

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
พูลสุข สุขเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2551

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์

ของ

พูลสุข สุขเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
พูลสุข สุขเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2551

พูลสุข สุขเสริม.(2551) ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูด
ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา
ภิญโญอนันตพงษ์. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิจัย เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่
1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม (สมุทรคุณากร) สังกัดเทศบาลนคร
สมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ได้มาโดยการจับสลากห้องเรียน 1 ห้องเรียนจาก 3 ห้องเรียน
จำนวน 25 คน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40 – 50 นาที เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และแบบทดสอบวัดความสามารถ
ทางการพูด ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00
และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.69 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest
– Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ
(One – Way Repeated ANOVA) และ Partial η^2

ผลการวิจัยพบว่า

ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีระดับคะแนนความสามารถทางการพูด
ของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม ($F=283.526$) และ
รายด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ ($F=155.290$) ด้านการพูดเป็นประโยค ($F= 96.571$) และด้านการ
พูดเป็นเรื่องราว ($F=145.065$) โดยการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยส่งผลต่อความสามารถทางการ
พูดโดยรวมร้อยละ 92.2 (Partial $\eta^2 = 0.922$) และส่งผลต่อความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ร้อยละ
86.6 (Partial $\eta^2 = 0.866$) ด้านการพูดเป็นประโยคร้อยละ 80.1 (Partial $\eta^2 = 0.801$) และ ด้าน
การพูดเป็นเรื่องราวร้อยละ 85.8 (Partial $\eta^2 = 0.858$) ตามลำดับ

THE EFFECT OF CHILDREN AS RESEARCHERS ON YOUNG CHILDREN 'S
SPEECH DEVELOPMENT

AN ABSTRACT
BY
POOLSUK SUKSERM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
October 2008

Poolsuk Sukserm. (2008). *The Effect of Children as Researchers Learning on the Speaking Ability of Young Children*. Master thesis, M.Ed.(Early Childhood Education).
Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:
Assoc.Prof.Dr.Sirima Pinyoanuntapong , Assoc.Prof.Dr. Boonchird
Pinyoanuntapong.

The objectives of this research were to investigate and compare the speaking ability of young children, both in general and in individual areas, before and after children as researchers learning. The samples were preschool boys and girls, with 4-5 years of age, of kindergarten 1 at Wattukmahachayaram Municipal School (Samutkunakorn) under the jurisdiction of Samutsakhon Municipality, Samutsakhon Province, in the first semester of 2008 academic year. One class was drawn from three and 25 children were selected. The experiment was carried out within the period of 8 weeks – 4 days per week and 40 – 50 minutes per day. The instruments used in this study were children as researchers learning plans and a test of speaking ability with the index of consistency (IOC) between 0.60 – 1.00 and the reliability of 0.69. The research followed one group pretest-posttest design and the data were statistically analyzed by one way repeated ANOVA and Partial η^2 .

The results of this study revealed that

The means of speaking ability of young children before and after children as researchers learning were different with statistical significance at the level of $p < .05$ both in general ($F = 283.526$) and in individual areas of words ($F = 155.290$), sentences ($F = 96.571$), and discourses ($F = 145.065$). The children as researchers learning affected the speaking ability in general at 92.2% (Partial $\eta^2 = 0.922$), and in the areas of words at 86.6% (Partial $\eta^2 = 0.866$), sentences at 80.1% (Partial $\eta^2 = 0.801$), and discourses at 85.8% (Partial $\eta^2 = 0.858$) respectively.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ของ
พุลสุข สุขเสริม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....(ประธาน)
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

□
□

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

□

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนันทพงษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะ ตลอดจนชี้แนวทางแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะและคำแนะนำต่าง ๆ จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ อาจารย์รุ่งนภา รัชสา อาจารย์ลำตวน เพ็ชรรอด อาจารย์สนอง สุทธาอมาตย์ อาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร อาจารย์ดร.อดุลย์ ใบกุหลาบ อาจารย์ไพบุลย์ อุปันโน และอาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสร้างเครื่องมือให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครู – นักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม(สมุทรคุณากร) ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท ตลอดจนรุ่นพี่ และรุ่นน้องที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณคุณแม่ถวิล สุขเสริม และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ รวมถึงผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจจนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่พระคุณบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูให้โอกาสทางการศึกษา อีกทั้งพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

พูลสุข สุขเสริม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้.....	9
ความหมายของการเรียนรู้.....	9
ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	9
ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	19
ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้.....	20
การสร้างเสริมการเรียนรู้.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	22
ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	22
ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	23
กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	23
ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	26
บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	27
ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	27
ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา.....	31
ความหมายของภาษา.....	31
ความสำคัญของภาษา.....	31
พัฒนาการทางภาษา.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา.....	34
บทบาทครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย.....	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด.....	39
ความหมายของการพูด.....	39
ความหมายของภาษาและภาษาพูด.....	39
ความสำคัญของการพูด.....	41
พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	42
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	49
บทบาทของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	49
กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	53
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	55
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผล.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	74
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก.....	82
ภาคผนวก ข.....	102
ภาคผนวก ค.....	108
ภาคผนวก ง.....	110
ภาคผนวก จ.....	115
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	117

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง.....	58
2	กำหนดการทดลอง.....	59
3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	59
4	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	64
5	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	65
6	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	65
7	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	66
8	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและ หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	67
9	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	67
10	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและ หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	68
11	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย.....	68
12	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ.....	111
13	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ.....	113

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3) คำว่า ปฐมวัย หมายถึง วัยเด็กตอนต้น ดังนั้น การศึกษาปฐมวัย จึงหมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนต้น ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่วัยทารกจนถึงอายุหกปี (แต่ในบางแห่งอาจหมายรวมเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนถึงอายุแปดปี) เพื่อให้เด็กได้มีความเจริญงอกงามตามธรรมชาติ ซึ่งนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักการศึกษาต่างตระหนักและเห็นตรงกันว่าเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีความเฉพาะและมีความสำคัญอย่างยิ่งควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ และควรได้รับการศึกษาให้สอดคล้องตามธรรมชาติและความต้องการของเด็กในวัยนี้ ซึ่งต้องจัดการศึกษาให้มีความเฉพาะเหมาะสมและมีความแตกต่างจากการศึกษาระดับอื่น ๆ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550 : 1) การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษา การพูด เป็นทักษะในการสื่อสารความหมายซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐาน ที่บอกแน่นอนว่าจะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร การจัดโครงสร้างของสิ่งที่พูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้ต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน การเลือกวิธีนำเสนอ และสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การเรียบเรียงความคิดทั้งหมดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิด เช่น น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง จังหวะ การพูดตามที่เรียบเรียงไว้เพื่อนำเสนอความคิดของตนเองออกมาตามลำดับต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญและมีรายละเอียดครบถ้วน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม ทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 33) จากพัฒนาการเด็กช่วงอายุ 2-7 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญของชีวิตเนื่องจากวัยนี้เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโตในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาเรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา เพราะระยะนี้พัฒนาการทางภาษาเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา ดังนั้นเด็กต้องมีความสามารถเข้าใจภาษาก่อนแล้วจึงเริ่มใช้ภาษาพูดในเวลาต่อมา (Bloom : 1978 : 46) ซึ่งพัฒนาการทางการพูดของเด็กในช่วงอายุ 2-7 ปีนั้น เป็นระยะของการโยงความสัมพันธ์ของคำ เด็กเรียนรู้คำมากขึ้น มีการทดลองใช้คำที่ตนรู้จักในสถานการณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงปะติดปะต่อกันเป็นกลุ่มคำเป็นวลี และเป็นประโยคในที่สุด ดังนั้นการพูดของเด็กในวัยนี้จึงจำเป็นให้เด็กเกิดความเข้าใจภาษา และสามารถเชื่อมโยงคำต่างๆ ให้เป็น

ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ศรียา นิยมธรรม. 2541 :51)

การพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยเริ่มจากที่บ้าน โดยที่เด็กนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กเพียงใดเด็กจะมีพัฒนาการทางการพูดเพียงนั้น แต่ยังมีเด็กอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับการส่งเสริมด้านการพูดเท่าที่ควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งเนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องออกทำงานไม่มีเวลาพูดคุย ชักถาม แลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับลูก ทำให้การพัฒนาด้านคำศัพท์ของเด็กล่าช้า เด็กใช้คำไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจในภาษาที่พูด หรือพูดไม่ได้ใจความ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เด็กไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจตามที่ตัวเองมุ่งหวังไว้ จึงทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น ขาดความกล้าแสดงออก ซึ่งถ้าเราจะเลยมองข้ามหรือให้การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดที่ไม่เหมาะสมหรือถูกต้องกับเด็กจะเป็นผลให้พัฒนาการพูดของเด็กถดถอย ล่าช้าและส่งผลต่อการพูด การสื่อสารของเด็กในระยะยาว (ฉันทนา ภาคบงกช. 2538 : 2)

การส่งเสริมพัฒนาทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่วัยอนุบาลจึงมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ ในอนาคต พัฒนาการทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัยคือ พัฒนาการทางการพูดเนื่องจากเด็กวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เด็กจะเริ่มใช้คำพูดที่เกี่ยวกับตนเอง รู้จักชื่อนามสกุลของตนเอง เริ่มเลียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาภาษาพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันพัฒนาทางการพูดก็มีความแตกต่างกันในแต่ละคนขึ้นอยู่กับปัจจัยในตัวเด็ก ในปัจจุบันการเรียนรู้อาษาของเด็กประสบปัญหาดังที่ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542 : 85) กล่าวว่า ปัญหาการเรียนรู้อาษาของเด็กเกิดจากการสอนที่ครูมุ่งเน้นสาระทางภาษาเป็นหลัก ทำให้การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ คือ ไม่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของเด็ก และเมื่อคำนึงประโยชน์เด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาในการเรียนรู้และการสื่อสารในชีวิตจริง พบว่า การสอนแบบเดิมไม่เน้นความสำคัญของประสบการณ์และภาษาในชีวิตจริง จึงไม่ได้ให้โอกาสเด็กเรียนรู้ภาษาและใช้ภาษาเพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายเท่าที่ควร โดยเฉพาะการพูด

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเด็กนักวิจัยนี้ เป็นรูปแบบการสอนที่รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ได้พัฒนาขึ้นในโครงการพัฒนาเด็กนักวิจัยและการประเมินเด็กเป็นสำคัญ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545) โดยมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง อันเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสูงสุด เป็นคนดี และมีความสุข ตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักการว่าทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ อย่างสมดุลกัน การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการ

เรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. 2545 : บทนำ)ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูด เด็กจะกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าตอบคำถาม กล้าสนทนาซักถาม เพราะในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยในชั้นที่ 1 ขึ้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ ครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สารการเรียนรู้ ในชั้นนี้เด็กจะได้แสดงออกในรูปของการแสดงความคิดเห็น การซักถามพูดคุย ในการเลือกรื่องที่ตนเองสนใจซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็ก ชั้นที่ 2 ชั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ เป็นการส่งเสริมเด็กปฐมวัยอย่างหนึ่งในการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสพูดคุยซักถามอย่างอิสระ เป็นตัวของตัวเองในการที่จะศึกษาหาคำตอบตามความต้องการและความถนัด เด็กจึงเกิดความสามารถทางการพูดได้มากที่สุดในช่วงชั้นตอนนี้ ชั้นที่ 3 ชั้นประเมินผล ในชั้นนี้เด็กจะนำเสนอผลงานโดยการเล่าผลงานของตนเอง และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้ไปเรียนรู้ บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความสามารถทางการพูด ได้แก่ บรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย การซักถาม เด็กมีอิสระในการพูดคุย สนทนา เล่าเรื่องราว เล่าประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา

จากความสำคัญที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นการผสมผสานวิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติโดยการค้นคว้าหาความรู้ หาคำตอบด้วยตนเอง พร้อมกับการรู้จักคิดแก้ปัญหาแล้วนำความคิดมานำเสนอผลงานที่ตนเองค้นคว้าหาคำตอบได้ออกมาเป็นคำพูดสื่อสารให้ผู้เข้ารับทราบรวมทั้งสามารถเล่าเรื่องราวต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาและเลือกวิธีการในการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม (สมุทรคุณากร) สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 75 คน จาก 3 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม (สมุทรคุณากร) จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร ซึ่งได้จากการจับสลากมา 1 ห้องเรียนจาก 3 ห้องเรียน จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถทางการพูด ได้แก่
 - 2.1 การพูดคำศัพท์
 - 2.2 การพูดเป็นประโยค
 - 2.3 การพูดเป็นเรื่องราว

ระยะเวลาในการทดลอง

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองโดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม(สมุทรคุณากร) ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร
2. พัฒนาทางการพูด หมายถึง ความสามารถอันเกิดจากที่เด็กสามารถใช้ถ้อยคำถ่ายทอดความต้องการ ความคิด โดยออกมาเป็นภาษาพูดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและสื่อสารได้อย่างถูกต้อง โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

2.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง เด็กสามารถพูดความหมายของคำ ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์

2.2 การพูดเป็นประโยค หมายถึง เด็กสามารถคิดคำ รู้จักใช้คำที่เหมาะสมเรียบเรียงเป็นประโยคของตนเอง อาศัยการผูกจากคำ วลี และประโยคที่เคยได้ยิน ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยค

2.3 การพูดเป็นเรื่องราว หมายถึง เด็กสามารถ พูดอธิบาย ขยายความเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจโดยการพูดตามลำดับเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความสามารถในการนำเสนอผลงานที่ศึกษาค้นคว้าให้ผู้อื่นฟังและเข้าใจได้ ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว

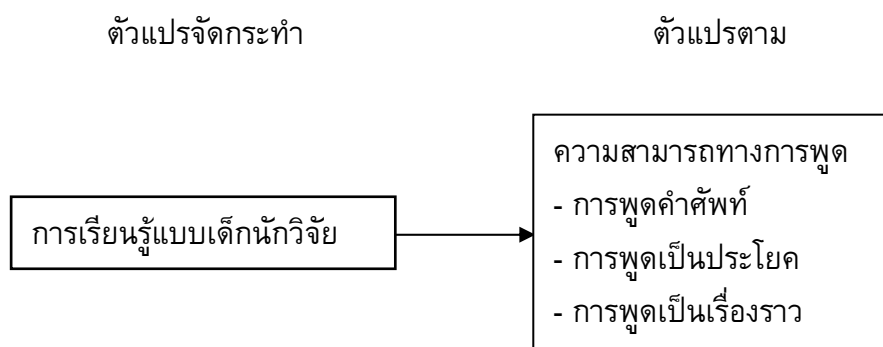
3. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยการผสมผสานวิธีการสอนของครูและการเรียนรู้ของเด็ก ด้วยการให้เด็กลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ค้นพบความจริงตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็น และความถนัดของตน มีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร มากน้อยเพียงใด จากแหล่งใด วิธีการอย่างไร ลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า จัดบันทึก ลงสรุป จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ สืบค้นและแสวงหาความรู้ต่อไป(สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.2545.) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ คือ การวางแผนการสอนของครู โดยเป็นการวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดยึดความต้องการเด็กเป็นสำคัญ ในการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้ ครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็ก และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

3.2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความสามารถทางการพูด ให้เด็กเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ตั้งประเด็นคำถามความสนใจของเด็ก ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งทำแผนที่ความคิด ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า ขีดเขียน จัดบันทึกเรื่องที่เรียนรู้ สนทนา ซักถาม พูดคุย จัดกิจกรรมให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และให้เด็กสรุป จัดทำผลงานความรู้และให้เด็กนำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

3.3 การประเมินผล ครูใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีความสามารถทางการพูดโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้
 - 1.5 การสร้างเสริมการเรียนรู้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.4 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.6 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 2.7 ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา
 - 3.1 ความหมายของภาษา
 - 3.2 ความสำคัญของภาษา
 - 3.3 พัฒนาการทางภาษา
 - 3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา
 - 3.5 บทบาทครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
 - 4.1 ความหมายของการพูด
 - 4.2 ความหมายของภาษาและภาษาพูด
 - 4.3 ความสำคัญของการพูด
 - 4.4 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

- 4.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- 4.6 บทบาทของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- 4.7 กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- 4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการเรียนรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ (Learning) ไว้ในลักษณะที่ไม่ค่อยจะมีความแตกต่างกันมากนักดังเช่น

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2551 : 80) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้หมายถึง ธรรมชาติของกระบวนการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น การเรียนรู้ของเด็กเป็นผลมาจากการมีประสบการณ์ อยู่ในสิ่งแวดล้อมและจากการฝึกฝน นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กได้แก่ สภาพแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์ความต้องการและความสนใจของเด็ก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความสามารถต่าง ๆ ของเด็กถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีขอบเขต คือ ใช้ช่วงเวลาสั้น การรับรู้เนื้อหาแบบรูปธรรม วิธีการเรียนรู้ในแบบของการเล่น ลงมือปฏิบัติ สำรวจสิ่งรอบตัวตามความพอใจของตนเอง ลักษณะเช่นนี้นับเป็นการเรียนรู้ ตัวอย่าง เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านการอ่านหนังสือ ด.ช.โชคดีได้รับสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือนิทาน โดยพ่อ แม่ ชอบอ่านนิทานให้ฟัง เอา ด.ช.โชคดีนั่งตักทุกวันก่อนนอนแล้วอ่านนิทาน โชคดีได้รับสิ่งแวดล้อม รู้จักหนังสือนิทาน ได้เห็นรูปภาพ ฟังเนื้อเรื่อง เกิดการเรียนรู้ การอ่านตามธรรมชาติเกิดการรักการอ่าน รักหนังสือ มักจะเรียนรู้การอ่านได้รวดเร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้รับโอกาสดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2534 : 86) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ หรือพิษยาต่างๆ หรือความบังเอิญ

พัชรี สวนแก้ว (2536 :40) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ องค์ประกอบที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ วุฒิภาวะและความพร้อม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และความสามารถที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์เดิม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ การเรียนรู้ของเด็กนั้นสิ่งที่มีอิทธิพล ได้แก่ สภาพแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์ ความต้องการและความสนใจของเด็ก

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Theories of Learning) แต่ละทฤษฎีมีหลักการและแนวคิดแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์กับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 60 – 69)

1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Edward L. Thorndike)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์หรือ ทฤษฎี S – R หรือทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นโดย เอ็ดเวิร์ด แอล ธอร์นไดค์ (Edward L. Thorndike) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ธอร์นไดค์เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องสร้างความเชื่อมโยงหรือพันธะ (Band หรือ Connection) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยอาศัยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด

หลักการเรียนรู้ กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ สรุปได้มี 3 ประการดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อม หรือความพร้อมภาวะของผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อวัยวะต่างๆในการเรียนรู้ และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนเกิดมีความพร้อมตามองค์ประกอบดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. กฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำบ่อยๆ ก็ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเชื่อมโยงและการตอบสนองที่ถูกต้องนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้ กฎของการฝึกหัดแบ่งออกได้เป็น

2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of use) หมายถึง การฝึกฝน การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอย่อมทำให้เกิดพันธะที่แน่นแฟ้นระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอ ก็จะทำให้การเรียนรู้เกิดความมั่นคงถาวรไม่ลืม

2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuse) หมายถึง การไม่ได้ฝึกฝน หรือไม่ได้ใช้ไม่ได้กระทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลง หรือลดความเข้มลง หรือเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วไม่ได้นำความรู้ไปใช้ หรือไม่เคยใช้ ย่อมทำให้การทำการงานนั้นไม่ดีเท่าที่ควรหรืออาจจะทำให้ความรู้นั้นลืมนั่นเองได้

3. กฎแห่งความเป็นผล (Law of Effect) กฎนี้เป็นผลที่ทำให้เกิดความพอใจ กล่าวคือ เมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้พันธะหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีความเข้มแข็ง หรือเกิดความอยากจะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าอินทรีย์ได้รับผลที่ไม่พอใจ ก็จะทำให้ไม่อยากเรียน หรือเกิดความเบื่อหน่ายเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้

การนำทฤษฎีของธอร์นไดค์ไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูหรือนักการศึกษาสามารถนำแนวคิดของธอร์นไดค์ไปใช้ได้ดังนี้

1. การจัดสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการตอบสนอง โดยการสร้างแรงจูงใจ การให้รางวัลเพื่อให้เด็กเกิดความพอใจในการเรียน

2. จัดหาอุปกรณ์ที่น่าสนใจ เหมาะแก่การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพอใจในการเรียน

3. ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติหรือทำแบบฝึกหัดบ่อยๆ จนทำได้คล่องแคล่ว และมีแรงจูงใจ มีความสนใจ เข้าถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะ

4. การฝึกฝนไม่ควรกระทำนานๆ จนเด็กรู้สึกจำเจจนเกิดความเบื่อหน่าย เพราะเด็กในวัยนี้ มีช่วงความสนใจต่ำ เมื่อรู้สึกว่าการจดความสนใจในสิ่งที่ทำควรเปลี่ยนกิจกรรมเป็นอย่างอื่น หรือจัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะ

1.2.2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ

อีวาน เพโตรวิช พาฟลอฟ (Evan Petrovich Pavlov เป็นนักสรีรวิทยาชาวรัสเซีย) พาฟลอฟได้คิดทฤษฎีจิตวิทยาที่จัดอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เขาเชื่อว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus – S) กับปฏิกิริยาตอบสนอง (Response – R) ได้อย่างฉับพลัน หรือเกิดปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex)

หลักการเรียนรู้ พาฟลอฟเชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) กล่าวคือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้านั้นๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น ซึ่งในธรรมชาติหรือในชีวิตประจำวันไม่มีการตอบสนองเช่นนั้นเลย เช่น สุนัขเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งน้ำลายจะไหล “เสียงกระดิ่ง” เป็นสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขซึ่งพาฟลอฟ เรียกว่า “สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข” (Conditioning Stimulus) และ ปฏิกิริยาน้ำลายไหลเป็นการตอบสนองที่เรียกว่า “การตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไข (Conditioning Response) ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข

ดังนั้นถ้าจะให้สิ่งมีชีวิตตอบสนองตามเงื่อนไขที่ต้องการ ต้องใช้สิ่งเร้าอีกชนิดหนึ่งซึ่งมีการตอบสนองตามธรรมชาติมาคู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข เช่น จากการศึกษาพบว่า ผงเนื้อทำให้สุนัขน้ำลายไหล ดังนั้นแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ของพาฟลอฟ หรือการเรียนรู้ด้วยการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก จำเป็นต้องใช้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขตามด้วยสิ่งเร้าธรรมชาติ และทำให้อินทรีย์เกิดการตอบสนองจากสิ่งเร้าทั้งสองในลักษณะเดียวกัน

ทฤษฎีของ พาฟลอฟ ได้รับการยอมรับจากนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่มีชื่อเสียงมาก คือ วัตสัน (Watson) ซึ่งเชื่อในเรื่องการวางเงื่อนไข และเชื่อในกระบวนการเรียนตามที่พาฟลอฟอธิบายว่า “การเรียนรู้ คือ กระบวนการสร้างปฏิกิริยาสะท้อนจากเงื่อนไขที่วางไว้ โดยใช้สิ่งอื่นเข้ามาแทนที่”

การนำทฤษฎีของพาฟลอฟไปใช้กับการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกชอบที่จะเรียนและลบพฤติกรรมที่วางเงื่อนไข (Extinction) ซึ่งครูจะทำได้โดยพยายามทำให้สิ่งเร้าเทียมลดน้อยลงจนไม่อยู่ในระดับที่เด็กจะเกิดการตอบสนอง และพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลดน้อยลงจนน้อยไป
2. ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความเข้าใจว่าเงื่อนไขหนึ่งๆ ที่สร้างขึ้นนั้น สามารถก่อให้เกิดผลตอบสนองหลายๆ อย่าง โดยควรหาวิธีการหลายๆ วิธีในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา

ความคิดของเด็กให้กว้างขึ้น

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner)

สกินเนอร์ (Skinner) เป็นผู้คิดทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบการกระทำหรือแบบปฏิบัติการ ซึ่งมีชื่อเรียกว่าต่าง ๆ กัน คือ Operant Conditioning Theory หรือ Instrumental Conditioning Theory หรือ Type – R Conditioning Theory สกินเนอร์ได้เสนอแนวคิดโดยจำแนกทฤษฎีทางพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S (Respondent Behavior) ซึ่งมีสิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวกำหนดหรือดึงออกมา เช่น น้ำลายไหลเนื่องจากใส่อาหารเข้าไปในปาก สะดุ้งเพราะถูกเคาะที่สะบ้าข้างขวา หรือการหรีดตาเมื่อถูกแสงไฟ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองแบบอัตโนมัติ

2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R (Operant Behavior) พฤติกรรมหรือการตอบสนองขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) การตอบสนองแบบนี้จะต่างกับแบบแรก เพราะอินทรีย์เป็นตัวกำหนดหรือเป็นผู้สั่งให้กระทำต่อสิ่งเร้า ไม่ใช่ให้สิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของอินทรีย์ เช่น การถางหญ้า การเขียนหนังสือ การรีดผ้า พฤติกรรมต่างๆ ของคนในชีวิตประจำวัน เป็นพฤติกรรมแบบ Operant Conditioning

หลักการเรียนรู้ที่สำคัญ หลักการเรียนรู้ของทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เน้นการกระทำของผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อต้องการให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง การจะให้ผู้เรียนรู้เลือกพฤติกรรมเองโดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง “เสริมแรง” พฤติกรรมนั้นทันที เพื่อให้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้น พฤติกรรมการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร

2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบ เป็นตัวเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน คำตำหนิ กลิ่น การทำโทษ เป็นการนำตัวเสริมแรงลบเข้ามา เพราะการทำโทษบางอย่างหากนำมาใช้จะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เข้มข้น

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. การใช้การเสริมแรง (Reinforcement) ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ควรให้การเสริมแรง โดยการชมเชยหรือให้แรงจูงใจโดยวิธีการต่างๆ เช่น การให้รางวัล ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการให้ผู้ชื่นชมและเห็นว่าตนเองสำคัญกว่าคนอื่น การให้แรงจูงใจจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ พอใจที่จะเรียน

2. การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างและการลดพฤติกรรมบางอย่าง (Shaping Behavior) หลักการสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ก็คือควบคุมการตอบสนองด้วยวิธีการเสริมแรง กล่าวคือ เราจะให้การเสริมแรงเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใด ก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัยแต่ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปก็ควรลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นหายไป การปลูกฝังพฤติกรรมใหม่ให้แก่เด็กโดยใช้การเสริมแรงเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรม ครูควรมีการวางแผนให้เหมาะสม

3. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Maching) และเครื่องช่วยสอน (Teaching Learning) สกินเนอร์ได้เสนอการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อยๆ เป็นขั้นๆ และจัดลำดับให้เป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เรียนได้ง่าย และเมื่อสำเร็จแต่ละขั้นจะได้รับแรงเสริมหรือให้รางวัลทันที ทั้งบทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอนต่างเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้ซึ่งบทเรียนดังกล่าวควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น

1.2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory)

จังก์ เปียเจต์ (Jean Piaget) เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Psychology) ที่สนใจศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็ก

หลักการเรียนรู้ของเปียเจต์ เปียเจต์กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นกระบวนการที่เกิดจากการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางที่เรียกว่า โครงสร้างทางสติปัญญา (Schema) ซึ่งเขาให้นิยามว่า เป็นวิธีการที่มนุษย์จะรับรู้ เข้าใจ และคิดถึงเกี่ยวกับโลกที่เขาอยู่ (They are ways of perceiving, understanding and thinking about the world.) ซึ่งเป็นวิธีการที่เด็กจะเริ่มค้นความสัมพันธ์ระหว่าง “ตัวเขาเองกับโลกภายนอก” เปียเจต์เชื่อว่า คนทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยความคิดเป็นสังกต เปียเจต์กล่าวว่า “โครงสร้างทางสติปัญญา” หรือ การทำงานของระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และกระบวนการที่การทำงานของระบบประสาทนี้เกิดเปลี่ยนแปลงได้ และกระบวนการที่การทำงานของระบบประสาทนี้เกิดเปลี่ยนแปลงไป ที่เรียกว่า “ปฏิบัติการ (Operate)” สิ่งที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สำหรับกระบวนการคิด Function Invariants ที่สำคัญมี 2 อย่างด้วยกัน คือ

1. การขยายโครงสร้าง (Assimilation) คือ การที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือได้รับรู้สิ่งใหม่เข้ามาในสมอง

2. การปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Accommodation) คือการที่โครงสร้างทางสติปัญญามีอิทธิพลต่อการแปลความ ประสบการณ์ที่ได้รับ หรือกระบวนการที่บุคคลรับประสบการณ์ที่ได้รับเข้ากับความเป็นจริงของโลกภายนอก

กระบวนการทั้ง 2 ประการนี้ เมื่อเกิดการปรับขยายโครงสร้างโดยการรับประสบการณ์และการปรับประสบการณ์เข้าสู่โครงสร้างแล้ว ก็จะสร้างโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นมาใหม่ และ

ขยายโครงสร้างให้กว้างออกไป

เปียเจต์จะเน้นกระบวนการการทำงานภายในตัวผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นผู้เรียน สิ่งที่มากระตุ้นนั้นควรจะอยู่ในระดับที่วุฒิภาวะของเด็กจะสามารถเข้าถึง โดยที่กระบวนการทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้วจะทำงานร่วมกันตลอดเวลา เพื่อช่วยรักษาความสมดุล (Equilibrium) และผลจากการทำงานของกระบวนการดังกล่าวจะเกิดเป็นโครงสร้าง (Schema) ขึ้นในสมอง โครงสร้างต่างๆจะพัฒนาขึ้นตามระดับอายุ พัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้น จะข้ามขั้นไปได้ แต่อัตราของการพัฒนาการอาจจะแตกต่างกันในตัวเด็กแต่ละคน

เปียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาหรือการคิดออกเป็น 4 ขั้นด้วยกัน ซึ่งแต่ละระยะก็จะมีกระบวนการทางสติปัญญา หรือ “โครงสร้าง (Structure)” เกิดขึ้น โครงสร้างเหล่านี้จะแตกต่างกันในแต่ละระยะ ระยะของพัฒนาการแต่ละขั้น มีดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Period) อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ ในขั้นนี้เด็กจะรู้จักการใช้ประสาทสัมผัสทางปาก หู และตา ต่อสภาพแวดล้อมรอบๆตัว พฤติกรรมทางสติปัญญาของเด็กจะแสดงออกในรูปของการมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือพฤติกรรมสะท้อน (Reflex) ในวัยทารก ซึ่งพฤติกรรมนี้จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยความตั้งใจและความต้องการของเด็กเองในการติดต่อกับโลกภายนอก ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะพัฒนาเป็นแบบแผนของการคิดต่อไป ในระยะนี้เด็กจะสร้างแบบฉบับของการคิดที่เรียกว่า การคงที่ของวัตถุ (Object Permanence) ขึ้น กล่าวคือ เด็กจะสามารถจำได้ว่าวัตถุและเหตุการณ์บางอย่างเป็นอย่างเดียวกัน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในรูปแบบใด และสิ่งนั้นจะยังคงอยู่แม้ว่าคนจะมองไม่เห็น

ระยะที่ 2 ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Pre – Operational Period) อยู่ในช่วงอายุ 2 – 6 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจเครื่องหมายต่างๆ หรือเข้าใจสภาพแวดล้อมบ้าน สัญลักษณ์ต่างๆเด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (Representative) และเด็กจะสามารถสร้างโครงสร้างทางสมองแบบง่าย ๆ โดยไม่ได้เห็นวัตถุหรือเหตุการณ์นั้นสัมผัสอยู่ด้วย ซึ่งจัดเป็นการคิดแบบพื้นฐานที่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กในวัยนี้จะยังไม่สามารถคิดแบบใช้เหตุผลได้

เด็กในวัยนี้จะยังมีความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) อยู่มาก จึงมักจะย้ำความสนใจลงเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งโดยไม่นำพากับส่วนอื่นเลย (Centration หรือ Centering) นอกจากนี้เด็กในวัยนี้ จะไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ (Irreversibility) ลักษณะของเด็กในวัยนี้ที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่งคือความสามารถในการเลียนแบบคนอื่นในช่วงสั้นๆ (Referred Initiation) ความสามารถในการเล่นสมมติ (Make Believe) และความสามารถในการหยั่งรู้ (Insight an Intuition) และความสามารถในการใช้ภาษาได้

ในขั้นของพัฒนาการระยะนี้ยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็นขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre – Conceptual) อายุระหว่าง 2 – 4 ขวบ ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเรียนรู้จากสัญลักษณ์เป็นสำคัญ และขั้นหยั่งรู้หรือขั้นก่อนการคิด (Intuitive) อายุระหว่าง 4 – 6 ขวบ ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ

ระยะที่ 3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) อายุระหว่าง 7 – 11 ปี ในวัยอายุดังกล่าวเด็กจะสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่แลเห็น และมองความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้นทั้งนี้เพราะเด็กจะพัฒนาโครงสร้างการคิดที่จำเป็นต่อการจัดการกับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการทำงานต่าง ๆ โครงสร้างที่สำคัญประการหนึ่งของพัฒนาการในขั้นนี้คือ การแบ่งกลุ่ม (Grouping) เด็กในวัยนี้จะสามารถจัดของออกเป็นกลุ่มโดยอาศัยลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กแลเห็นโลกภายนอกว่าประกอบด้วยวัตถุและเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ามีระบบและความมั่นคง ลักษณะความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) ในระยะที่ 2 จะถูกทดแทนด้วยความรู้สึกและความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นจริงและสิ่งที่เที่ยงตรงของโลกภายนอก การพุ่งความสนใจไปยังของอย่างใดอย่างหนึ่ง (Centering) ถูกทดแทนด้วยการขยายความสามารถที่คิดย้อนกลับได้

ระยะที่ 4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operation Stage) อายุ 11 – 15 ปีเป็นช่วงที่เด็กจะเข้าใจ ใช้เหตุผลและการทดลองได้อย่างมีระบบและเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้เพื่อการคาดคะเนพยากรณ์ได้ดีขึ้น และสามารถใช้การคิดเชิงวิทยาศาสตร์โดยสามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหา การคิดเชิงตรรกศาสตร์ (Logical Thinking) จะพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เป็นขั้นที่เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ เด็กในวัยนี้จะมีความคิดอ่านเท่าผู้ใหญ่แต่อาจจะแตกต่างที่คุณภาพ เนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกันและด้วยเหตุผลหลายประการ เราจะพบว่าเรายังมีผู้ใหญ่อีกจำนวนมากที่ยังไม่เคยพัฒนาเข้าสู่ขั้นของการคิดเช่นนี้ตามแนวทฤษฎีของเปียเจต์

การนำทฤษฎีของเปียเจต์ไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. การจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตร ทฤษฎีของเปียเจต์สามารถนำไปใช้ในการจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยได้โดยตรง โดยหลักสูตรสำหรับเด็กควรเน้นการให้เด็กได้มีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) กับวัตถุต่าง ๆ เพราะเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัสรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensory – Motor) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยควรเน้นให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด กิจกรรมที่สอนควรกระตุ้นให้เด็กได้คิด และมีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) หรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสและต้องได้เห็นสิ่งต่าง ๆ หรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบตัว

3. การเลือกวัสดุอุปกรณ์ในทักษะของเปียเจต์ การที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัส จับต้องสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดิน ทราย น้ำ หิน ฯลฯ เป็นสื่อเบื้องต้นที่จะช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้ และการเคลื่อนไหวเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของวัตถุ เช่น เรื่องน้ำหนัก เนื้อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับโครงสร้างอื่นๆ ดังนั้นสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนในวัยนี้จึงควรให้เด็กได้มีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) ทั้งนี้เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด

1.2.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner. 1969) นักจิตวิทยาชาว

อเมริกัน มีส่วนที่คล้ายกับทฤษฎีของเปียเจต์อยู่มาก เขาเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) บรูเนอร์เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความมั่งคั่งทางสติปัญญาของเด็ก

การเรียนรู้ในทัศนะของบรูเนอร์ บรูเนอร์เชื่อว่ามีวิธีที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นมีอยู่ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. โดยการกระทำสิ่งนั้น (ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Enactive Stage)
2. โดยการรับรู้ภาพและจินตนาการ (ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Iconic Stage)
3. โดยการใช้ความหมายทางสัญลักษณ์ เช่น ภาษา (ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Symbolic Stage)

นอกจากนี้ บรูเนอร์ยังถือว่าการเรียนรู้ของบุคคลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางสมองในแง่ที่จะสามารถสร้างสภาวะกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เพียงใดหรือเขามีความสามารถที่จะจัดเข้าพวก

บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน คือ

1. ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้นที่เปรียบเทียบกับขั้น Sensorimotor Stage ของเปียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) มากที่สุด
2. ขั้นการเรียนรู้ด้วยภาพและจินตนาการ (Iconic Stage) เปรียบเทียบกับขั้น Preoperational Stage ของเปียเจต์ ในวัยเด็กจะเกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น และเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่อาจมีจินตนาการบ้างแต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้งเหมือนขั้น Concrete Operation ของเปียเจต์
3. ขั้นการเรียนรู้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดของ บรูเนอร์เปรียบเทียบกับขั้น Concrete Operation ของเปียเจต์ เป็นพัฒนาการที่ถัดมาจากขั้น Iconic Stage เด็กสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆ ที่ไม่ซับซ้อนได้

การนำแนวคิดทฤษฎีของบรูเนอร์ไปใช้ในการศึกษาปฐมวัย

1. ทฤษฎีของบรูเนอร์มีส่วนคล้ายกับเปียเจต์ ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) และเน้นความพร้อม (Readiness) แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับความพร้อมก็คือ การที่คนเราจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน ในเรื่องนี้ บรูเนอร์ได้กล่าวว่า เราจะต้องจัดรูปแบบของกิจกรรมทักษะ และการฝึกหัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก บรูเนอร์ได้ยืนยันว่า “พื้นฐานบางอย่างของแต่ละวิชา (สามารถ) จะสอนให้กับเด็กคนใดคนหนึ่งได้ ไม่ว่าจะมียุอยู่ในขั้นใดก็ตาม (The Foundations of

subject (can) be taught to any body at any age in some form)” เขาให้เหตุผลในข้อดังกล่าวไว้ว่า เด็กแต่ละคนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งก็คือจะเกิดความรู้ ความคิดรวบยอด หรือการคิดต่อสิ่งรอบๆตัวด้วยการจัดระเบียบโครงสร้างต่างๆขึ้นมาด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ถ้าหากครูได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งรอบๆตัวของเด็ก ก็ย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่ครูจะนำมาใช้ในการเริ่มสอนความรู้ใหม่ๆให้สอดคล้องกับความคิดข้างต้นได้

2. ทฤษฎีของบรูเนอร์จะเน้นเรื่องการจัดระเบียบ เรียบเรียงเนื้อหา หรือโครงสร้างของความรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่ โดยเน้นการสอนของครูก็ต้องมาสนใจที่วิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงโครงสร้างพื้นฐาน หรือการจัดแจงเรียบเรียงความรู้ต่างๆให้อยู่ในรูปที่มีความสัมพันธ์กัน และให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาให้มากที่สุด

3. การสอนวิชาพื้นฐานบางอย่างให้แก่เด็ก บรูเนอร์เชื่อว่า พื้นฐานวิชาการบางอย่างสามารถนำมาจัดเป็นรูปแบบให้มีความง่ายสอดคล้องกับระดับผู้เรียนได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจโดยวิธีการที่เหมาะสม จึงเกิดเป็นแนวความคิดในการจัดหลักสูตรแบบหมุนวนหรือแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ขึ้นซึ่งเป็นหลักสูตรที่จะจัดสอนพื้นฐานทุกวิชาให้กับเด็กทุกระดับ

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการหยั่งรู้ (Intuitive) บรูเนอร์ได้ย้ำถึงคุณค่าของการคิดแบบการหยั่งรู้ในกระบวนการศึกษา คำว่า การคิดแบบหยั่งรู้ ตามความหมายของเขาคือ “เป็นเทคนิคการหาเหตุผลทางสติปัญญาแต่เป็นเทคนิคที่คิดหลักเกณฑ์ขึ้นมาโดยปราศจากการวิเคราะห์ตามกระบวนการ กฎเกณฑ์หรือสูตรต่างๆที่คิดขึ้นมามาก่อนนั้น อาจจะเป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผลหรือไม่ก็ได้”

5. แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ในเรื่องนี้ บรูเนอร์ได้เน้นเกี่ยวกับการจูงใจหรือความต้องการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการที่ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ เขาเชื่อว่า กิจกรรมทางการใช้สติปัญญาจะประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพอใจหรือมีแรงจูงใจเท่านั้น บรูเนอร์ได้เน้นให้ครูใช้ความพยายามที่จะให้เด็กสนใจต่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น ด้วยการสร้างแรงจูงใจภายในหรือเปลี่ยนแรงจูงใจภายนอกให้เป็นแรงจูงใจภายในนั่นเอง

1.2.6 ทฤษฎีของนักจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt – Field Theory)

ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theories) ที่เน้นการรับรู้โดยส่วนรวม (Whole) มากกว่าที่จะมุ่งเน้นส่วนย่อยๆ แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในประเทศเยอรมนีในสมัยเดียวกับทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของวัตสัน กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา นักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลท์ ได้แก่ แมกซ์ เวอร์ไทเมอร์ วอล์ฟแกง โคเลอร์ คอฟท์ และเคิร์ท เลวิน และต่อมาเลวินได้ศึกษาและขยายความคิดออกมาเป็นทฤษฎีสถาน (Field Theory)

แนวความคิดของกลุ่มเกสตัลท์จะต่างจากทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมคือ กลุ่มเกสตัลท์

จะเห็นว่า “การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการรับรู้เป็นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย” (The Whole is more than the sum of the part) คำว่า “เกสตัลท์” (Gestalt) แปลว่า รูปแบบ(Form) หรือแบบแผน (Pattern) แต่ต่อมาหมายถึง “ส่วนรวม” (The Wholeness) เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายของกลุ่ม

หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ในความคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส ซึ่งมีหู ตา จมูก ลิ้น และ ผิวหนัง และการแปลความหมายของสิ่งที่มากระทบสัมผัสก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ให้กับตัวเรา เช่น การรับรู้ทางสายตา ก็ได้แก่เมื่อมีสิ่งเร้าในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพมากกระทบสายตา สายตาก็สัมผัสทำให้มองเห็นและแปลความหมายเป็นความสวยงาม ความน่าเกลียด เป็นต้น

2. การหยั่งเห็น (Insight) หรือการรู้แจ้งตลอด หมายถึงการเกิดความคิด ความเข้าใจ ที่แวบขึ้นมาทันทีทันใด โดยมีความเข้าใจในสาระสำคัญในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือ มองเห็นขั้นตอนกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในการแก้ปัญหา อย่างแจ่มแจ้งว่าจะแก้จุดใดก่อนหลัง การหยั่งเห็นจึงเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีปัญหาวัย การคิดแก้ไขโดยวิธีการอื่นมาก่อนระยะหนึ่ง

กฎของการเรียนรู้ ทฤษฎีในกลุ่มนี้ได้เน้นกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1. กฎความแน่นอนชัดเจน (Principle of Prangung) กฎนี้เป็นกฎที่มีความสำคัญกว้างขวางครอบคลุมกฎอื่นๆ โดยได้อธิบายว่า ในการรับรู้สิ่งใดก็ตาม อินทรีย์มีแนวโน้มที่จะจัดประสบการณ์นั้นๆ ให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ ให้อยู่ในรูปแบบที่ดีที่สุด มีความหมายสมบูรณ์และง่าย เช่น การจัดกลุ่มดาวเป็นรูปลูกหมี ผงลูกไก่ เป็นต้น ดังนั้นในการรับรู้อินทรีย์อาจรับรู้แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลแต่การรับรู้ที่ดีจะต้องเกิดความแน่นอนหรือชัดเจน ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องคำนึง 2 ประการ คือ

1.1 ภาพ (Figure) หรือส่วนที่เด่น เป็นการจัดศูนย์รวมของสิ่งที่สนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการรับรู้ในการจัดระเบียบของลักษณะภาพ เป็นสิ่งที่ต้องเน้นหรือสนใจเป็นพิเศษในขณะนั้น

1.2 พื้น (Ground) หรือส่วนประกอบของภาพเป็นส่วนที่รองรับภาพซึ่งเกิดจากการจัดระเบียบของการรับรู้ในลักษณะที่เป็นพื้น เป็นส่วนประกอบของภาพไม่ใช่สิ่งที่ต้องการเน้นหรือสนใจในขณะนั้น การรับรู้ภาพและพื้นซึ่งบางทีอาจจะมองเห็นสลับกันนั้น ตามทฤษฎีของกลุ่มเกสตัลท์เชื่อว่าเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์เดิมของบุคคลมีผลต่อการเรียนรู้ภาพและพื้น

2. กฎความใกล้ชิด (Principle of Proximity) หมายถึง สิ่งเร้าใดๆ ที่อยู่ใกล้กัน ซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มที่รับรู้สิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้กันเป็นพวกเดียวกันหรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน

3. กฎความคล้ายคลึง (Principle of Similarity) หมายถึง สิ่งเร้าใดๆ ก็ตามที่มีลักษณะรูปร่าง ขนาด หรือสีคล้ายๆ กัน มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ลักษณะรูปร่าง ขนาดหรือสีที่คล้ายกันเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน

4. กฎความต่อเนื่อง (Principle of Continuity) หมายถึง สิ่งเร้าที่ดูเหมือนว่าจะมีทิศทางไปในทางเดียวกัน หรือมีแบบแผนไปในแนวทางหนึ่งด้วยกัน ก็จะทำให้รับรู้เป็นรูปร่างหรือเป็นหมวดหมู่ขึ้น

5. กฎความสมบูรณ์หรือกฎปิด (Principle of Closure) หมายถึง สิ่งเร้าใดก็ตามที่ยังขาดความสมบูรณ์มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ให้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์

การนำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ครูผู้สอนควรจัดสถานการณ์ต่างๆรอบตัวเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิด เพราะทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มนี้จะเน้นการส่งเสริมความคิดของเด็กเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมหลายๆชนิด นิทาน เหตุการณ์ มาใช้ในการจัดประสบการณ์เดิม

2. ครูผู้สอนควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนหรือความสามารถของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นต้น

3. การเน้นภาพรวม ครูควรจัดบทเรียนให้เป็นหมวดหมู่ มองเห็นโครงสร้างของเรื่องที่จะเรียน แล้วแยกเป็นหน่วยย่อยๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน แล้วจึงให้รายละเอียดของหน่วยย่อยแต่ละหน่วยนั้นโดยเฉพาะการสอนภาษาควรเน้นให้เด็กเห็นคำหรือประโยคมากกว่าการสะกดคำ

4. การประยุกต์ใช้ การเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

5. การเรียนรู้ ควรเน้นความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ โดยหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ นำความรู้ไปใช้ได้จริง

สรุป จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ ตามความเหมาะสมต่อประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละวัย

1.3 ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยมีลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะของตน ซึ่งอาจจะแบ่งลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้เป็น (พัชรี สวนแก้ว : 2545 : 50-52)

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้รับมาจากสภาพแวดล้อม โดยการกระทำรับรู้ และการพบเห็น ประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับจากสภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ และการเสริมลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังสามารถเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัยอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 การเสริมแรงทางบวก ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เด็กพึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำอีก เช่น ถ้าเด็กร้องไห้โยเยแล้วได้สิ่งของที่ต้องการก็จะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมร้องไห้โยเยบ่อยครั้งขึ้น แต่ถ้าเด็กต้องการที่จะได้ของหรือการที่จะได้ของหรือการที่ได้รับคำชมหลังจากแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเด็กก็จะทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

1.2 การลงโทษ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เด็กไม่พึงพอใจ หลังจากแสดงพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กยุติการแสดงพฤติกรรมนั้น ในเวลาต่อมา เช่น การที่เด็กจับกาน้ำร้อน แล้วรู้สึกร้อนมือเด็กก็จะไม่จับกาน้ำร้อนนั้นอีก

2. การเรียนรู้จากการบอกเล่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น นอกจากจะเกิดจากการมีประสบการณ์ตรงแล้ว เด็กปฐมวัยยังสามารถที่จะเรียนรู้ได้จากการบอกเล่าของบุคคลต่างๆ หรือการบอกเล่าจากหนังสือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม เนื่องจากตัวเด็กเองไม่ได้มีประสบการณ์ตรงต่อสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ เช่น ผู้ปกครองบอกเด็กว่า “อย่าพูดปด เพราะจะทำให้เด็กเป็นเด็กที่ไม่น่ารัก และไม่มีใครเชื่อถือ” ต่อจากนั้นผู้ปกครองอาจจะยกตัวอย่างประกอบด้วยการเล่านิทานเรื่อง “เด็กเลี้ยงแกะ” และในขณะที่เล่าอาจจะนำภาพมาให้เด็กดูด้วยก็จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

3. การเรียนรู้จากการสังเกต โดยปกติแล้วเด็กปฐมวัยมักจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจว่า เด็กเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ มาจากตัวแบบรอบๆ เด็กนั่นเอง ในระยะแรกเด็กจะเลียนแบบบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเมื่อเด็กเริ่มเข้าสังคมเด็กจะเริ่มสังเกตและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เด็กสนใจ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู จึงควรระมัดระวังในการที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กด้วย

1.4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ทำให้แต่ละบุคคลเรียนรู้ได้มากน้อยไม่เท่ากันมีอยู่ 3 ประการ ดังนี้ (วรณี ลิ้มอักษร . 2541 : 56-58)

1. ตัวแปรเกี่ยวกับตัวผู้เรียน สิ่งสำคัญในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ได้แก่

1.1 เพศ โดยธรรมชาติทั่วๆ ไป แล้วเพศหญิงกับเพศชายมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากทั้งสองเพศมีความสนใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมแตกต่างกัน ทำให้ทั้งสองเพศประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แขนงวิชาต่างๆ ไม่เหมือนกัน

1.2 อายุ เมื่อมีการเจริญเติบโตจากวัยทารกไปสู่วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ บุคคลจะมีความพร้อมในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นไปตามวัย

1.3 ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน ผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียน จะเป็นความสนใจเพราะมีความต้องการ ความสนใจเพราะมีความสามารถ หรือความสนใจอันเนื่องมาจากความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาและความสามารถเท่าเทียมกัน แต่ความสนใจและความตั้งใจในการเรียนต่ำกว่า

1.4 ระดับความสามารถทางสติปัญญาและความถนัด ผู้เรียนที่มีสติปัญญา ระดับสูงย่อมสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ยาก มีลักษณะเป็นนามธรรม และมีความสลับซับซ้อนได้ดีและเร็วกว่าผู้เรียนที่มีสติปัญญาระดับปานกลางหรือระดับต่ำ ส่วนเรื่องความถนัดนั้น ผู้เรียนที่มีความถนัดในด้านใดก็ย่อมเรียนรู้ในด้านนั้นได้ดีกว่าบุคคลอื่นด้วย

1.5 ความรู้เดิมหรือประสบการณ์ ในการเรียนรู้เรื่องใดๆ ก็ตาม ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นมาก่อน ย่อมทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานหรือไม่มีประสบการณ์เดิมมาก่อน

1.6 เจตคติ ไม่ว่าเจตคติต่อสถาบันการศึกษา เจตคติต่อวิชาที่เรียน และเจตคติต่อครูผู้สอน ล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเจตคติที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มีความสนใจ และทุ่มเทให้กับการเรียนมากขึ้น

1.7 ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส โดยเฉพาะตากับหูซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้มาก ผู้เรียนที่มองเห็นไม่ชัดเจนเพราะสายตาสั้น สายตาเอียง สายตาวาย หรือตาบอด ตลอดจนการได้ยินที่ไม่ชัดเจนจากการหูตึงหรือหูหนวก ก็จะไม่สามารถรับสัมผัสและรับรู้ข้อมูลที่จะต้องเรียนรู้ได้หมดจะทำให้เกิดความล้มเหลวหรือมีการเรียนรู้ที่ผิดพลาดได้

2. ตัวแปรที่เป็นบทเรียนและวิธีสอน อันได้แก่

2.1 ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่ยากง่ายหรือง่ายจนเกินไปจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำกว่าบทเรียนที่มีความยากง่ายในระดับปานกลาง

2.2 ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่ยาวเกินไปจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายหรือเมื่อยล้ากับการเรียนได้เร็วกว่าบทเรียนสั้นๆ

2.3 บทเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติหรือทดลอง การเรียนจากการปฏิบัติ หรือการทดลองจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าบทเรียนที่เรียนจากคำบอกเล่าหรืออธิบายของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว

2.4 การฝึกฝนหรือการทำซ้ำ บทเรียนของวิชาประเภททักษะ ไม่ว่าทักษะทางภาษาตัวเลขหรือทักษะการเคลื่อนไหว การเรียนด้วยการฝึกฝนเป็นประจำย่อมทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้ฝึกฝน

3. ตัวแปรเกี่ยวกับตัวผู้สอน ถ้าจำเป็นจะต้องเรียนรู้โดยมีครูสอน สิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ได้แก่

3.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ในที่นี้หมายถึงรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย หรือความเชื่อมั่นในตนเองของครูผู้สอน สิ่งเหล่านี้จะสามารถจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้

3.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอน ดังคำกล่าวที่ว่า “ครูคือผู้สอน ผู้ที่ทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย” เมื่อผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนที่ได้เรียนมา ก็จูงใจให้เกิดความต้องการเรียนในบทเรียนต่อไป

3.3 ความรู้ในเนื้อหาที่สอน ครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน ทำให้สอนได้อย่างมั่นใจ และผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องด้วย

สรุป ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตัวแปรที่มีต่อการเรียนรู้มีอยู่ 3 ประการดังนี้

1. ตัวแปรเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ เพศ อายุ วัย ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน ระดับความสามารถทางสติปัญญาและความถนัด ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม เจตคติ

ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส

2. ตัวแปรเกี่ยวกับบทเรียนและวิธีสอน ได้แก่ ความยากง่ายของบทเรียน ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติหรือทดลอง การฝึกฝนหรือการทำซ้ำ

3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพของครูผู้สอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอน ความรู้ในเนื้อหาที่สอน

1.5 การสร้างเสริมการเรียนรู้

การสร้างเสริมการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2547 : 35-36) กล่าวว่า สมอง การทำงานของสมอง การจำ มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่มาจากประสบการณ์ การเล่นและประสบการณ์นับเป็นการสร้างเสริมปัญญาและความคิดถึงของของเด็กร จาก ฟิชเชอร์ (Fisher,2002 : 12-18) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

1. เด็กเรียนรู้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติจากการคิดจากการกระทำ ไม่ใช่ให้เพียงแต่มีกิจกรรม แต่ต้องเป็นประสบการณ์ที่เด็กสัมผัส เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นองค์ความรู้ แต่ทั้งนี้สิ่งแวดล้อมต้องสัมพันธ์และสนับสนุนการกระทำของเด็กด้วย

2. เด็กเรียนรู้โดยจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ได้ด้วยตัวของเด็กเอง จากประสบการณ์และข้อมูลที่ได้รับ การให้กำลังใจ การสังเกต ชม และบันทึกความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะเป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เด็กเรียนรู้โดยใช้ภาษา เด็กอาจรู้คำศัพท์มากน้อยต่างกัน แต่พัฒนาภาษาของเด็กจะก้าวโดยลำดับ การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กพูดเป็นการสร้างเสริมการเรียนรู้ด้วยภาษา

4. เด็กเรียนรู้ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น เรียนแก้ปัญหา การชี้แนะความร่วมมือทำให้เกิดการเรียนรู้ การให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มมีสัมพันธ์กับเพื่อน ทำงานร่วมกันและอภิปราย ทำให้เด็กเรียนรู้ในประเด็นที่เกิดจากตนเองและที่เกิดจากผู้อื่น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (Children as a Researcher) เป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมินและการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญาซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็นและความถนัดของตน ในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึก

ข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งความรู้ที่ได้ไปสืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป นับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบการแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน
2. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้ลงมือปฏิบัติจริง
3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ห้องสมุด ภาควิชา สวนสัตว์ สวนพืช เป็นต้น
4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณโรงเรียน ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. นักเรียนสามารถศึกษา ชักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา
6. ใช้เป็นกิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมิน ได้รับการประเมินในสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ถือว่าเป็นการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษา ค้นคว้าของผู้เรียน ชักถามและตอบคำถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถนำผู้เรียนให้เกิดความรู้สูงสุดได้
8. สามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มาเป็นหัวข้อวิจัยให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ

ครูศึกษาธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนโดยอภิปราย ชักถาม ความอยากรู้ อยากเห็น และความต้องการของเด็กในเรื่องที่จะเรียนรู้ จากนั้นสร้างแผนที่ความคิด เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวมของเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ และเจาะลึกถึงเรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด ครูเชื่อมโยงสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้กับจุดประสงค์ เนื้อหาในหลักสูตร เพื่อการวางแผนจัดกระบวนการ

เรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง บูรณาการสาระการเรียนรู้และสิ่งที่เด็กต้องการจะรู้ให้สัมพันธ์กัน โดยครูเป็นผู้วางแผนกิจกรรมสนับสนุนสิ่งที่เด็กต้องการจะเรียนรู้โดยกิจกรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

2.1 กำหนดแหล่งเรียนรู้ ครูและเด็กร่วมกันกำหนดแหล่งเรียนรู้จากเรื่องที่เด็กต้องการศึกษา ซึ่งแหล่งเรียนรู้อาจจะเป็นในห้องเรียน สถานที่ต่างๆในโรงเรียน ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ซึ่งการกำหนดแหล่งเรียนรู้นี้อาจเชื่อมโยงกับสถานศึกษาในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น)

2.2 ศึกษาสถานนอกสถานที่ ครูพาเด็กให้ได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดโดยให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาสถานนอกสถานที่ อาจเป็นการศึกษาในโรงเรียนหรือสถานที่นอกโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมนี้ควรให้ความรู้พื้นฐานแก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ สร้างข้อปัญหาที่จะศึกษาหาความรู้ต่อไป

2.3 การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา ในระหว่างที่ศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดแล้ว ครูกระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก ตั้งประเด็นคำถามในเรื่องที่เด็กสนใจ โดยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยอยากเรียนอยากรู้ ทั้งนี้ควรสนใจกับคำตอบของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและเต็มใจ

2.4 ทำแผนที่ความคิด ครูสร้างภาพแผนที่ความคิดจากคำตอบของนักเรียนทุกคน เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพรวม และการเชื่อมโยงความคิดของเด็กทุกคนที่อยากเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น

2.5 ศึกษาค้นคว้า ขีดเขียนและจดบันทึก ดังนี้

1. ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน

2. เด็กค้นหาความรู้ คำตอบในเรื่องที่อยากรู้อยากเห็นจากแหล่งความรู้ที่ครูจัดเตรียม เช่น สมุดภาพ หนังสือ การทดลอง

3. เด็กค้นคว้าหาความรู้ คำตอบจากแหล่งเรียนรู้ที่บ้าน

4. ครูเตรียมแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุ

5. ครู/พ่อแม่ บันทึกหลักฐานการค้นคว้าศึกษา ทดลอง ด้วยการเขียน คำพูดสั้นๆของ เด็ก

6. เด็กวาดภาพแทนความคิดลงในกระดาษ

2.6 สรุปการจัดทำผลงานความรู้ ครูกระตุ้นให้เด็กสรุปผลงานจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเด็กนำเสนอผลการค้นคว้า โดยการพูด ตอบคำถาม ตลอดจนนำผลงานจากภาพวาดหรืองานที่ประดิษฐ์ขึ้นมาหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ตลอดจนครูกระตุ้นให้เพื่อนซักถาม แสดงความคิดเห็น และยกย่องชมเชยในผลงานของเด็กทุกคน

2.7 นำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่ ครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษา พร้อมทั้งสร้างแนวคิดให้เด็กนำความรู้และผลงานที่ศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นผลการเรียนรู้ของเด็กอย่างองค์รวม เด็กเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองมีจุดเด่น และความสามารถด้านใดบ้างเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป

3. การประเมินผล

3.1 ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินผลสำเร็จของการสอนด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัย เป็นการประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก พฤติกรรมเด่นของเด็ก ผลงานของเด็ก และทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึกละ และทักษะการแสดงออกทุกด้าน และประเมินตามสภาพจริง โดยมีตัวอย่างการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินการแสดงออกของพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านสติปัญญา พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ และพัฒนาการทางด้านสังคม

2. การสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักวิจัย ได้แก่ การสังเกต การสืบค้น การศึกษาค้นคว้าความรู้ การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายกระบวนการกลุ่ม การวางแผน การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ไขข้อขัดแย้ง การค้นคว้าหาคำตอบ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา การค้นคว้าหาคำตอบด้วยเวลาจำกัด การสรุปข้อความ การแสดงความคิดเห็นความรู้สึก การวิเคราะห์ ความรับผิดชอบในบทบาท การทำงานร่วมกัน มนุษย์สัมพันธ์ การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน

3. การแสวงหาความรู้ นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

4. ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา มีกระบวนการเรียนรู้ มนุษย์สัมพันธ์ การสื่อความหมาย ความมีวินัย การสังเกต และผู้นำ

5. ผลงานของเด็ก

3.2 วิธีการประเมิน

ใช้เทคนิคการประเมินแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่แล้วใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการ โดยมีเครื่องมือในการประเมินหลากหลาย ได้แก่ การทดสอบ การประเมินสร้างความรู้จักนักเรียน การประเมินด้วยการพูดคุย การประเมินด้วยการสังเกต การประเมินสภาพจริงและพอดโฟรีโอ

2.4 ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง ลักษณะกิจกรรมสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีกิจกรรมหลักที่สำคัญ คือ

1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ซึ่งอาจเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน กิจกรรมสำรวจนี้เป็นกิจกรรมที่พัฒนาให้เด็กรู้จักการแสวงหาข้อมูล โดยใช้ทักษะการสังเกต การใช้ประสาทสัมผัส การมอง การฟัง การซักถาม ส่วนใหญ่แล้วเด็กมักจะสังเกตและใช้คำถาม ถามครู ซึ่งในขั้นตอนนี้ในระยะแรกครูจะต้องเป็นผู้คอยสังเกตกระตุ้นให้เด็กซักถาม โดยใช้คำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร เป็นต้น

2. การเลือกตัดสินใจเรียนรู้เรื่องใหม่ของเด็ก กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการตัดสินใจและความเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยนี้ เด็กมีโอกาสได้เลือกที่จะเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก ครูควรตระหนักให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกตัดสินใจในหัวข้อเรื่องที่สนใจศึกษา
2. เลือกกิจกรรมที่จะทำ
3. การใช้อุปกรณ์ต่างๆ
4. ระยะเวลาในการศึกษาแต่ละเรื่อง และอื่นๆ

โดยส่วนมากแล้วครูควรให้คำแนะนำกับเด็กในระยะแรก กำหนดเวลา เสนอกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กลองทำ รวมทั้งผลงานของเด็ก ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสเลือกมากที่สุด

3. กิจกรรมการสืบค้น กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสพบ สิ่งเรียนรู้ใหม่ โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การทดลองปฏิบัติจริง การประกอบอาหารการทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ การวาดภาพ การอ่านหนังสือ การแสดงบทบาทสมมุติ การเล่นเกม การประดิษฐ์ การสร้างจินตนาการ

4. กิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ เด็กจะมีหัวข้อที่จะศึกษามากมาย ดังนั้น คุณครูควรสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ช่วยเหลือในการสอน ความช่วยเหลืออาจออกมาในรูปของ การเชิญผู้ปกครองเป็นวิทยากร การพาเด็กออกไปนอกสถานที่ ให้ผู้ปกครองช่วยดูแลเด็กร่วมกัน การบริจาคอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น ผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี กิจกรรมผลิตผลงานการจัดแสดง กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สร้างความภูมิใจให้กับเด็กและคุณครู ควรจัดกิจกรรมนี้ทุกครั้งหลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ผลงานของเด็กแสดงถึงกระบวนการที่เด็กได้เรียนรู้ ขั้นตอนการทำงานของลูกแสดงออกถึงความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็กและความพยายามในการเรียนรู้ ในการจัดแสดงผลงานนี้ถ้ามีโอกาสควรเชิญผู้ปกครองเข้ามาร่วมชื่นชมในผลงานและเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้เล่าเกี่ยวกับผลงานตนเอง กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ครูต้องจัดแสดงผลงานของเด็กทุกครั้งที่ใช้วิธีการสอนแบบนี้

2.5 บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

1. ครูต้องรู้จักเด็กมากขึ้น (Sizing – up)
2. ครูต้องเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า
3. ครูส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากรู้ อยากเห็น
4. ครูให้โอกาสเด็กในการดำเนินการศึกษา ค้นหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้

ต่างๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของครู

5. ครูต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.6 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตน
2. เด็กได้ลงมือปฏิบัติและสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะ ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ (คิดหลากหลาย คิดริเริ่ม ไม่เลียนแบบ จินตนาการ) ทักษะการแก้ปัญหา (ตัดสินใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง) กระบวนการเรียนรู้ (วางแผน ค้นคว้า ปฏิบัติ ทดลอง) มนุษย์สัมพันธ์ (ความร่วมมือ ทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือแบ่งปัน) การสื่อความหมาย (ถามคำถาม ได้ตอบ แสดงความคิดเห็น) ความมีวินัย (รับผิดชอบต่องาน ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รอคอย) ทักษะการสังเกต (สนใจ อยากรู้ ซักถาม) และผู้นำ (ผู้ริเริ่ม ผู้ให้ ผู้รับ)
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ
5. เป็นเทคนิคการสอน – การเรียน ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
6. เป็นเทคนิคการประเมินที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
7. ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อรู้จักเด็กมากขึ้น
8. ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
9. เด็กได้ทำงานร่วมกับเพื่อน พ่อ แม่ และครู
10. เด็กได้วิพากษ์วิจารณ์ วิธีการ ผลงานทั้งของตนเองและคนอื่น
11. เด็กได้มีโอกาสนำเสนอผลงานที่ตนสนใจ ถนัดเพื่อใช้ในการประเมิน

2.7 ทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

ในการที่ครูปฐมวัยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จากผลของการใช้วิธีสอนแบบนี้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาความสามารถที่แสดงถึงพฤติกรรมโดยมีทักษะด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการมีความคิด

หลากหลาย ความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ พฤติกรรมไม่เลียนแบบ ซึ่งเป็นความสามารถของสมองในการคิดจินตนาการผสมผสานความรู้ที่ได้รับและประสบการณ์เดิมใช้ในรูปแบบที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

2. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการตัดสินใจการแก้ไขข้อขัดแย้ง ซึ่งเป็นความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

2.1 ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันทีในช่วงเวลานั้น เช่น ปัญหาจากความเจ็บ ความหิว ความกลัว เป็นต้น

2.2 ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ทันที คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำด้วยตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แต่ไม่จำเป็นต้องรีบแก้ไขทันที เช่น ปัญหาความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น

2.3 ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของตนเองหรือผู้อื่น โดยมีผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันโดยตรง

2.4 ปัญหาของผู้อื่น คือ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการหรือการกระทำของผู้อื่น โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง แต่เด็กเห็นเหตุการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย

3. กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการวางแผน ค้นคว้า ปฏิบัติ ทดลอง โดยเด็กได้มีการคิดริเริ่มด้วยตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ และคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและกระตุ้นด้วยคำถาม

4. มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการให้ความร่วมมือการทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และมีการแบ่งปัน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านเฉพาะดังนี้

4.1 ความร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้านการกระทำหรือคำพูด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ

4.2 การทำงานกลุ่ม ได้แก่ การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิบัติงานภายในกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

4.3 การช่วยเหลือ ได้แก่ การที่เด็กจะแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนเมื่อกระทำผิด

4.4 การแบ่งปัน ได้แก่ การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ที่ตนเองครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

4.5 การสื่อความหมาย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

4.5.1 การฟัง ได้แก่ การรู้จักฟังคำสั่ง ความเข้าใจในการฟัง ปฏิบัติคำสั่งได้ถูกต้อง

4.5.2 การพูด ได้แก่ การสนทนาโต้ตอบ การตั้งคำถาม การพูดคุย การพูดแสดงความคิดเห็น

4.5.3 การอ่าน ได้แก่ ความสนใจที่จะฟังครูอ่าน เปิดหนังสือนิทานอ่านพร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย สนใจดูหนังสือ รูปภาพ นิทาน และอื่นๆ

4.5.4 การเขียน ได้แก่ การขีดเขียนตามความพอใจ ขีดเขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือเขียนชื่อของตนเอง เขียนลอกเลียนแบบคำ

4.6 ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านความรับผิดชอบงาน การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และการรู้จักรอคอย โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

4.6.1 ความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้

4.6.2 การตรงต่อเวลา ได้แก่ การปฏิบัติงานและกิจกรรมตรงต่อเวลา

4.6.3 ความซื่อสัตย์ ได้แก่ การปฏิบัติงานและกิจกรรมตามข้อตกลงได้ด้วยตนเอง

4.6.4 รู้จักรอคอย ได้แก่ การรู้จักปฏิบัติตนตามเหตุการณ์ก่อน – หลัง ไม่แย่งชิง

4.7 ทักษะการสังเกต หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการแสดงความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น การตั้งคำถาม ชักถามในสิ่งที่สงสัยในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมและทำงาน

4.8 ผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้าน การเป็นผู้คิดริเริ่ม ผู้ให้และผู้รับ โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านดังนี้

4.8.1 ผู้คิดริเริ่ม ได้แก่ การริเริ่มความคิด การกระทำ โดยการบอกถึงความต้องการในการทำกิจกรรม การเลียนแบบ การทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้องของเพื่อน

4.8.2 การเป็นผู้ให้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เด็กแสดงถึงการเข้าถึงจิตใจของเพื่อน การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน วางเฉย ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นและมีความเสียสละ

4.8.3 การเป็นผู้รับ ได้แก่ การที่เด็กแสดงพฤติกรรมและการยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าหากัน ใช้คำสุภาพอ่อนหวาน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

งานวิจัยในประเทศ

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัย และการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ (ปีที่ 1) กลุ่มตัวอย่าง ครูและนักเรียนชั้นอนุบาล รวมทั้งสิ้น 665 คน กลุ่มตัวอย่างครูเป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 650 คน โรงเรียนอนุบาลราชบุรี โรงเรียนวัดเขาวัง โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี และโรงเรียนวัดโสตาประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. การเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ทั้ง 3 ด้าน ความรู้ ความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ โดยภาพรวม ครูมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังเข้า

ร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยของครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ลักษณะกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ครูทั้งหมดทุกคนจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่หลากหลาย รองลงมา มีจำนวนมากเท่ากัน ร้อยละ 98.30 จัดกิจกรรมการสอนแบบรายบุคคล ใช้การสนทนาเป็นกลุ่ม ใช้การโต้ตอบคำถาม และใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง ที่เหลือมีจำนวนอยู่ในช่วงร้อยละประมาณ 80.00 ถึงร้อยละ 88.00 ใช้การจัดกิจกรรม ให้เด็กค้นพบด้วยตนเอง ให้เด็กปรึกษาพูดคุยกับครู ครูสร้างสถานการณ์จำลอง และให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ ส่วนลักษณะกิจกรรมที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ ละคร คิดเป็นร้อยละ 36.70

3. การศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ของเด็ก จากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวมเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะในการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง

4. การเปรียบเทียบความแตกต่าง และการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยรวมทักษะการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละด้านทั้ง 8 ด้าน คือ ความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อความหมาย ด้านความมีวินัย ด้านทักษะการสังเกต และด้านผู้นำ มีการเปลี่ยนแปลงจากสัปดาห์ที่ 2,4,6 และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .01$

5. ผลการเรียนรู้ของเด็กพบว่า การแสดงพฤติกรรมเด่นของเด็กขณะที่เรียนรู้ ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการทั้ง 8 สัปดาห์ เด็กแสดงพฤติกรรมเด่นจากการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย คือ เด็กมีทักษะการสังเกต มีการสืบค้น มีการค้นคว้าหาความรู้ ชอบค้นหาคำตอบ มีทักษะการสื่อความหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสดงความคิดเห็น – ความรู้สึก ตั้งคำถาม ตอบคำถาม มีทักษะการทำงานกลุ่ม รู้จักการวางแผน ตัดสินใจ แก้ไขข้อขัดแย้ง รู้จักวิเคราะห์ สรุป รับผิดชอบในบทบาทและมีมนุษยสัมพันธ์ ประสพการณ์สำคัญของเด็กขณะเรียนรู้ โดยภาพรวมเด็กได้รับประสพการณ์จากการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเด็กนักวิจัย อยู่ในระดับมาก ผลงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

กาญจนา สองแสน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กปฐมวัยมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เท่ากับ 18.5 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ความคิดสร้างสรรค์รายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ด้านความคิดริเริ่มเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.76 ด้านความคิดคล่องตัวเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.25 ด้านความคิดยืดหยุ่นเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 4.23 ด้านความคิดละเอียดลออเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 8.20 ทุกด้านคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างชัดเจน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

3.1 ความหมายของภาษา

เปลื้อง ณ นคร (2540 : 620) ได้ให้ความหมายของภาษาว่า ภาษาคือถ้อยคำ วาจาที่กล่าวเป็นเสียง มนุษย์เปล่งออกมาต่อเนื่องกันโดยอวัยวะออกเสียงให้คนอื่นรับฟัง

ประพจน์ อัครวิรุพหการ (2540 : 77) กล่าวถึงภาษาไว้ว่า เป็นความสามารถในการสื่อสารที่มีอยู่ในสมองของมนุษย์ ในส่วนที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมให้มองเห็นได้ ก็คือ คำพูด (Speech) เป็นภาษาที่สัมผัสได้ด้วยโสตประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายต่างๆที่สัมผัสได้ด้วยจักขุประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายที่สัมผัสด้วยประสาทสัมผัส เช่น ภาษาของคนตาบอด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 822) ให้ความหมายของภาษาคือ ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ฟิชเชอร์ (Fisher.1992) กล่าวว่า ภาษาประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ประการ คือการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการคิดของเด็กทั้งสิ้น เด็กจะสามารถคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นถ้าเด็กมีทักษะด้านการอ่าน การเขียน การพูดและการฟังดีขึ้น

สรุปภาษา หมายถึง ถ้อยคำ วาจาที่กล่าวหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ภาษาประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

3.2 ความสำคัญของภาษา

ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม(2541:2) ได้ให้ความสำคัญของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นนามธรรมต่อกัน ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นมั่นคงภาษาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ช่วยให้มีแนวคิด ความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่างๆ การปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาพูด

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542:111) กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามาก รู้จักคำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดเป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก : 60) กล่าวว่า ภาษา สำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร การพูด เด็กจะเรียนเกี่ยวกับระบบของเสียง เรียนรู้คำศัพท์ โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็ว

เพียเจต์และอินเฮสเตอร์ (สมาพร สามเตี้ย 2545 : 9 – 10; อ้างอิงจาก Piaget and Inholder: 120 – 122) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 – 4 ปี มีพัฒนาการเรียนรู้คำมากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ เด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกการพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Monolanguage) เด็กจะไม่พยายามเข้าใจถึงคำพูดของคนอื่น ในช่วงเด็กอายุ 5 – 6 ปี เด็กก้าวไปสู่

การคิดแบบหยั่งรู้ (Intuitive) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้ คือ การมองเห็นสิ่งต่างๆ แล้วบอกว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร

สรุป ภาษาเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญของมนุษยชาติ ภาษามีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางสติปัญญา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานและทักษะทางภาษาที่ดีและหลากหลายเพื่อจะได้สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้ดี เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

3.3 พัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

โลแกนและโลแกน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 ก : 60-62 ; อ้างอิงจาก Logan & Logan. 1974 : 207) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มี ความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขาและเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ ตัวอย่างเช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปลอ่ยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว ฉี่ ฯลฯ หรือเพราะรู้สึกเป็นสุขที่ได้เปล่งเสียงออกมา

เมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน จะเริ่มออกเสียงอ้อ-แอ้ และเริ่มเปล่งเสียงต่างๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าใจหรือแยกแยะได้นอกจากนักภาษาศาสตร์ ในช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ดีของการสนับสนุนให้เด็กพัฒนาการทางการพูดและเด็กที่มีสุขภาพดีทั้งทางกายและใจจะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ไม่สบาย เจ็บป่วย ร้องไห้ โยเย

2. ระยะแยกแยะ (Jargon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไป และเด็กจะรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่ง ออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เขาก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำๆ อีกในบางครั้งเด็กจะเลียนเสียงสูงๆ ต่ำๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขา

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 – 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเลียนเสียงต่างๆ ที่เขาได้ยิน เช่น เสียงของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มี ความหมายจะค่อยๆ หายไปและเด็กจะเริ่มรับฟังเสียงที่ได้รับการตอบสนองซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการทางภาษาจะเริ่มดีขึ้นอย่างแท้จริงระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 – 4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะหัดพูด โดยจะเริ่มจากการหัดเรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เขาจะเริ่มเข้าใจถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่ การพูดของเด็กในระยะแรกๆ จะเป็นการออกเสียงคำนามต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง นก แมว หมา ฯลฯ และคำคุณศัพท์ต่างๆ ที่เขาเห็นและได้ยินในวัยต่างๆ เขาจะสามารถพูดได้ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20%

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่างๆ และรู้จักการใช้คำเต็มหน้าและคำลงท้าย

อย่างใหญ่ใช้กัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 – 5 ขวบ ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรับรู้และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำ และรู้จักคิดคำและประโยคของตนเอง โดยอาศัยการผูกจากคำวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่น ๆ พูด เด็กจะเริ่มคิดกฎเกณฑ์ในการประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง โดยเขาจะเล่นเป็นเกมกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 – 6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถในการคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว การพัฒนาการทางภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้นเมื่อเขาเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยเด็กจะเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำเกี่ยวข้องกับบ้านและโรงเรียน ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อความหมาย ในระยะนี้จะเกิดจากสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนเด็กจะสนุกกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเลข เด็กในระยะนี้จะพัฒนา วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสำนวน การเปรียบเทียบ และภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดการเขียน

นกเนตร ธรรมบวร (2544 : 144-115) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี ดังนี้

1. เด็กแรกเกิดปกติจะไม่ออกเสียง จะทำเสียงร้องให้ สะอึก จาม เรอ
2. เด็กอายุ 5 – 6 สัปดาห์ จะเริ่มทำเสียง เล่นเสียงโดยเฉพาะถ้ามีคนมาเล่น หลอกล้อ
3. เด็กอายุ 3 เดือน ชอบเล่นเสียงและจะทำเสียงตามผู้อื่น หยุดนิ่งขณะที่ผู้อื่นทำเสียงพูดด้วย
4. เด็กอายุ 6 เดือน ชอบหัวเราะและส่งเสียงเมื่อมีคนมาเล่นด้วย ถ้าไม่พอใจ ก็ร้องกรีดกร๊าด ชอบเล่นเสียง และออกเสียงเป็น “เกอ” “เลอ” เป็นต้น
5. เด็กอายุ 9 เดือน ชอบเลียนเสียงผู้ใหญ่ ชอบออกเสียงเป็นคำ เช่น “หม่า หม่า” “ดา ดา” โดยออกเสียงซ้ำๆ บ่อยๆ
6. เด็กอายุ 1 ปี เริ่มเข้าใจความหมายของคำ เช่น “ส่งให้แม่” และออกเสียงคำที่มีความหมายได้ 1 – 2 คำ เช่น “แม่” “ป๊าย บาย” พูดได้ประมาณ 6 – 20 คำ
7. เด็กอายุ 2 ปี เด็กพูดได้ประมาณ 50 คำ และบางทีก็พูดเป็นประโยคสั้นๆ ได้ เริ่มใช้คำแทนตนเอง เริ่มตั้งคำถาม และเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูดด้วย
8. เด็กอายุ 3 ปี เด็กจะรู้คำศัพท์มากขึ้น, นับเลขได้, ช่วยพูด, บอกได้ว่าต้องการอะไร
9. เด็กอายุ 3.5 – 4 ปี เด็กพูดมากขึ้นและมีคำศัพท์ใหม่ พูดติดอ่างชั่วระยะหนึ่ง พูดประโยคยาวๆ ได้มากขึ้น รู้จักเรื่องวางประโยคได้ถูกต้อง เข้าใจคำว่า “ข้างบน” “ข้างล่าง” รู้จักใช้คำปฏิเสธ เช่น ไม่ไป มักใช้คำว่า “สมมุติ....” ฟังนิทานได้ประมาณ 20 นาที

10. เด็กอายุ 4 – 5 ปี เด็กจะมีคำศัพท์ได้ประมาณ 1,550 – 1,900 คำ บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้ รู้จักเพศของตนเอง ชอบแต่งประโยคโดยใช้คำต่างๆ ชอบใช้คำถาม ทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร และสนใจความหมายของคำต่างๆ

11. เด็กอายุ 5 – 6 ปี เด็กจะสามารถพูดได้คล่องและถูกหลักไวยากรณ์แต่ยังออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ชัดเจน เช่น ส ว ฟ สนใจคำใหม่ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้นๆ จำคำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ บอกชื่อ ที่อยู่ อายุ และวันเกิด ของตนเองได้ ชอบท่องหรือร้องเพลง ที่มีจังหวะและเนื้อร้องที่มีคำสัมผัสกันหรือโฆษณาทางทีวี

สรุป พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยมีอัตราการเจริญเติบโตที่รวดเร็วมาก โดยที่เด็กสามารถใช้ภาษาตั้งแต่แรกเกิด การแสดงออกทางภาษาของเด็กปฐมวัยเริ่มจากหน่วยที่ย่อยที่สุดของเสียง มีการเล่นเสียง หว้เราะ ร้องไห้ และการเรียนรู้จากการได้ยินและการออกเสียงซ้ำๆ จะทำให้เด็กเปล่งเสียงออกมาได้เป็นคำๆ ได้ จากนั้นก็จะพูดคำเดี่ยว เชื่อมประโยค การเข้าใจความหมาย และการสร้างประโยคที่ถูกต้องจนสามารถพูดคุยโต้ตอบกับคนอื่นได้

3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ หลายประการ เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 171) ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการทางภาษา ซึ่ง เฮอร์ล็อกกล่าวไว้ว่า เด็กทุกชาติทุกภาษาจะมีลำดับขั้นของภาษาอย่างเดียวกันซึ่งจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปไม่มีการข้ามขั้น แต่พัฒนาการทางภาษาจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์หรือไม่ เร็วช้า แปรผันขึ้นอยู่กับ

1. สุขภาพ เด็กที่มีสุขภาพดี เรียนรู้ที่จะพูดเร็วกว่าเด็กที่มีสุขภาพไม่ดี
2. สติปัญญา เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง เรียนรู้ที่จะพูดเร็วกว่าและแสดงเกณฑ์ทางภาษาเหนือกว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ
3. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เรียนรู้ที่จะพูดเร็วกว่าแสดงออกได้ดีกว่า และพูดคุยได้มากกว่าเด็กที่มาจากกลุ่มฐานะเศรษฐกิจที่ต่ำ
4. ความต้องการในการติดต่อสื่อสาร เด็กที่มีความต้องการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นสูงเป็นแรงจูงใจให้เด็กเรียนรู้ที่จะพูด และยิ่งมีความเต็มใจมากเท่าใดก็จะเรียนรู้ได้มากเท่านั้น
5. การกระตุ้น เด็กที่ถูกกระตุ้นให้พูดคุย และส่งเสริมให้มีการตอบสนองเรียนรู้ที่จะพูดได้เร็วกว่า และดีกว่า
6. การพบปะกับกลุ่มเพื่อน เด็กที่พบปะกับกลุ่มเพื่อนยิ่งมากเท่าใดก็ต้องการจะเป็นที่ยอมรับในการเป็นสมาชิกในกลุ่มเพื่อนมากเท่านั้น ทำให้เกิดแรงจูงใจในกระบวนการเรียนรู้ที่จะพูดสูง
7. บุคลิกภาพ เด็กที่ปรับตัวดี มีแนวโน้มที่จะพูดได้ดีกว่าทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณเมื่อเทียบกับเด็กที่ปรับตัวได้ไม่ดี

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541 : 42-47) กล่าวว่าถึงแม้เด็กทุกคน

จะมีพัฒนาการด้านการพูดไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในด้านอัตราการพัฒนาการ ขนาดและคุณภาพของคำศัพท์ ตลอดจนความถูกต้องของการออกเสียงในทุกระดับอายุ องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นแตกต่างกันได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักใช้ประโยคช้าไป ทั้งนี้เพราะการเจ็บป่วยที่รุนแรงจะทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่นๆ ซึ่งมีผลให้พัฒนาการทางภาษาล่าช้าลงไป นอกจากนี้การเจ็บป่วยก็ทำให้เด็กไม่ยอมพูดจាកับใคร

2. สติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา และภาษาที่พูดนั้นเกี่ยวกันอย่างเด่นชัด บ่อยครั้งที่ผู้วางภาษาพูดของเด็กเป็นเครื่องชี้ถึงระดับสติปัญญา ข้อเท็จจริงนี้ไม่เพียงแต่จะปรากฏในระยะเริ่มพูด เริ่มเข้าใจภาษาเท่านั้น หากคลุมไปถึงจำนวนคำศัพท์ที่เด็กจะเรียนรู้ในระดับต่างๆ ตลอดวัยเด็ก

สรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ หลายประการ เด็กทุกชาติทุกภาษาจะมีลำดับขั้นของภาษาอย่างเดียวกัน ซึ่งจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการข้ามขั้น และพัฒนาการทางภาษาจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์หรือไม่ จะเร็วหรือช้าแค่ไหน ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ สุขภาพสติปัญญา ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความต้องการในการติดต่อสื่อสาร การกระตุ้น การพบปะกลุ่มเพื่อนและบุคลิภาพ

3.5 บทบาทครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา

บทบาทครูมีความสำคัญกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา เพราะ ครูต้องเป็นผู้กระตุ้น ชี้แนะแนวทาง และคอยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาเป็นไปตามวัย ฉะนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจและกิจกรรมนั้น ก็ควรจัดให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของเด็กเพราะจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้เร็ว ดังนั้นในทางปฏิบัติครูจึงมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เข้าใจถึงวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการดูแลเอาใจใส่ และส่งเสริมเป็นรายบุคคล
2. ควรให้กำลังใจเด็ก โดยการพยายามกระตุ้นชักจูงให้เด็กมีความมั่นใจที่จะพูด อ่าน และเขียนโดยไม่มีความกลัวหรือลังเลใดๆทั้งสิ้น
3. จัดประสบการณ์ให้ครอบคลุมทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมๆ กันและมีรูปแบบที่หลากหลาย
4. ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเพื่อน และครู ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
5. ครูควรจัดสภาพแวดล้อมในบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับภาษา เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกกระทำการอย่างอิสระด้วยตัวเด็กเอง โดยครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ กระตุ้น ส่งเสริมและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

6. ครูควรพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแนะนำและให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติเด็กจะได้พัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและโรงเรียน

7. ให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก โดยพาเด็กไปทัศนศึกษาชี้แนะให้ดูเครื่องหมายต่างๆให้เด็กได้พูดคุยสนทนากับบุคคลภายนอก

8. การจัดกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นภาคสนาม โดยครูอาจตกลงกฎกติกาต่างๆติดไว้ตามสนาม อาจมีภาพประกอบจะช่วยฝึกการอ่านและเขียนของเด็กได้

9. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการฟัง พูด อ่าน เขียน เช่น เพลง คำคล้องจอง อ่านนิทานให้เด็กฟัง ให้เด็กพูดใส่เทปเพื่อเปิดฟังเสียงของตนเอง อ่านคำง่ายๆจากบัตรคำ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสามารถเดาและคาดคะเนได้

10. ครูควรสอนในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติที่สุด สอนจากสิ่งที่เด็กรู้แล้วไปยังสิ่งที่เด็กยังไม่รู้

11. ควรสอนโดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มเด็กเก่งและอ่อน การแบ่งแยกกลุ่มจะเป็นการสร้างปมด้อย และทำลายความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก เด็กทุกคนควรมีโอกาสในการเรียนที่เท่ากัน (นิรมล ช่างวิพนชัย.2541 : 193-194)

นงนเรศ ธรรมบวร (2544 : 139-140) กล่าวถึง บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมด้านภาษาดังนี้

1. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูด และการเขียนโดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย อภิปราย วาดรูป และเล่าเรื่องในสิ่งที่ตนสนใจ

2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้การเขียน และการอ่านวิธีการที่มีความหมายต่อตัวเด็กขณะที่เด็กสำรวจ และเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัวโดยการจัดหากระดาษ ดินสอ สมุดโทรศัพท์ นิตยสารต่างๆ รวมตลอดถึงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนไว้ที่มุมบทบาทสมมติ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เล่นเลียนแบบสิ่งที่เด็กเห็นในชีวิตประจำวัน

3. ครูควรกำหนดช่วงเวลาของการอ่านที่แน่นอน ตายตัวเป็นประจำทุกวันอาจเชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองมาอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ขณะเดียวกันก็ควรจัดหาโอกาสในการพาเด็กไปห้องสมุดโดยพยายามให้ส่งเสริมให้เด็กเลือก และยืมหนังสือด้วยตนเอง

4. ส่งเสริมให้เด็กใช้ “ภาษา” อื่นๆ นอกเหนือจากการใช้ภาษาพูดเพียงอย่างเดียว เด็กสามารถใช้ “ภาษา” ต่างๆมากมายนอกเหนือจากภาษาพูดในการแสดงออกซึ่งความต้องการ และความรู้สึกของตนเอง เช่น ใช้ในการเคลื่อนไหวดนตรี ศิลปะ และภาษาเขียน เป็นต้น ภาษาต่างๆ เหล่านี้จะพัฒนาอย่างรวดเร็วในระดับปฐมวัย ดังนั้น ครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารผ่านการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อช่วยให้เด็กสามารถสื่อสารได้ในทุกรูปแบบ

5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ตีความหมาย และแก้ปัญหาต่างๆ โดยผ่านนิทาน นิทานถือเป็นเครื่องมือสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาความคิด ทักษะคิด และความรู้ของเด็ก

(นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 139 ; อ้างอิงจาก Nutbrown.1994)นอกจากนั้น นิทานยังเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกรอบตัว สามารถจัดการกับความเครียดหรือความวิตกกังวลของตนเอง และโลกรอบตัว ด้วยเหตุนี้ ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กตีความหมายของนิทานและสื่อสารความเข้าใจของตนผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงละครโดยใช้หุ่นมือ การวาดรูปบางตอนของนิทานที่ประทับใจ เป็นต้น ครูสามารถส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของเด็กโดยผ่านการใช้นิทานได้ อาทิเมื่อครูเล่านิทานเรื่อง “เจ้าสาวบนดวงจันทร์” (วรจิตา อุดมสม. ม.ป.ป.) ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับกระต่ายหนุ่มตัวหนึ่งที่อยากช่วยกระต่ายสาวซึ่งอยู่ในพระจันทร์ลงมา ในที่สุดได้มีสัตว์ต่างๆ มาต่อตัวกันเพื่อช่วยกระต่ายสาวลงมาจากพระจันทร์ เมื่อครูเล่านิทานจบลง ครูตั้งคำถามว่า “ถ้าเด็กๆอยากช่วยกระต่ายสาวลงมาจากพระจันทร์ แต่ไม่มีพวกสัตว์มาช่วยเหลือ เด็กๆจะทำอย่างไร” โดยครูมอบหมายให้เด็กคิดแก้ปัญหาผ่านกลุ่มร่วมกับเพื่อน

สรุป ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมด้านภาษา ดังนั้นในทางปฏิบัติครูจึงมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้กำลังใจเด็ก จัดประสบการณ์ให้ครอบคลุมทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน เปิดโอกาสเด็กได้ร่วมทำกิจกรรมระหว่างเพื่อนและครู จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน สอนในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติที่สุด และควรสอนโดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มเด็กเก่งและอ่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมสามารถทำให้เด็กเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

สมศรี แสงธนู (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพนทราบายเป็ยกแบบครูให้การเสริมแรง ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพนทราบายเป็ยกแบบครูให้การเสริมแรงในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถทางภาษา ด้านการฟังและการพูดโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่าคะแนนความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพนทราบายเป็ยกแบบครูให้การเสริมแรงมีความแตกต่าง และการเปลี่ยนแปลงของความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ความสามารถทางภาษาด้านการพูดพบว่า คะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทวีศักดิ์ ยูซุบ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนอนุบาลที่ได้รับการประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษามีทักษะทาง

สังคมสูงกว่านักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งในกลุ่มระดับสติปัญญาสูงและกลุ่มระดับสติปัญญาต่ำ

2. นักเรียนอนุบาลที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถทางภาษา มีความสามารถทางภาษาไม่แตกต่างจากนักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งในกลุ่มระดับสติปัญญาสูงและกลุ่มระดับสติปัญญาต่ำ

บทา คุณเวทย์วิริยะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้างผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา โดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง โดยรวมทุกด้านดีมาก

2. ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา โดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากงานวิจัยสรุปว่า มีวิธีการพัฒนาภาษาให้กับเด็กปฐมวัยหลากหลายวิธีการ เช่น ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพบนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรง , ผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคม และความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล และความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง เหล่านี้ล้วนมีประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาภาษาของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

เทมปลินส์ (Templin. 1957 : 127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความซับซ้อนและความยาวของประโยคในเด็กอายุ 3 – 6 ปี ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ความยาวของประโยคที่เด็กพูดจะเพิ่มขึ้นตามอายุและระดับสติปัญญาและฐานะทางสังคม เศรษฐกิจที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กหญิงมีทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อยและเด็กอายุ 3 ปีไม่สนใจในเรื่องไวยากรณ์

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1960 : 373) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ที่เด็กรู้จักฟังและการอ่าน โดยศึกษาเด็กอายุ 3 – 6 ปี ผลปรากฏว่า เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีลงมา จะรู้จักการใช้คำศัพท์ที่ได้จากการฟังมากกว่าการอ่าน และเมื่ออายุเพิ่มขึ้นจำนวนคำศัพท์ที่แตกต่างกันจะลดลงอย่างรวดเร็ว

กิลมอร์ (Gilmore. 1997 : Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของความสามารถในการเล่านิทาน และความเข้าใจในภาษาของเด็กเกรด 3 เนื่องจากความสามารถในด้านนี้มีความจำเป็นต่อความเข้าใจความหมายของคำ เข้าใจเนื้อหา และจะทำให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องซึ่งทำให้เด็กรู้จักการใช้ภาษาประเมินความเข้าใจภาษา โดยดูจากความสามารถในการเล่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจภาษาไม่จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านการเล่าเรื่องที่ดีก็ได้

จากผลงานวิจัยสรุปได้ว่า มีวิธีการพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยหลากหลายวิธีการ และจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กมีทักษะในการใช้ภาษาดีขึ้นมาก เด็กสามารถเข้าใจความหมายของคำ เข้าใจเนื้อหา และสามารถสื่อภาษาได้มากกว่าเดิม

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางการพูด

4.1 ความหมายของการพูด

นิตยา ประพตกิจ (2536 : 151) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดสอบความคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก เพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ พัฒนาความสามารถด้านการฟัง สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกฝนการใช้คำและโครงสร้างภาษา และให้ความสนุกสนาน ยิ่งเด็กอายุน้อยเท่าไรก็ยิ่งพูดน้อยลงเท่านั้น เพราะเด็กจะใช้เวลาทั้งวันเพื่อให้ได้สิ่งที่เขาต้องการ เช่น เด็กจะหยิบหรือกระซอกจากผู้อื่น เดินข้าม กัด ข่วน ร้องไห้ หรือตะเบ็งเสียง โดยไม่ใช้คำพูด เหมือนกับเด็กที่โตแล้ว แต่เมื่อเด็กพัฒนาทางด้านวุฒิภาวะแล้ว เด็กจะพัฒนาทางการใช้ภาษา (คำพูด) ด้วย

วรรณ โสมประยูร (2539 : 99) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่งโดยใช้น้ำเสียง ภาษา กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดใจไปให้ผู้ฟังรู้หรือเข้าใจความต้องการ เพราะการพูดเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์

เปลื้อง ณ นคร (2540 : 2) กล่าวว่า คำพูดทำให้มนุษย์มีเสรีภาพ ผู้ใดไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตน ผู้นั้นคือทาส เพราะการพูด เป็นการแสดงเสรีภาพ

รังสรรค์ จันเต๊ะ (2541 : 21) ได้กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดหมายถึงกระบวนการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ ผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสารอันเป็นเนื้อหาสาระของข้อมูล ความรู้ กับอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการและความคิดเห็นของตนเองประกอบกับกิริยาท่าทางต่างๆ ส่งไปยังผู้ฟัง หรือผู้รับสาร เพื่อให้ได้รับทราบและเกิดการตอบสนองในขั้นตอนสุดท้าย

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542 : 86) ได้กล่าวว่า การพูด หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกันระหว่างบุคคล ด้วยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง ภาษา อากัปกิริยา ท่าทาง สีหน้า แววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความคิด ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและตอบสนองได้

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 797) พูด หมายถึง เปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ

สรุป การพูดหมายถึง การเปล่งเสียงออกมา การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่งโดยใช้น้ำเสียงภาษา กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ฟังรู้และเข้าใจความต้องการของตน

4.2 ความหมายของภาษาและการพูด

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541 : 1-2) ได้ให้ความหมายของภาษาและภาษาพูดไว้ในแง่ต่างๆ ดังนี้

ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษาและภาษาพูดมีความหมายอย่างเดียวกัน จึงมักจะเป็นคำที่ใช้

แทนกันได้ กล่าวคือ เมื่อพูดถึงภาษา ก็หมายความว่าภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่งๆ ดังนั้น เมื่อศึกษาเรื่องภาษาก็มุ่งความสนใจไปที่เสียงระเบียบของเสียง และความสัมพันธ์ระหว่างระเบียบกับสถานการณ์ที่ใช้เสียงนั้นๆ

ในด้านจิตวิทยา ภาษาหมายถึงความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้นภาษาจึงรวมเอาวิธีการทุกอย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นทั้งมวล ภาษาจึงหมายถึงรวมถึงการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การใช้ภาษาไป การแสดงสีหน้า การแสดงออกทางศิลปะ และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างไปจากสัตว์ เพราะภาษาเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน นักจิตวิทยาบางท่าน เช่น สมิธ (Smith) ได้ให้คำนิยามของภาษา ไว้ว่า “ภาษาเป็นเครื่องมือของสังคม” ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่ว่าการติดต่อสัมพันธ์กันจะมีขึ้นในรูปแบบใด ย่อมต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ เช่น การแสดงความคิดเห็น การวางแผนงาน การทำงานร่วมกัน เป็นต้น การพูดนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา ภาษาพูดหมายถึงเสียงที่เปล่งออกมาเพื่อใช้สื่อความหมายแต่เสียงที่มนุษย์เปล่งออกมาไม่จำเป็นจะต้องเป็นภาษาพูดทั้งหมด เสียงที่จัดเป็นภาษาพูดก็คือเสียงที่มีความหมาย การที่เด็กเล็กๆ เปล่งเสียงอ้อๆ แอ้อๆ จึงไม่จัดเป็นภาษาพูด ภาษาพูดเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งจะช่วยสร้างโลกของเด็กช่วยให้มีพัฒนาการทางสังคม ช่วยในการอบรมเด็ก ช่วยแนะหรือบังคับเด็กให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น หรือหวั่นกลัว ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีความคิด มีความรู้สึกตลอดจนเจตคติต่างๆ จากการใช้คำพูดการปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด และโดยนัยเดียวกันกับภาษาพูดก็มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กด้วย

ในการศึกษา นักการศึกษาลงความเห็นว่า ภาษาเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การที่เด็กคิดแล้วไม่พูดจึงดูเหมือนว่าเด็กคนนั้นไม่รู้ภาษาซึ่งแท้จริงแล้ว เด็กคนนั้นเพียงแต่ไม่อาจแสดงความสามารถทางภาษาพูดได้เท่านั้น ฉะนั้น ภาษาในประเด็นนี้ จึงประกอบด้วย การติดต่อ ระเบียบของการติดต่อสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงแทนความคิด และความเข้าใจในลักษณะของการติดต่อนั้น

ในแง่สรีรวิทยา ภาษาพูดเป็นผลจากการทำงานของระบบการหายใจ และการเปล่งเสียงซึ่งเกี่ยวข้องกับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ปอด คอ หู จมูก ปาก เป็นต้น การเปล่งเสียงนั้นเป็นพลังงานที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของอวัยวะเหล่านี้

ในแง่ฟิสิกส์ ภาษาพูดหมายถึงแบบอย่างของเสียง ซึ่งมีช่วงคลื่นเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนกระทั่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการ วิเคราะห์ ส่วนประกอบของแต่ละหน่วยเสียงของภาษาพูด เพื่อศึกษาถึงความถี่ของคลื่นเสียงนั้นเสียงในภาษาพูดต่างจากเสียงบริสุทธิ์ (Pure Tone) ในแง่ที่ว่า เสียงในภาษาพูดมีความถี่มากกว่าและการเปลี่ยนแปลงของช่วงคลื่นก็เป็นไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนยุ่งเหยิงในช่วงเวลานั้นๆ

ในแง่สัทศาสตร์ (Phonetic) ภาษาพูดหมายถึงผลการทำงานของระบบหายใจและออกเสียงรวมกัน เพื่อเปล่งออกมาเป็นถ้อยคำ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อเป็นสื่อแสดงความคิดไปยังจิตใจของผู้รับฟังหรือผู้ได้ยิน

ดังนั้น จึงนับได้ว่าภาษาและภาษาพูดจึงมีความสัมพันธ์กันหรือถือเป็นสิ่งเดียวกันเมื่อมองในแง่ภาษาศาสตร์

4.3 ความสำคัญของการพูด

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542 : 63-64) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต การฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะทางด้านภาษาเป็นอย่างดี ซึ่งจุดประสงค์ของการพูดมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ
2. พัฒนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เสียง “ส” นอกจากนี้ยังคงพูดด้วยเสียงที่น่าฟัง รื่นหู ไม่ดัง ไม่ค่อยจนเกินไป มีความมั่นใจในการพูด
3. พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย เช่น เด็กๆ มักจะพูดประโยคปฏิเสธว่า “ผมเปล่าทำ” ต้องแก้เป็น “ผมไม่ได้ทำครับ” หรือ “ไม่ได้ทำค่ะ”
4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อกับสังคมกับเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ การที่เด็กจะเป็นที่น่าคบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพ ดังนั้น การให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้ย่อมต้องฝึกเด็กให้รู้จักใช้คำสุภาพทั้งหลาย เช่น คำว่า “ขอโทษ” “ขอบคุณ” “ขอใจ” โดยต้องเป็นแบบแผนให้ และต้องให้เด็กรู้จักใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องให้รู้จักกาลเทศะด้วย เสียงที่พูดในห้องเรียนย่อมไม่ต้องดังเหมือนเสียงที่ใช้ในสนาม
5. เพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น คือไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเท่านั้น แต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด
6. การฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่างๆ หากไม่ฝึกในเรื่องนี้เด็กบางคนจะเล่าเรื่องไม่ตรงจุด เช่น เด็กอาสาจะเล่าเรื่อง “ไปเที่ยวทะเล” แทนที่จะพูดถึงการไปเที่ยวทะเล เด็กบางคนจะมัวพะวงแต่จุดไม่สำคัญ
7. เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค

นภเนตร ธรรมบวร (2544 : 113-114) กล่าวถึง พัฒนาการทางการพูดว่า การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการเขียนเลยทีเดียว การพูดเป็นการรวบรวมประสบการณ์ด้านต่างๆ ของเด็กๆ เข้าด้วยกัน อันได้แก่ ความรู้สึก ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ความเข้าใจ

สรุป การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากต้องถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ครู พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็กควรให้ความสนใจและหมั่นฝึกฝนให้เด็กได้ใช้ภาษาบ่อยๆ และ ถูกต้องชัดเจนเพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการติดต่อสื่อสารในอนาคต

4.4 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

เบญจมาศ พระธานี (2540 : 9 -11) ได้สรุปขั้นตอนของพัฒนาการด้านการพูดไว้ดังนี้

1. เสียงแสดงปฏิกิริยาสะท้อน (reflex sounds) อายุ 0 – 2 เดือน เป็นขั้นแรกของการเรียนรู้ภาษาและการพูด เริ่มตั้งแต่เด็กร้องไห้ตอนแรกคลอด ซึ่งเป็นการแสดงถึงพัฒนาการทำงานของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและหายใจที่จะเป็นพื้นฐานของการพูดต่อไป การร้องไห้ระยะต่อมาจะแสดงถึงความต้องการของเด็กได้หลายอย่าง เช่น หิว เปียก หรือตกใจ เป็นต้น

2. เสียงอ้อแอ้ (babbling) อายุ 2 เดือน – 2 ปีครึ่ง เป็นขั้นที่เด็กส่งเสียงด้วยความพอใจที่ได้เคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูดโดยจะเลียนแบบเสียงของตัวเองซ้ำๆ เสียงอ้อแอ้นี้เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณของความเป็นมนุษย์ จึงพบได้ในเด็กทุกคนแม้กระทั่งเด็กหูหนวกหูตึง แต่การส่งเสียงอ้อแอ้ในเด็กเหล่านี้จะไม่พัฒนาต่อไปตามปกติเพราะไม่ได้ยินเสียงของตัวเอง

3. การส่งเสียงเพื่อสื่อความหมาย (Socialized vocal play) อายุ 5 – 6 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มส่งเสียงเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นโดยเด็กจะฟังเสียงผู้อื่นและส่งเสียงโต้ตอบเป็นครั้งคราว ขั้นนี้เป็นขั้นที่คาบเกี่ยวกับการส่งเสียงอ้อแอ้ ซึ่งบางครั้งเด็กก็จะส่งเสียงอ้อแอ้เล่นคนเดียว บางครั้งเพื่อส่งเสียงโต้ตอบคนรอบข้าง

4. คำแรกที่มีความหมาย (the first meaningful word) อายุ 10 – 18 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจคำพูดที่เคยได้ยินจากการเชื่อมโยงคำพูดกับเหตุการณ์ต่างๆ แล้วสะสมเป็นความรู้ภายใน เมื่อเด็กมีความพร้อมเด็กจะเลียนแบบการออกเสียงผู้อื่น และออกเสียงคำพูดคำคำนั้นได้ถูกต้องในเวลาต่อมา

5. วลี ประโยค และภาษาเด็ก (phrases, sentences, and jargon) อายุ 12 – 24 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มพูดเป็นคำที่ยาว 2 พยางค์ หรือ คำ 2 คำรวมกันเป็นวลี และประโยค ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น ตามอายุ โดยเฉลี่ยเด็กอายุ 1 ปี จะพูดวลีหรือประโยคที่ยาว 1 คำ เด็กอายุ 2 ปี จะพูดวลี หรือประโยคที่ยาว 2 คำ เด็กอายุ 3 ปี จะพูดวลี หรือประโยคที่ยาว 3 คำ เด็กอายุ 4 ปี จะพูดวลี หรือประโยคที่ยาว 4 คำ แต่ในบางครั้งเด็กจะมีการทดลองใช้คำศัพท์ใหม่ๆ ซึ่งอาจจะมีลักษณะของการหยุดคิด (pause) พูดซ้ำๆ ใช้คำแอ้อ อ้า บ่อยๆ คล้ายคนพูดติดอ่าง (normal disfluency) ลักษณะการพูดเช่นนี้เกิดขึ้นได้ในช่วงที่เด็กอายุ 2 – 6 ปี ซึ่งจะค่อยๆ หายไปเมื่อเด็กเรียนรู้การพูดคำศัพท์ต่างๆ มากขึ้น หรือในบางครั้งเด็กเองอยากพูดอยากอธิบายบางสิ่งบางอย่างแต่ไม่ทราบว่าจะใช้คำศัพท์อะไร เด็กจะใช้พยางค์ที่ไม่มีความหมายปนกับพยางค์ที่มีความหมาย (jargon) การพูดลักษณะเช่นนี้ควรจะหายไปเมื่อเด็กมีอายุ 2 ปีครึ่ง เพราะเด็กมีการขยายคำศัพท์มากขึ้นแล้ว

6. พัฒนาการแปรเสียง เสียง จังหวะ และภาษา (articulation, voice, rhythm, and language development) อายุ 5-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีการเรียนรู้การใช้เสียงพูดให้ถูกต้องและมีการขยายคำศัพท์โครงสร้าง และ ความซับซ้อนของประโยคมากขึ้น เด็กจะพัฒนาสิ่งเหล่านี้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ใกล้เคียงผู้ใหญ่ราวอายุ 7-8 ปี

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 229-230) ได้กล่าวว่าพัฒนาการทางภาษาพูด ตั้งแต่วัยทารกจนถึงสิ้นสุดระยะวัยเด็กตอนต้น มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นปฏิภิกิริยาสะท้อน (reflexive vocalization)

การใช้ภาษาของเด็กในระยะนี้ คือ ตั้งแต่คลอดถึงอายุหนึ่งเดือนครึ่ง เป็นแบบปฏิภิกิริยาสะท้อนเทียบเท่ากับภาษาหรือการสื่อความหมายของสัตว์ประเภทอื่นๆ เสียงนี้เป็นไปโดยอัตโนมัติและไม่มี ความหมายในขั้นแรก แต่เมื่ออายุราวหนึ่งเดือนล่วงแล้ว ทารกอาจเปล่งเสียงต่างกันได้ตามความรู้สึก เช่น ชอบ ไม่ชอบ ง่วง หิว ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ขั้นเล่นเสียง (babbling stage)

อายุเฉลี่ยของทารกในขั้นนี้ ต่อจากขั้นที่ 1 จนถึงอายุราว 8 เดือน อวัยวะในการเปล่งและฟังเสียงของทารก เช่น ปาก ลิ้น หู เริ่มพัฒนามากขึ้น เป็นระยะที่ทารกได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตนเอง สนุกและสนใจ ลองเล่นเสียง (vocal play) ที่ตนได้ยิน โดยเฉพาะเสียงของตนเอง แต่เสียงที่เด็กเปล่งไม่มีความหมายในเชิงภาษา ระยะนี้ทารกทุกชาติทำเสียงเหมือนกันหมด แม้เสียงที่เด็กเปล่งยังคงไม่เป็นภาษาแต่มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาการพูด เพราะเป็นระยะที่เด็กได้ลองทำเสียงต่างๆทุกชนิด เปรียบเสมือนการซ้อมเสียงขอของนักกีฬาก่อนการเล่นซอกที่แท้จริง

ขั้นที่ 3 ขั้นเลียนเสียง (lalling stage)

ระยะนี้ทารกอายุประมาณ 9 เดือน เขาเริ่มสนุกที่จะเลียนเสียงผู้อื่น นอกจากการเล่นเสียงของตนเองระยะนี้ประสาทรับฟังพัฒนามากยิ่งขึ้นจนสามารถจับเสียงผู้อื่นพูดได้ถี่ถ้วนยิ่งขึ้น ประสาทตาจับภาพความเคลื่อนไหวของริมฝีปากได้แล้ว จึงรู้จักสนุกที่จะเลียนเสียงผู้อื่น ระยะนี้เขาเลียนเสียงของตัวเองน้อยลง การเลียนเสียงผู้อื่นยังผิดๆถูกๆและยังไม่รู้จะเข้าใจความหมายของเสียงที่เปล่งเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กหุนหวกไม่สามารถพัฒนาทางด้านภาษามาถึงขั้นนี้ ขั้นนี้เป็นระยะที่ทารกเริ่มพูดภาษาของแม่

ขั้นที่ 4 ขั้นเลียนเสียงได้ถูกต้องยิ่งขึ้น (echolalia) ระยะนี้ทารกอายุประมาณ 1 ขวบ ยังคงเลียนเสียงผู้ที่แวดล้อมเขา และทำได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เลียนเสียงตัวเองน้อยลง แต่ยังคงรู้ความหมายของเสียงไม่แจ่มแจ้งนัก

ขั้นที่ 5 ขั้นเห็นความหมายของเสียงที่เด็กเลียน (True speech)

ระยะนี้ทารกอายุประมาณ 1 ขวบ ขึ้นไป ความจำการใช้เหตุผล การให้ความสัมพันธ์ของสิ่งทารกได้รู้เห็นพัฒนาขึ้นแล้ว เช่น เมื่อเปล่งเสียง “แม่” ก็รู้ว่า คือผู้หญิงคนหนึ่งที่อยู่ดูแลตน การพัฒนามาถึงขั้นนี้เป็นไปอย่างบังเอิญ (ไม่ได้ตั้งใจ) แต่ต่อมาจากการได้รับการตอบสนองที่พอใจและไม่พอใจทำให้การเรียนรู้ความสัมพันธ์ของเสียงกับความหมายก้าวหน้าสืบไป ในระยะตอนแรกๆ เด็กพูดคำเดียวก่อน ต่อมาจึงอยู่ในรูปของวลีและรูปประโยค ตั้งแต่ยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไปจนถึงถูกหลักไวยากรณ์ของภาษานั้นๆ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541 : 5-10) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาพูด และลักษณะที่สำคัญของพัฒนาการทางภาษาพูดว่า การที่เด็กจะเรียนรู้ด้านการพูดนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด

ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆเป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกับที่ผู้ใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอควร จึงจะจับความได้ และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดได้ เด็กก็เช่นกัน เด็กก็อาจเข้าใจท่าทางจะพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำประโยคที่พูด ฉะนั้น เวลาพูดด้วยเด็กจะเจียบ ทว่าพอจะเข้าใจได้ว่าผู้พูดมีความเป็นมิตรหรือโกรธเคือง

ในการพัฒนานั้น เด็กจะมีการตอบสนองต่อทั้งลีลาการพูดและสำเนียงที่เขาได้ยินในสภาพการณ์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจากสถานการณ์ จากท่าทาง เช่น การยิ้ม สัมผัสเสียงที่พูด จากการค้นคว้าของบอสซาร์ด (Bossard, 1954) พบว่าเด็กและแม่จะติดต่อสื่อความหมายกันได้จากภาษาพูดของแม่และท่าทางของแม่

เป็นการยากที่จะทราบว่าเด็กเข้าใจคำพูดผู้อื่นแค่ไหน เช่น แม่บอกว่า “อย่า...อย่า” หรือ “หยุด หยุดนะ” หรือ “นอนลง” ทั้งนี้ เพราะคำพูดสัมพันธ์กับท่าทางอยู่มาก เช่น การเงยมือส่ายหน้า ฯลฯ เด็กอาจแปลเอาจากน้ำเสียงที่เกรี้ยวกราดขึ้น การพูดกับเด็กเล็กก่อนอายุ 2 ขวบ จึงมักต้องใช้ท่าทางประกอบคำพูดเสมอ หากต้องการแน่ใจว่าเด็กเข้าใจคำพูดนั้น แม้แต่คำง่ายๆ เช่น “วางช้อนลงบนโต๊ะ” ก็ต้องใช้ท่าทางประกอบ

จากแบบทดสอบสติปัญญาฉบับมาตรฐานและผลรายงานสรุปที่ได้จากการหาปกติวิสัย ทำให้เห็นแนวโน้มของระดับความเข้าใจที่อาจคาดหวังจากเด็กในระดับอายุต่างๆดังนี้ คือ

อายุประมาณ 16 อาทิตย์ เด็กจะรู้จักหันศีรษะไปยังทิศทางที่ได้ยินเสียงคนพูด และแสดงอาการจำหน้าแม่ได้โดยการยิ้ม

อายุประมาณ 6 ถึง 8 เดือน สามารถปรับตัวเข้ากับคำพูดต่างๆได้ เช่น “ยิ้มหวาน”

อายุประมาณ 12 เดือน สามารถทำตามคำสั่งง่ายๆได้

ก่อนเข้าโรงเรียน มีความรู้คำศัพท์มากพอที่จะเข้าใจคำพูดเรื่องราวที่คนเล่าหรืออ่านให้ฟังได้สามารถแยกความเหมือนและแตกต่างในคำง่ายๆได้ การได้ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ จะช่วยในการพัฒนาภาษาและความเข้าใจคำศัพท์ของเด็ก

2. การเรียนรู้คำศัพท์

การเรียนรู้คำศัพท์ พิจารณาได้ 2 ด้าน คือ ศัพท์ทั่วไปและศัพท์เฉพาะ

ก) ศัพท์ทั่วไป ได้แก่คำที่มีความหมายทั่วไป และ ใช้ได้ในหลายกรณีแล้วแต่สถานการณ์ เช่น คน สวย ไป

เนื่องจากศัพท์ทั่วไปมีประโยชน์มากกว่าศัพท์เฉพาะเด็กจึงเรียนศัพท์ทั่วไปก่อน ในทุกระดับอายุ เด็กจะเรียนรู้ศัพท์ทั่วไปมากกว่าศัพท์เฉพาะ ในการพัฒนาคำศัพท์ทั่วไป เด็กไม่ได้เรียนรู้ถึงลักษณะ หน้าที่ของคำไปพร้อมๆกันทีเดียวเด็กจะเรียนรู้คำที่มีประโยชน์ต่อตัวเองมากที่สุด และสามารถเข้าใจได้ง่ายก่อน เช่น ชื่อคน ชื่อสัตว์ ชื่อสิ่งของ แล้วเรียนรู้ส่วนต่างๆของภาษาพูดหลังสุด เพราะมีประโยชน์ต่อเขาน้อยที่สุดและใช้ยาก เช่น คำสรรพนาม เขาอาจใช้คำนามหรือทำท่าทางประกอบได้เด็กจะเรียนรู้คำนามก่อนสุดและมักจะเป็นคำนามที่มีพยางค์เดียวโดยเลือกจาก

เสียงที่เขาชอบที่สุด ในขณะที่กำลังเล่นเสียงต่อนั้นก็อาจเป็นคำ 2 – 3 พยางค์ ต่อมาก็เรียนรู้คำที่ใช้เรียกแทนบุคคลหรือสิ่งของที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น “แม่” “พ่อ” “พี่” “น้อง” ขึ้นต่อไปก็เรียนรู้คำกริยา โดยเฉพาะคำกริยาที่ใช้แทนท่าทาง “ให้” “เอา” “ถือ” ฯลฯ

คำศัพท์และคำกริยาวิเศษณ์ จะเริ่มพบในเด็กอายุ 1 ปีครึ่งขึ้นไป คำที่ชอบใช้มากที่สุดได้แก่ “ดี” “ไม่ดี” “น่ารัก” “ชน” “ร้อน” ฯลฯ

คำบุรพบทและสรรพนาม มักพบหลังสุด เมื่อวิเคราะห์ส่วนประกอบของภาษาของเด็กเริ่มหัดพูดพบว่า เด็กอายุประมาณ 18 เดือน จะใช้คำนามมากที่สุด อายุ 12 ขวบ ใช้คำนามน้อยลงแต่ใช้คำกริยาสรรพนามและคำเชื่อมประโยคมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้คำนี้จะเห็นได้ชัดก่อนอายุ 3 ขวบ เมื่อเด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่ถูกต้องได้ การรู้จักลักษณะการใช้คำก็ช่วยให้เด็กมีภาษาที่ดีขึ้น

ในด้านจำนวนคำศัพท์ของเด็กในวัยเด็กมักขึ้นอยู่กับสติปัญญาความเฉลียวฉลาดของเด็ก และโอกาสที่เด็กจะเรียนรู้ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเพิ่มจำนวนคำหากแต่หมายถึงการเรียนรู้ความหมายของคำนั้นๆ ในแง่ที่ต่างออกไป ตัวอย่างเช่นคำว่า “ส้ม” ความหมายที่เรียนรู้คือผลไม้ชนิดหนึ่งต่อมาอาจรู้ว่าหมายถึงสี จากนั้นอาจเรียนรู้ต่อไปอีกว่า สีส้มเกิดจากสีแดงผสมกับสีเหลือง เป็นต้น ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องจำนวน คำศัพท์ของเด็กจึงต้องคำนึงทั้งด้านจำนวนคำที่เด็กรู้จักและความหมายในแง่ต่างๆ

ในช่วงสองปีแรก เด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้นในระยะก่อนเข้าโรงเรียนจะเรียนรู้เร็วและจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการสอนโดยตรงจากครู และจากการได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากขึ้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า โดยเฉลี่ยเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 จะรู้จักคำประมาณ 20,000 ถึง 24,000 คำ หรือ 5 – 6 เปอร์เซ็นต์ ของคำในพจนานุกรมฉบับมาตรฐาน ครั้นโตถึงชั้น จะรู้คำศัพท์ประมาณ 50,000 คำและราว 80,000 คำ หรือ 22% ของคำในพจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความแตกต่างของการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กแต่ละคนนั้น เริ่มเห็นได้ตั้งแต่อายุ 18 เดือน และเพิ่มจนเห็นชัดมากขึ้นตามอายุ สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องนี้อย่างมากก็คืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้ แรงกระตุ้นและสติปัญญาของเด็กเอง

จำนวนศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็กและยังรวมไปถึงภาษาเขียนด้วย การใช้ถ้อยคำในการเขียนจะสะท้อนให้เห็นถึงจำนวนคำที่เด็กรู้จักและพูดได้ ดังนั้นความสำเร็จในการเขียนจึงขึ้นอยู่กับความสำเร็จทางการใช้ภาษาพูดด้วย

ข) ศัพท์เฉพาะ ได้แก่ คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง และใช้ได้บางสถานการณ์เท่านั้น ในวัยเด็กตอนต้นเป็นระยะที่เด็กมุ่งพัฒนาการใช้คำศัพท์ทั่วไป จึงไม่ได้มุ่งจะเพิ่มคำศัพท์เฉพาะมากนัก จากวัย 3 ขวบเป็นต้นไป คำศัพท์เฉพาะต่างๆ จึงเริ่มมีบทบาทควบคู่ไปกับการใช้คำศัพท์ทั่วไป คำศัพท์เฉพาะดังกล่าวจะมีการพัฒนาไปตามวัยคือ

1. คำศัพท์ประเภท “ลวงตา” เป็นการเลือกใช้คำที่เด็กต้องใจ โดยที่คำนั้นอาจเป็น

คำยาก ยาว และเด็กไม่มีความหมาย การเอามาพูดก็เพียงเพื่อจะแสดงว่าตนรู้คำนั้น จึงพบว่าบางทีก็นำมาพูดผิดๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับเด็กวัย 1-2 ขวบ เช่น เด็กอาจได้ยินผู้ใหญ่พูดคำว่า “หุหุหุ” จึงจำมาพูดในสถานการณ์อื่นซึ่งอาจผิดหรือถูกก็ได้ แต่เด็กรู้สึกภูมิใจว่าตนรู้จักคำนั้น

2. คำศัพท์ประเภทแสดงจรรยาบรรณ ได้แก่คำว่า ขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี ฯลฯ คำเหล่านี้เด็กควรเรียนรู้การใช้ให้ถูกต้อง การใช้คำเหล่านี้ถูกต้องแค่ไหนขึ้นอยู่กับเด็กฝึกฝนที่เด็กได้รับ

3. คำศัพท์ที่เกี่ยวกับสี เด็กเล็กๆมักสนใจเรื่องสี ชื่อสีจึงได้รับความสนใจแต่ด้วยตนเองเด็กส่วนมากจะรู้จักชื่อสีก่อนอายุ 4 ขวบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเด็กสนใจเพียงไรและมีโอกาสเรียนรู้เรื่องสีแค่ไหน

4. คำศัพท์ที่เกี่ยวกับตัวเลข เด็กอายุ 2 ปีครึ่ง หลายคนสามารถนับเลขได้ถึงสิบ แต่จะเข้าใจความหมายเพียงไรนั้นยังน่าสงสัย คำศัพท์ของเด็กพวกนี้น่าจะเป็นการนับแบบ “นกแก้ว” มากกว่า อย่างไรก็ดีเมื่อเข้าโรงเรียนแล้วเด็กจะค่อยๆรู้ความหมายไปเอง โดยทั่วไปแล้วเด็กปกติจะสามารถนับได้จริงๆราว 5 ขวบ และรู้ความหมายของตัวเลขในราวๆ 9 ขวบ

5. คำศัพท์ที่เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุประมาณ 6-7 ขวบ จะเข้าใจความหมายของคำว่า “เช้า” “บ่าย” “เย็น” “กลางคืน” “หน้าร้อน” “หน้าฝน” และเมื่อไปอยู่โรงเรียนก็จะรู้จักชื่อ วัน เดือน ปี

6. คำศัพท์เกี่ยวกับการเงิน เมื่อยังเล็ก เหรียญหรือธนบัตรทั้งหลายก็คือเงินเหมือนกันหมด จากการศึกษาพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะเรียนรู้คำศัพท์ด้านค่าของเงินได้เร็ว และมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งฐานะดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าชีวิตต้องพัวพันกับค่าของเงินมากกว่า เช่นอาจถูกใช้ไปซื้อของ อย่างไรก็ดีก่อนระยะสิ้นสุดวัยเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อของค่าเงินที่ใช้กันในประเทศ และอาจรู้จักค่าเงินตราประเทศด้วย

7. ศัพท์แสง เป็นคำพูดซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องควรแก่การพูด คำพวกนี้ได้แก่ คำสบถ คำที่นำมาเพี้ยนความหมาย เป็นต้น การใช้คำประเภทนี้ของเด็กเล็กๆเป็นเพียงการเล่นแบบโดยไม่รู้ความหมายที่แท้จริง เด็กใช้เพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่ให้ผู้ใหญ่ตกอกตกใจหรือเพียงเพื่อทำตัวให้เหมือนกับเด็กรุ่นโตๆเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะเรียนคำแสงได้มากด้วยการเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน ในช่วง 7-8 ปี การใช้คำแสงไม่ใช่เป็นการเลียนแบบหรือต้องการอวดเด่นอีกต่อไป หากแต่มุ่งแสดงความสามารถ ความรู้สึกทางอารมณ์ เด็กอาจใช้คำใหม่ๆโดยเลียนคำจากเด็กโตและจะรู้สึกพึงพอใจที่สามารถทำอย่างเด็กโตๆได้เช่นการกล่าวคำหยาบ หรือคำที่มีความหมายสองนัย

8. ภาษาลับเฉพาะ มักพบในเด็กก่อนวัยรุ่น เด็กพวกนี้มักมีภาษาเฉพาะกลุ่มของตนโดยเฉพาะ อาจเป็นทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน หรือการให้สัญญาณเป็นรหัสต่างๆเพื่อไม่ให้คนอื่นรู้ความลับในหมู่ของตน ภาษาลับมักเริ่มตอนเด็กอายุราว 8 ขวบ ไปจนถึง 15 ปี และจะมีมากที่สุดในช่วงอายุ 10-13 ปี เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะมีรหัสของภาษาที่ใช้แตกต่างกันไป และพบว่าเด็กผู้หญิงนิยมใช้ภาษาลับเฉพาะมากกว่าเด็กผู้ชาย ภาษาลับเฉพาะนี้นอกจากจะช่วยให้เด็กเกิด

ความพึงพอใจ และมีความรู้สึกปลอดภัยแล้ว ยังช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองในแง่ให้เกิดการคิด สมมติอีกด้วย

3. การสร้างประโยค

เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรกๆมักใช้คำเดียวก่อน อาจเป็นคำนามหรือกริยามาประกอบกับท่าทาง กล่าวคือ เมื่อพูดก็จะทำท่าประกอบไปด้วย เพื่อบ่งบอกถึงความต้อง การ เช่น “ขอ...” แล้วชี้ไปยังตุ๊กตาหรือลูกบอล เพื่อแทนประโยคว่า “ขอตุ๊กตา” “ขอลูกบอล” เป็นต้น

ในช่วงอายุ 12 – 18 เดือน เด็กมักใช้คำคำเดียวมาประกอบท่าทาง หลังจากนั้นอาจใช้คำมากขึ้น แต่ก็ยังมีท่าทางประกอบ

เมื่อเด็กอายุได้ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์ หรือกริยาวิเศษณ์ด้วย คำที่ไม่เอามาใช้คือคำบุรพบท สรรพนามและคำเชื่อมประโยค ตัวอย่างเช่น นม-ตู้ น้ำ-ตู้ ฯลฯ เป็นต้น

วัย 4 ขวบ เด็กพูดประโยคได้เกือบสมบูรณ์และรู้จักใช้คำเกือบทุกประเภท

อายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรกๆมักเป็นประโยคง่ายๆแล้วค่อยๆซับซ้อนขึ้นตามลำดับ ความยาวของประโยคก็เช่นกันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนอายุ 9 ปี ครึ่ง แล้วจะคงที่หรือลดน้อยลง เด็กเล็กๆจะเพิ่มความยาวของประโยคโดยใช้ “และ” มาเชื่อม แต่เด็กโตจะมีวิธีรวมประโยคโดยใช้ “อนุประโยค” อย่างไรก็ตาม ความยาวและลักษณะของประโยคที่ใช้จะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลทุกระดับอายุ เด็กฉลาดที่มาจากครอบครัวที่ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจสูง มักใช้ประโยคซับซ้อนมากกว่าเด็กที่ไม่ฉลาดหรือมาจากครอบครัวที่ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจต่ำ นอกจากนี้เด็กผู้หญิงมีความสามารถในการสร้างประโยคเหนือกว่าเด็กผู้ชายในทุก ระดับอายุ

4. การออกเสียง

เด็กจะพูดเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่าเด็กจะพูดภาษาตามลักษณะภาษาที่ตนได้ยินจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12 – 18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูดฟังไม่รู้เรื่อง นอกจากคนใกล้ชิด ในช่วง 12 เดือน – 3 ขวบ การออกเสียงดีขึ้นมาก การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความขบข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือวิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติเด็กหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้นแต่มีเด็กบางคนยังคงออกเสียงบางเสียงไม่ชัดเจน เช่น “พ่อ-ป่อ” “ช้าง-ช่าง” “ฉี่-ลี” เป็นต้น แต่หลังจาก 5-6 ปีไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อยๆหมดไป เด็กมักพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามการพูดชัดแค่ไหนยังขึ้นอยู่กับอัตราส่วนในการพัฒนาของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงซึ่งมักจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยทั่วไปการที่เด็กได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดก็ทำให้เด็กสามารถพูดได้ชัดขึ้น

ศรียา นิยมธรรมและประภัสร นิยมธรรม (2541: 42) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการ ด้านการพูดเป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการ

ขนาดและคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกระดับอายุองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักใช้ประโยคช้าไปราวๆ 1-2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงนั้น ทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่นซึ่งส่งผลให้พัฒนาการทางภาษาล่าช้าลงได้

2. สถิติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา และภาษาพูดนั้นเกี่ยวเนื่องกันอย่างเด่นชัดจนบ่อยครั้งที่มีผู้อ้างว่าภาษาพูดของเด็กเป็นเครื่องชี้วัดสติปัญญา ข้อเท็จจริงอันนี้ไม่เพียงแต่จะเรียนรู้ในระดับอายุต่างๆตลอดวัยเด็ก สำหรับเด็กเล็กๆความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพูดและระดับสติปัญญาจะเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 6 ขวบ หลังจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาจะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น (Spiker & Irwin)

3. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและรากฐานทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า

4. เพศ ในช่วงปีแรกของชีวิต ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการพูดให้ปรากฏ จนกระทั่งเริ่มปีที่ 2 ความแตกต่างระหว่างเพศเริ่มแสดง เด็กผู้หญิงเริ่มแสดงการใช้เสียงพูดได้เหนือกว่าเมื่ออยู่ในวัยเด็กตอนต้น เด็กผู้ชายจะเริ่มพูดได้ช้ากว่าเด็กผู้หญิง ประโยคที่พูดก็มักจะสั้นกว่าและผิดไวยากรณ์มากกว่า ความเข้าใจศัพท์น้อยกว่า การออกเสียงก็ถูกต้องน้อยกว่า

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาเด็กในสถานเลี้ยงดูเด็กเล็กและกำพร้าพบว่าความสัมพันธ์ของครอบครัวมีผลต่อพัฒนาการด้านการพูดเป็นอย่างยิ่ง ทารกในสถานเลี้ยงดูเด็กจะร้องไห้มากกว่าเด็กที่เลี้ยงดูอยู่บ้าน เด็กพวกนี้จะเล่นเสียงน้อยกว่า และจะเล่นเสียงแปลกๆน้อยกว่าเด็กที่อยู่กับครอบครัว

6. การพูดหลายภาษา คนส่วนใหญ่มักมีความเชื่อว่า การจะหัดเรียนภาษาอื่นนั้นจะต้องหัดพูดให้เหมือนเจ้าของภาษามากที่สุด และหากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตั้งแต่อายุก่อน 5 ขวบ แล้วจะเรียนได้ดีกว่าให้เรียนเมื่อโตผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงพยายามให้ลูกเรียนภาษาอื่นควบคู่ไปกับการที่เด็กเรียนภาษาของตน ความจริงแล้วการทำเช่นนั้นกลับทำให้เด็กพูดช้า เนื่องจากเกิดความสับสนในการพูด

สรุป พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย จะแตกต่างกันตามอายุ ความแตกต่างทางการเรียนรู้คำศัพท์นั้น เริ่มเห็นได้เมื่ออายุ 18 เดือน จะเพิ่มความชัดเจนขึ้นตามอายุ สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างได้แก่ สิ่งแวดล้อม โอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้ และสติปัญญาของเด็กเอง

ความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการ ขนาด และคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกระดับอายุ ขึ้นอยู่กับ สุขภาพ สติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพศ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและการพูดหลายภาษา

4.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ดาวนิง และแธคเคย์ (Downing & Thackray 1971:14-15) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factor) ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะด้านร่างกายทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน อวัยวะที่ใช้พูด
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factor) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา โดยทั่วไปความสามารถในการรับรู้ (Perception) ความสามารถในการจำแนกภาพและเสียง (Discrimination) ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียนการอ่าน
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ความสามารถทางภาษาที่ได้รับจากที่บ้านและประสบการณ์ทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษา

สรุป องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย สติปัญญา สิ่งแวดล้อม รวมทั้งอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน

4.6 บทบาทของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางการพูดของเด็กจะเป็นไปด้วยดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพ่อแม่เป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางการพูดของเด็กเริ่มต้นจากที่บ้าน การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อยู่แวดล้อมเพียงใด เด็กจะพัฒนาการฟังและการพูดมากเพียงนั้น (ฉันทนา ภาคบังกช. 2532:2) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ หรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาการของเด็ก (กุลยา ตันติผลชีวะ. 2542 : 10) ซึ่งจากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็ก อายุระหว่าง 4-7 ปี พบว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านส่งผลต่อการเรียนรู้ ความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการพูดตอบสนองของแม่ที่มีต่อเด็ก จะทำให้เด็กมีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2542 : 63) ดังนั้นพ่อแม่ จึงควรให้ความสนใจและช่วยส่งเสริมการพูดของเด็กให้มากที่สุด ในการส่งเสริมการพูดนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ให้โอกาสเด็กฝึกเล่นเสียง สนใจและหาวิธีศึกษาการเลียนเสียง ว่าเสียงใดมีความหมายใช้ประโยชน์ได้ และเลี่ยงการใช้ท่าทางให้น้อยลงแต่ฝึกให้เด็กนำคำศัพท์มาใช้แทน (ศรียา นิยมธรรมและประภัสร นิยมธรรม. 2541: 48) ทั้งนี้ เพราะ พ่อ แม่ เป็นผู้ใกล้ชิดที่สุดของเด็ก จึงทำหน้าที่เป็นเสมือนแบบอย่างในการพูด หัดเลียนแบบต่างๆ การเป็นต้นแบบที่ดีนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ทั้งด้านการพูด การแสดงออกท่าทางและการเล่น (พัชรี สวนแก้ว. 2536 : 105) ในเด็กที่มีปัญหาในการพูดนั้น มักเป็นที่พ่อแม่ขาดความสนใจ จึงทำ

ให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดช้ากว่าปกติ และไม่เหมาะสมกับวัย

สิ่งที่พ่อแม่ควรปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย (ศรียา นิยมธรรมและประภัสร์ นิยมธรรม. 2541: 52-55) มีดังนี้คือ

1. พูดให้ชัดเจน พ่อแม่ควรออกเสียงให้ชัดเจน พูดช้าพอประมาณเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

2. พูดให้ถูกต้อง พ่อแม่ไม่ควรแก้งพูดไม่ชัด หรือใช้ภาษาพูดแบบเด็ก ๆ ในขณะสนทนาโต้ตอบกับเด็ก แม้จะล้อเลียนก็ตาม แต่ควรช่วยให้เด็กรู้ภาษาที่ถูกต้องโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี การพูดไม่ชัดหรือใช้ภาษาพูดแบบเด็ก ๆ จะทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งที่ควรจะได้เรียนรู้ได้เรียน

3. ใช้ภาษาที่ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ภาษามักซับซ้อนขึ้นตามวัย พ่อแม่ควรสังเกตและใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่ควรใช้ภาษาที่ทำให้เด็กเกิดความสับสนขณะเดียวกันก็ควรให้ประโยคสมบูรณ์มากตามวัย เช่น จาก น้ำ-ขอน้ำ-ขอน้ำน้อยๆ ฯลฯ

4. พูดบ่อยๆ ควรพูดกับเด็กถึงทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาในสายตา และความสนใจของเด็ก แม้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อเด็กจะเข้านอน ก็พูดว่า “นอนกันเถอะ” หรือ “แม่เอน้องนอน” “นอนนอนกับแม่” ฯลฯ ให้เด็กได้ยินซ้ำๆ ก็จะช่วยทำให้เด็กเข้าใจความหมาย พร้อมกับจำคำไว้

5. พูดให้ถูกต้องหลักไวยากรณ์ พ่อแม่จะต้องแก้ไขข้อผิดพลาดในการออกเสียงของลูกทั้งในการใช้คำและประโยค เพราะเป็นการจัดหาแบบอย่างที่ถูกต้องดีงามให้ ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบแทนการดู ซึ่งทำให้เกิดความคับข้องใจอันจะนำไปสู่การติดอ่างได้ ควรให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ไม่เครียดจนเกินไป อย่างไรก็ตามการพูดตะกุกตะกักนั้นถือว่าเป็นเรื่องปกติในการพัฒนาภาษาในระยะที่พ่อแม่กระตุ้น การฝึกนั้นต้องระวังอย่าให้เปลี่ยนความรู้สึกเป็นเกลียดชัง เด็ก 4-5 ขวบ ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น ดื้อ เกเร ก็มักติดอ่างหรือพูดตะกุกตะกักไปด้วย พ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้ภาษาง่ายๆ ในการติดต่อกัน ให้เวลากับเด็กทำเป็นไม่สนใจต่ออาการตะกุกตะกักนี้บ้าง ก็จะช่วยแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้

6. ฟังอย่างสนใจ เด็กต้องการโอกาสในการฝึกพูด ครอบครัวสมัยใหม่ พ่อแม่มักสนใจต่อกิจกรรมของลูกและมักเร่งรัดเด็กจนแทบไม่มีเวลาสำหรับจะฟังเด็ก เป็นเหตุให้เด็กขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมด้วยความเชื่อมั่นด้วยภาษานั้นอาศัยประสบการณ์ซ้ำๆ โดยเริ่มมาตั้งแต่วัยเด็ก ฉะนั้นการเล่นเกมส์ซ้ำๆ โดยหาคำมาเปลี่ยนก็เป็นการฝึกใช้ภาษาเช่นกัน

7. อ่านอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องการประสบการณ์ในการฟัง ฉะนั้น พ่อแม่ควรใช้เวลาเรื่อยๆ วันละ 15 นาที ช่วยเด็กเล็กในการพัฒนาการออกเสียง ด้วยการอ่านให้เด็กฟังโดยให้ดูภาพประกอบ และถามให้โต้ตอบบ้าง ขณะเดียวกันก็คอยแก้ไขคำผิด หรือเสียงที่ไม่ชัดไปด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องแก้ตลอดเวลาจนเด็กหมดสนุกและไม่กล้าพูด

8. หัดเรียกชื่อสิ่งต่างๆ พ่อแม่จะช่วยเพิ่มคำศัพท์ให้ลูกได้ด้วยการบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่

อยู่รอบตัว ที่เด็กได้พบได้เห็นหรือจากหนังสือที่มีภาพประกอบหรือให้ทำกิจกรรมประจำวันในบ้าน หาคำศัพท์ใหม่ๆที่มีความหมายในทำนองเดียวกันกับศัพท์ที่เด็กรู้แล้วมาพูดให้เข้าใจในความหมาย ที่ต่างกันออกไป เช่น ใช้คำเดียวกันในลักษณะนาม หรือกริยา หรือคุณศัพท์ เช่น แม่รักหนู หนูหิบบดอกรักให้แม่หน่อย หนูของแม่เป็นเด็กน่ารัก เป็นต้น แล้วให้เด็กพูดตาม

9. กระตุ้นบ่อยๆ พ่อแม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมหลายๆอย่างให้เป็นที่น่าสนใจ หรือเกิดความประทับใจ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพูดถึง ยิ่งมีสิ่งเร้าให้เด็กมากเท่าไรก็เท่ากับกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ภาษาพูด ซึ่งช่วยพัฒนาการทางภาษามากขึ้นเท่านั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็ก ทำให้เด็กมีความคิดใหม่ๆซึ่งเป็นเสมือนกุญแจในการสร้างภาษา

10. การให้รางวัล ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายและใช้แทนพฤติกรรมได้ เด็กควรได้เรียนรู้ความจริงข้อนี้ เช่น เวลาโกรธ อาจใช้คำพูดแทนการชกต่อย การขอสิ่งที่อยากได้ แทนการหยิบฉวยตามอำเภอใจ ฯลฯ เด็กควรได้รับรางวัลเสมอหรือบ่อยๆทันทีที่ใช้ภาษาพูดแทนการสื่อความหมาย

สรุป บทบาทของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยจะเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการทางการพูดที่แตกต่างกัน บางคนพูดได้ชัดเจน บางคนพูดไม่ชัด บางคนพูดเร็ว บางคนพูดช้า ขึ้นอยู่กับบทบาทของพ่อแม่ดังนี้ พูดให้ชัดเจน พ่อแม่ควรออกเสียงให้ชัดเจน พูดให้ถูกต้อง ใช้ภาษาที่ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ พูดบ่อยๆ พูดให้ถูกหลักไวยากรณ์ ฟังอย่างสนใจ อ่านอย่างสม่ำเสมอ หัดเรียกชื่อสิ่งต่างๆ กระตุ้นบ่อยๆโดยการจัดสิ่งแวดล้อมหลายๆอย่างให้เป็นที่น่าสนใจหรือเกิดความประทับใจ การให้รางวัล สิ่งเหล่านี้จะทำให้พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นไปด้วยดี

4.7 กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

สำหรับกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้น มีกิจกรรมหลากหลาย รูปแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกะถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน (กรมวิชาการ.2540ก : 36-37) ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4. การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบโรงเรียน หรือ สถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็ก

6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคนและรูปสัตว์แบบต่าง ๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่าง ๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

นิรมล ช่างวิวัฒนชัย (2541 : 26) ได้แนะนำตัวอย่างกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดดังนี้

1. กิจกรรมอธิบายหรือเล่าถึงภาพที่เห็น
2. ทำท่าทางประกอบคำการพูด
3. เล่านิทาน
4. ลำดับเรื่องตามนิทาน
5. เรียกชื่อหรืออธิบายลักษณะสิ่งของ
6. จำและอธิบายลักษณะสิ่งของ
7. อธิบายขนาดและสีของสิ่งของ

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542 ก : 75-76) เสนอแนะวิธีส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดว่า องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดโปรแกรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดคือ ตัวครู การจัดบรรยากาศ และจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกพูดควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฝึกพูดควรฝึกในกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้มีการตอบสนองระหว่างครู และนักเรียนให้มากที่สุด
2. คำพูดของครู ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก
3. การฝึกพูดควรอยู่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในกลุ่มย่อยหรือขณะที่เด็กกำลังเล่น
4. การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและใช้เหตุผล
5. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการพูด ควรเป็นบรรยากาศที่เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สบายใจจะแสดงออก สนุกสนานและมีความเป็นอิสระ
6. วิธีการส่งเสริมการพูด คือ การสนทนากับเด็ก ครูถามคำถามให้เด็กตอบครูอ่านนิทานหนังสือหรือเปิดเทปให้เด็กฟัง ให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเอง ให้เด็กท่องจำบทหรือ

กรอง เพลง ฯลฯ และท่าทางประกอบ

สรุป กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย มีกิจกรรมหลากหลายที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การเล่านิทาน การสนทนาอภิปราย การเล่นบทบาทสมมติ การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่ การร้องเพลง เล่นเกม การท่องคำคล้องจอง การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การเล่าประสบการณ์ของตนเองและการทำท่าทางประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง

4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อก ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ มีพัฒนาการทางการพูดหลังการทดลองทุกสัปดาห์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดหลังการทดลองทุกสัปดาห์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นสัปดาห์ที่ 5 มีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ และ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติมีพัฒนาการทางการพูดไม่แตกต่างกัน

สมพร สามเตี้ย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พัฒนาการทางการพูดในแต่ละด้านทั้งด้านการเข้าใจความหมาย ด้านการสร้างประโยคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกันส่วนผลการสังเกตพัฒนาการทางการพูดในระหว่างการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทั้งด้านการเข้าใจความหมาย ด้านการสร้างประโยค

ปานใจ จารุณิช (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมทางการพูด หลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมทางการพูด ด้านทักษะการพูด ด้านการเข้าใจความหมาย และด้านการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า สามารถจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการทางการพูดได้หลายรูปแบบเป็นต้นว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อก พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง และพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหทางภาษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์นสโตน (Johnston. 1995 : Abstracts) ได้ทำการศึกษาความสามารถทางการพูดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากการศึกษาพบว่าการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำให้มีการพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเด็กได้ใช้เวลาอย่างน้อย 42 นาทีต่อสัปดาห์ แต่การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัย

ซิมสัน (สนอง สุทธาอามาตย์. 2545 : 17 ; อ้างอิงจาก Simpson. 1998) ได้ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่าการเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนและละเอียดละออ ครอบคลุม ความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ และเข้าใจถึงความสามารถนี้ วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำซึ่ง มิลเลอร์ (Miller 1951) ถือว่า ความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า สามารถจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการทางการพูดได้หลายวิธี เช่น ความสามารถทางการพูด และพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม(สมุทรคุณากร) จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร จำนวน 75 คน จาก 3 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม(สมุทรคุณากร) จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร ซึ่งได้จากการจับสลากมา 1 ห้องเรียนจาก 3 ห้องเรียน จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์แบบเด็กนักวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยจากงานวิจัยการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเด็กเป็นสำคัญ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2545)

1.1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาการศึกษาปฐมวัย 2546

1.1.3 ศึกษาแนวคิด และหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแผนการจัดประสบการณ์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่น่าสนใจ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการประเมิน

1.3 นำแผนกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักแนวคิด และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย จำนวน 3 ท่าน มีดังนี้

1. ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จังหวัดราชบุรี

2. อาจารย์รุ่งนภา รัตสา ครูชำนาญการ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล

โรงเรียนบางมด(ตันเปาว์วิทยาการ) กรุงเทพฯ

3. อาจารย์ลำดวน เพ็ชรรอด ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนบ้านดอนขวาง
จังหวัดนครราชสีมา

1.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาล 1 อายุ 4-5 ปี โรงเรียนเทศบาลวัดตึกมหาชยาราม(สมุทรคุณากร) จำนวน 25 คน เพื่อนำมาปรับปรุงภาษาและระยะเวลาที่ใช้ให้เกิดความชำนาญในการใช้แผนการจัดประสบการณ์แบบเด็กนักวิจัย

2. การสร้างแบบทดสอบความสามารถทางการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยดำเนินขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบและแบบสังเกตพัฒนาการทางการพูดตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบความสามารถทางการพูด ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎี และพัฒนาการทางภาษาของ หรรษา นิลวิเชียร(2535) นกนเตรธรรมบวร (2549)

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความสามารถทางการพูดของ สมมาตรสามเตี้ย (2545) นภาพรณัฏ์ อันทะผลา (2547) ปานใจ จารุวาณิช (2548) สมศรี ปาณะโตชะ (2551)

2.2 นำเอกสารและงานวิจัยมาสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัยจำนวน 3 ด้าน รวม 30 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคจำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 3 แบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 10 ข้อ

2.3. สร้างคู่มือในการดำเนินการทดสอบความสามารถทางการพูดให้สอดคล้องกับแบบทดสอบแต่ละชุดที่ได้สร้างขึ้นในข้อ 2

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย 2 คน ดังนี้

1. อาจารย์ไพฑูรย์ อุปันโน	อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. อาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ดร.อดุลย์ ไบกุหลาบ	นักวิชาการศึกษา 6 งานทะเบียนนิติศาสตร์และ
ประเมินผล กองบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
4. อาจารย์สนอง สุทธาอามาศย์	ครูผู้สอนชั้นอนุบาล
โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
กรุงเทพฯ
5. อาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ	อาจารย์ผู้สอนอนุบาล โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2.5 นำแบบทดสอบมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1.0 จำนวน 30 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 25 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบด้านความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ได้ค่าข้อสอบที่มีค่า p ระหว่าง 5.2 – 7.6 ค่า r ระหว่าง 0.2 – 0.6 จำนวน 30 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น 0.69

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One – group Pretest – Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ : 2538 : 216) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง		T ₁	X	T
เมื่อ	T ₁	แทน	การทดสอบวัดพัฒนาการทางการพูดก่อนการทดลอง	
เมื่อ	X	แทน	การดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย	
เมื่อ	T	แทน	การทดสอบวัดพัฒนาการทางการพูดหลังการทดลอง	

วิธีดำเนินการวิจัย

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40 - 50 นาที รวม 32 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 3 ห้องเรียน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
2. แจกข้อมูลข่าวสารในการจัดการเรียนการสอนแบบเด็กนักวิจัยให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบถึงกระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรม และบทบาทของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
3. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมสภาพแวดล้อม เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
4. นำแบบทดสอบความสามารถทางการพูดมาทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง
5. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วัน 40 – 50 นาที ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.20 – 10.10 น.

ตาราง 2 กำหนดการทดลอง

สัปดาห์ที่	หัวเรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้	วันที่ทำการทดลอง
1-2	ต้นไม้แสนรัก	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี เวลา 09.20 – 10.10
3-4	ดอกไม้สวยสด	
5-6	โรงเรียนของหนู	
7-8	วัดตึกมหาชยาราม	

* หมายเหตุ หัวเรื่องที่ปรากฏในตารางเกิดขึ้นจากความสนใจของเด็ก

ตาราง 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็ก นักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1. ขั้นทบทวนเลือกหัวเรื่อง (1 วัน)	1. สร้างสถานการณ์ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การหาหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยการตั้งคำถาม อะไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้เด็กได้คิดและได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด 2. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่กลุ่มต้องการเรียนรู้ 3. สังเกตและจดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ 4. เลือกหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด 5. นำหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เข้ากับจุดประสงค์ เนื้อหาในหลักสูตร 6. วางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก
2. ขั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4 วัน)	1. กำหนดแหล่งเรียนรู้ตามหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ 2. พาเด็กศึกษาสถานที่จริง และให้เด็กเลือกที่จะศึกษาตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก 3. ใช้คำถาม และพูดกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ 4. เด็กและครูร่วมกันเลือกเรื่องที่สนใจโดยครูใช้คำถาม

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็ก นักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
3. ขั้นการประเมินผล (3 วัน)	กระตุ้นให้เด็กพูดหัวข้อที่สงสัยจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้ไปศึกษา มา 5. ทำแผนผังความคิดของเด็กตามหัวข้อที่เด็กสงสัย ครูพูดคุยประเด็นในหัวข้อกับเด็กเพื่อช่วยกันหาคำตอบ โดยครูใช้คำถาม กระตุ้นให้คิดเพื่อให้เกิดคำตอบเพื่อพัฒนาการพูด 6. เตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะศึกษา 7. ส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงเรื่องที่เด็กกำลังเรียนรู้ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับเด็ก 8. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากผู้ปกครอง หรือจากแหล่งที่อื่นที่เด็กได้เรียนรู้มาเพิ่มเติมและสรุปครูกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษาไปใช้ประโยชน์ ให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตน แล้วกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป สังเกตพฤติกรรมของเด็ก ทักษะการเรียนรู้ต่างๆ และผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของเด็ก ความสามารถทางด้านการพูดของเด็ก การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว

6. เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความสามารถทางการพูดมาทดสอบหลังการทดลอง (Protest) ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

7. นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูด (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 179) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 คำนวณหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของข้อสอบรายข้อ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทน จำนวนเด็กที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

1.3 สถิติที่ใช้หาการประเมินค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) สูตร 20 (KR - 20) ของ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 218)

$$r_{tt} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2_x} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ

K แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของคนที่ถูกในแต่ละข้อ

q แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อที่หนึ่ง หรือ $1-p$

S^2_x แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS windows ทำการวิเคราะห์

2.1 หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

2.2 หาค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง
โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

2.4 คำนวณขนาดการส่งผลโดยใช้สถิติ Partial η^2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SEM	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความอิสระ
MS	แทน	ค่ากำลังสองเฉลี่ยของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ
Sig.	แทน	ระดับความสำคัญหรือค่าความน่าจะเป็น
Partial η^2	แทน	ขนาดส่งผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญของสถิติ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวม

1.1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

1.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดรายด้าน

2.1 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถการพูดคำศัพท์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.3 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเต็กนกักิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวม

1.1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเต็กนกักิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเต็กนกักิจัย

การทดสอบ	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนทดลอง	15.440	3.465	.693	14.010	16.870
หลังทดลอง	24.120	2.455	.491	23.107	25.133

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ความสามารถทางการพูดก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.440 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 14.010 - 16.870 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.120 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 23.107 – 25.133

1.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเต็กนกักิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ และใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดโดยรวมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ความสามารถทางการพูด	941.780	1	941.780	283.526	.000	.922
ความคลาดเคลื่อน	79.720	24	3.322			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ความสามารถทางการพูดก่อนและหลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 283.526$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดโดยรวมร้อยละ 92.2 (Partial $\eta^2 = .922$)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดรายด้าน

2.1 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถการพูดคำศัพท์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.1.1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การทดสอบ	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนทดลอง	5.880	1.509	.302	5.257	6.503
หลังทดลอง	9.120	1.092	.218	8.669	9.571

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.880 ค่าเฉลี่ยประชากรที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 5.257 – 6.503

และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.120 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 8.669 – 9.571

2.1.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ และใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
การพูดคำศัพท์	131.220	1	131.220	155.290	.000	.866
ความคลาดเคลื่อน	20.280	24	.845			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 155.290$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดคำศัพท์ร้อยละ 86.6 (Partial $\eta^2 = .866$)

2.2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.2.1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถการพูดเป็นประโยคและการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การทดสอบ	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนทดลอง	5.240	1.615	.323	4.574	5.906
หลังทดลอง	7.840	1.248	.250	7.325	8.355

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.240 ค่าเฉลี่ยประชากรที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 4.574 – 5.906 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.840 ค่าเฉลี่ยประชากรที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 7.325 – 8.355

2.2.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ และใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
การพูดเป็นประโยค	84.500	1	84.500	96.571	.000	.801
ความคลาดเคลื่อน	21.000	24	.875			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 96.571$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดเป็นประโยคร้อยละ 80.1 (Partial $\eta^2 = .801$)

2.3 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

2.3.1 การหาค่าสถิติพื้นฐานทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การทดสอบ	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนทดลอง	4.320	1.626	.325	3.649	4.991
หลังทดลอง	7.160	1.179	.236	6.673	7.647

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า ความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.320 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 3.649 – 4.991 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.160 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 6.673 – 7.647

2.3.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ และใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
การพูดเป็นเรื่องราว	100.820	1	100.820	145.065	.000	.858
ความคลาดเคลื่อน	16.680	24	.695			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า ความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 145.065$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวร้อยละ 85.8 (Partial $\eta^2 = .858$)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย มีความมุ่งหมายของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดติกมหาชาราม (สมุทรคุณากร) สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 75 คน จาก 3 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการจับสลากมา 1 ห้องเรียนจาก 3 ห้องเรียน จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย และแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง(Qusai Experiment Design)ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปฐมวัย โดยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการทดสอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองโดยการนำแบบทดสอบความสามารถทางการพูดมาทดสอบก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความสามารถทางการพูดมาทดสอบอีกครั้ง และนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถทางการพูดโดยรวม ก่อนการทดลองมีค่าทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.440 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.120 ก่อนและหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 283.526$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดโดยรวมร้อยละ 92.2 (Partial $\eta^2 = .922$)

2. ความสามารถทางการพูด โดยแยกรายด้าน ได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การพูดคำศัพท์ ก่อนการทดลองมีค่าทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.880

และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.120 ก่อนและหลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 155.290$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดคำศัพท์ร้อยละ 86.6 (Partial $\eta^2 = .866$)

2.2 การพูดเป็นประโยค ก่อนการทดลองมีค่าทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.240

และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.840 ก่อนและหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 96.571$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดเป็นประโยคร้อยละ 80.1 (Partial $\eta^2 = .801$)

2.3 การพูดเป็นเรื่องราว ก่อนการทดลองมีค่าทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.320

และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.160 ก่อนและหลังทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 145.065$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราวร้อยละ 85.8 (Partial $\eta^2 = .858$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดรายด้านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมสูงขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมสูงขึ้นที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเป็นวิธีการฝึกให้เด็กได้รู้จักคิดหาคำตอบ เป็นการเรียนรู้จากของจริง บรรยากาศในการเรียนรู้สนุกสนาน เด็กได้สนุกสนานกับการเรียนรู้ได้พูดคุยกับเพื่อน ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนากล้าถามเด็กได้ฝึกการสังเกต เมื่อเกิดการสงสัยก็ได้ซักถามและสนทนากับครูและเพื่อน เด็กกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค จากนั้นก็สามารถเล่าเป็นเรื่องราวได้จากการได้ไปเรียนรู้มา และสอดคล้องกับสิริมา ภิญญอนันตพงษ์.(2545) การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย (Children as a Researcher) เป็นการสอนที่ผสมผสานวิธีการสอน การเรียน การประเมิน และการแนะแนวให้ควบคู่กลมกลืนเป็นกระบวนการเดียวกันในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยซึ่งมีความหมายถึงการใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญาซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความจริงตามความสนใจอยาก رؤ้อยากเห็นและความถนัดของตน ในการเรียนรู้เด็กจะได้สร้าง

องค์ความรู้ พร้อมกับแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้าว่าจะศึกษาค้นคว้าอย่างไร จากนั้นลงมือดำเนินการศึกษาค้นคว้า สังเกต จดจำ บันทึกข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้ จัดทำผลงานความรู้และนำเสนอ รวมทั้งความรู้ที่ได้ไปสืบค้น และแสวงหาความรู้ต่อไป นับเป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ มีกระบวนการค้นหาความรู้ที่เชื่อถือได้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยเด็กได้เรียนรู้ค้นพบการแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เมื่อเด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองแล้วเด็กสามารถนำเสนอโดยการพูดเป็นเรื่องราวได้ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.2545)

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้ เลือกหัวข้อที่น่าสนใจ ในขั้นนี้ครูให้เด็กได้ทบทวนความรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น สนทนา ซักถาม ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกหัวเรื่อง เช่น ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตภายในบริเวณโรงเรียน “เด็ก ๆ มองดูรอบ ๆ โรงเรียนเราชื่อว่าเด็ก ๆ เห็นสิ่งมีชีวิตอะไรบ้าง” คำตอบของเด็กที่ได้มาคือ คน ต้นไม้ ดอกไม้ หมา แมว นก ผีเสื้อ ปลา แมลงปอ เป็นต้น หลังจากนั้นครูก็สนใจให้เด็กพูดสนทนาเกี่ยวกับหัวเรื่อง ที่พูดออกมาและเลือกหัวข้อที่เด็กสนใจอยากจะศึกษามากที่สุด คือ เรื่องต้นไม้ เด็ก ๆ ช่วยกันตั้งหัวข้อที่จะศึกษาว่า “ต้นไม้แสนรัก” ในขั้นที่ 1 นี้ เด็ก ๆ ได้พูดคำศัพท์ คือ ชื่อหัวข้อที่ตนเองสนใจ จากนั้นก็ได้พูดเป็นประโยคโดยการกล่าวแสดงความคิดเห็น สนทนา ซักถาม

ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลในขั้นนี้ ครูกำหนดกระบวนการเรียนรู้ ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าและผลงาน ครูกำหนดกระบวนการเรียนรู้ คือ การออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งบริเวณวัด ก่อนที่จะพาเด็กไปศึกษาครูต้องสำรวจแหล่งเรียนรู้ก่อนเพื่อเตรียมตัว ครูได้ตั้งคำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กสนใจศึกษาเรียนรู้ เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ นภเนตร ธรรมบวร(2544 : 139) กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดกิจกรรมด้านภาษา คือ ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูด การเขียน การเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย อภิปราย วาดรูป และเล่าเรื่องสิ่งที่ตนสนใจ นอกจากนี้กรมวิชาการ.(2540 : 36-37) กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยอีกข้อหนึ่งไว้ว่า การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบโรงเรียน หรือ สถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็ก ในขั้นนี้เด็ก ๆ จะได้พูดคำศัพท์เนื่องจากเด็กเดินผ่านตรงไหนเห็นอะไรก็จะพูดคุยกัน เช่น มองเห็นต้นไม้ต่างๆ เด็กก็จะบอกว่าต้นไม้ทำอะไรที่เด็กรู้จัก ต้นเข็ม บัว มะม่วง และถ้าไม่รู้จักก็จะถาม “คุณครูครับต้นไม้อะไรครับ” ครูก็จะบอกว่า ต้นพิกุล ต้นไทร ฯลฯ ตามที่เด็กชี้และถาม จากนั้นเด็กก็จะได้พูดคุยกัยถามกัน การศึกษาค้นคว้าความรู้จากหนังสือ เช่น หนังสือสารานุกรมเยาวชน หรือหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาตามหัวข้อที่สนใจ เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีจากภาพในหนังสือเด็ก ๆ ได้พูดคุยกัยถาม ได้พูดคำศัพท์ ได้พูดเป็นประโยคโดยการสนทนาซักถาม น้องปลื้มบอกคุณครูว่า “หนูอ่านจบแล้วครับคุณครู” ซึ่งเด็กยังอ่านหนังสือไม่ออกแต่อาศัยการเรียนรู้จากภาพ คุณครูถามว่าน้องปลื้มว่า หนูอ่านจบแล้วหนูเก่งมาก ไหนลองบอกคุณครูกับเพื่อนซิหนูรู้จักต้นไม้อะไรบ้าง น้องปลื้มตอบ “ต้นไม้มะม่วง มะพร้าว มะขาม ชมพูครับ”

ตัวอย่างคำตอบดังกล่าวเด็กได้ฝึกพูดคำศัพท์ ได้ฝึกสังเกต การสนทนาซักถามเด็กได้ฝึกพูดประโยค การลงมือปฏิบัติ เช่น การร้อยมาลัยดอกไม้คุณครูถามว่า น้องโน้ตร้อยมาลัยเสร็จแล้วหนูจะเอาไปทำอะไรครับ “เอาไปไหว้พระครับ” เด็กได้รู้จักชื่อดอกไม้ ได้พูดคำศัพท์ จากนั้นได้พูดเป็นประโยค และสามารถเล่าเป็นเรื่องราวจากการเรียนรู้ในหัวข้อนั้นๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ.(2551:145) การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนาการพูดที่จัดให้กับเด็กต้องเริ่มจากง่ายไปยาก โดยเริ่มจากให้รู้คำศัพท์ รู้จักความหมายของคำ เช่น แมว เสือ ครู เป็นต้น ต่อไปจึงเป็นการสอนสร้างประโยค เมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้นแล้วและความพร้อม เช่น อายุ 4-5 ขวบ โดยเริ่มจากการเชื่อมโยงคำ ตามความหมายของคำ โดยสร้างเป็นประโยคง่ายๆ เช่น แม่กินข้าว หนูทำอะไร ต้องให้เด็กทำกิจกรรมสนทนา กิจกรรมเล่าเรื่องเพื่อให้เด็กเรียนรู้การพูดเป็นเรื่องราว การสื่อความให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยสามารถบอกได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

ขั้นที่ 3 ประเมินผล ในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประเมินกลุ่มตัวอย่างจากการสังเกต พฤติกรรม เด็กมีพฤติกรรมกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ สนใจที่จะศึกษาค้นคว้า สังเกตพูดคุยสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับ สุรภา โชติประดิษฐ์ (2547: 12-13) กล่าวถึงบทบาทครูในการช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้วยการ ติดตามสังเกตเด็ก สะท้อนข้อมูลจากการสังเกตและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยปรับเปลี่ยนบทบาทครูในฐานะผู้สอนมาเป็นผู้สังเกตเด็ก และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประเมินจากผลงานของเด็ก ชื่นชมผลงานเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงผลงานของตนเองและเล่าเรื่องราวความรู้สึกเกี่ยวกับชิ้นงานของตนเองให้เพื่อนๆ และครูได้ชื่นชม ในขั้นนี้เน้นให้เด็กได้พูดเป็นเรื่องราว

2. เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย มีความสามารถทางด้านการพูดรายด้านสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยมีความสามารถทางด้านการพูดรายด้านสูงขึ้น ดังนี้

2.1 ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์สูงกว่าก่อนการทดลองที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเด็กได้ไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ระหว่างเรียนรู้ก็ได้มีการสนทนาพูดคุยกับครูและเพื่อนจึงทำให้เด็กสามารถพูดคำศัพท์ได้มากขึ้น ในการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยในขั้นที่ 1 ขึ้นทบทวนความรู้ เลือกหัวข้อที่น่าสนใจ เด็กได้สนทนา แสดงความคิดเห็น และมีการพูดคำศัพท์ทุกครั้ง ขั้นที่ 2 ขึ้นเด็กค้นคว้าวิจัยในขั้นนี้เด็กมีการสนทนา พูดคุย ซักถาม เด็กได้มีการพูดคำศัพท์ทุกวันตลอดทั้ง 4 วัน และขั้นที่ 3 การประเมินผล เด็กได้สนทนา ซักถาม พูดคุย มีการพูดคำศัพท์เกือบทุกวัน

2.2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้น เนื่องจากว่าเมื่อเด็กได้ไปเรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ระหว่างที่เรียนรู้ก็เกิดการสงสัยมีการซักถามการโต้ตอบกัน การที่เด็กได้ฝึกคิดฝึกพูดฝึกถามบ่อย ๆ จึงทำให้เด็กสามารถนำคำศัพท์มาพูดเป็นประโยคได้

ยาวขึ้น และกล้าพูด กล้าซักถามมากขึ้น และขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอน เด็กได้พูดเป็นประโยคเกือบทุกวันตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 7 ในแต่ละหัวข้อที่เด็กเลือกและสนใจ

2.3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งจะเห็นได้จากการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเมื่อเด็กได้ไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน ห้องสมุด ฯลฯ เมื่อเด็กเรียนรู้เสร็จก็สามารถนำสิ่งที่ตนเองได้ไปเห็นหรือได้ไปสัมผัสมาสามารถนำมาเล่าเป็นเรื่องราวให้ครูและเพื่อนฟังได้เป็นอย่างดี การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอน เด็กได้ฝึกเล่าเรื่องจากผลงาน การเล่าเรื่องราวจากการไปเรียนรู้ในแต่ละครั้งโดยเฉพาะขั้นตอนสุดท้าย ขั้นที่ 3 การประเมินผลเด็กได้เล่าเรื่องราวจากผลงาน และได้ทบทวนความรู้จากที่ได้เรียนรู้มา ในขั้นตอนที่ 3 จะเน้นการพูดเป็นเรื่องราวมากที่สุด

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยสามารถส่งเสริมให้ความสามารถทางการพูดโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ สัปดาห์แรกเด็กยังไม่คุ้นเคยไม่ค่อยกล้าแสดงออกนัก ไม่กล้าพูด ครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น สนทนา ซักถาม ในการที่ให้เด็กเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจ แต่พอเริ่มสัปดาห์ที่ 2 เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออกและกล้าพูดมากขึ้น

2. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ขั้นที่ 2 ขั้นเด็กค้นคว้าหาความรู้ เด็กจะสนุกสนานในการค้นคว้าหาความรู้โดยเฉพาะเวลาครูนำศึกษาค้นคว้าเด็กได้มีอิสระในการพูดคุย ไม่เคร่งเครียด ทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี บางครั้งครูต้องยืดหยุ่นเวลาออกไปตามความสนใจของเด็กและครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กสนใจในหัวข้อที่ได้เลือกไว้แล้ว

3. การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผล ในขั้นนี้เด็กมีอิสระในการทำผลงานและชื่นชมผลงานของเพื่อน มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง และกล้าแสดงออกมากขึ้นในการนำเสนอผลงานของตนเอง เด็กได้ฝึกพูดเล่าเรื่องราวทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไปใช้ควรมีการศึกษาให้เข้าใจหลักการและขั้นตอน เพื่อการนำไปใช้ให้ถูกต้อง

2. ในการจัดการเรียนรู้แบบนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูด ครูควรกระตุ้นให้เด็กได้เล่าผลงานทุกคน เนื่องจากมีบางคนยังไม่กล้าแสดงออก และพยายามกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น

3. ในการถามคำถามครูควรมีคำถามที่แปลกใหม่ และไม่เร่งให้เด็กตอบควรให้เวลาเด็กได้คิดก่อน และกระตุ้นให้เด็กได้ตอบทุกคน

4. การศึกษาค้นคว้าในแต่ละเรื่องเด็กอาจจะสนใจเรื่องอื่นที่นอกเหนือจากหัวข้อที่เด็กได้เลือกไว้ ครูต้องคอยทะล่อมให้เด็กกลับเข้ามาสู่หัวข้อที่ได้เลือกไว้ และไม่เร่งเวลาเด็ก บางครั้งต้องมีการยืดหยุ่นเวลาออกไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางด้านการฟังและการพูด

2. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อภาวะผู้นำ-ผู้ตาม

3. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่ม ที่ส่งผลต่อความสามารถทางการพูด

4. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ด้านพฤติกรรมทางสังคม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และด้านการสื่อความหมาย

5. ควรมีการศึกษาทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 5 ปี)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (อายุ 3 – 5 ขวบ)*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรวิภา สรรพกิจจานง. (2548). *การพัฒนารูปแบบการสอนแบบฮาร์ทที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา สองแสน. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). *รูปแบบการสอนปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- _____. (2547). *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- _____. (2550). *อัจฉริยาจารย์การศึกษาปฐมวัย*. คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- _____. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เบรน -เบส บุคส์.
- จินตนา สุทธิจินดา. (2522). *พัฒนาการทางภาษาด้านชนิดและสัดส่วนของคำของเด็กวัยก่อนเรียน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑา สุกใส. (2545). *ผลการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์. (2543). *พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อก*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2538). *การสัมมนาทางวิชาการเรื่องสื่อเพื่อพัฒนาเด็กไทยวัยเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศักดิ์ ยูซุบ. (2546). *ผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

- นงเยาว์ คลินิกคลาย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณ อ้นทะผลา. (2547). *ผลของกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อทักษะการพูดนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุล เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ประพตกิจ. (2536). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นิรมล ช่างพัฒนชัย. (2541). *เทคนิคการสอนศิลปะภาษาและวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- เนื่อน้อง สันบุญ. (2541). *ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2521). *การวัดประเมินผลภาควิชาพื้นฐานการศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2526). *การวัดประเมินผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ :ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวัดประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาตามแนวพระราชดำริ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจะ คำมะสอน. (2544). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมาศ พระธานี. (2538). *ความผิดปกติทางการพูดและภาษา*. ขอนแก่น : ภาควิชาโสตคอ นาสิกกรังษ์ วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพจน์ อัครวิรุพหการ. (2540). *หนังสือและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสังคมเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปานใจ จารุณนิช. (2548). *พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2540). *ภาษาวรรณนา วิวัฒน์ และวิบัติของภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

- พัชรี สวนแก้ว. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2542). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- _____. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ. และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการ.
- วรรณ โสมประยูร. (2539). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิศรา สิงห์สุรีย์. (2549). ผลของรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสร์ นิยมธรรม. (2541). พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนอง สุทธอามาตรย์. (2545). ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร สามเตี้ย. (2545). พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี ปาณะโตชะ. (2551). ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี แสงธนู. (2545). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพบนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2547). การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ (ปีที่ 1). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2550). *ECD 201 การศึกษาปฐมวัย*.หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2550). *ECD 901 การวิจัยการศึกษาด้านปฐมวัย*. หลักสูตรครุศาสตร
บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุธามา ไชติประดิษฐ์. (2547 , กรกฎาคม). "ครูปฐมวัยกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก." วารสาร
การศึกษาปฐมวัย. 8(3): 9 -13.
- สุภาวดี ศรีวรรณะ. (2541). พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม. นครสวรรค์ :
เจ กรุ๊ป แอควอรี่ไท้ซึ่งการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษาและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์. (2534). "การพูด 1-2" ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1
หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Armstrong. C. (1960,December). *Bush School Language Project Maryvale and Napperby
Shool Southen Directorate An Appraisal*.
- Bloom, L. (1978). *Reading in language Development* . New York : Jhon wiley & Sons.
- Fisher,R. (1992). *Teaching children to think*. Great Britain : Simon and Schuster Education
- Gilmore,Susan Elizabeth.(1997). "The Relation of Oral Storytelling Ability to Certain
Normally," *Dissertation Abstracts International – A*. (CD-ROM). 58(7) : January.
Available : UMI ; Dissertation Abstracts (1999).
- Johnston,C.B.(1995,May). Interactive Storybook Software and Kindergarten Children : The
Effect on Vebal Ability and Emergent Storybook Reading Behaviors. *Dissertation
Abstracts Internatial-A (CD-ROM,Avaolale :Umi; Dissertation Abstacts)*. 56(11)
:1996
- Templin,M.C. (1957). *Center Language Skills in Children*. Minnesota : University of
Minnesota.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

คู่มือการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ความเป็นมา

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นการพัฒนามาจากการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการมุ่งที่ส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสูงสุด เป็นคนดี และมีความสุขตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักการที่ว่าทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้อย่างสมดุลกัน การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง

หลักการและเหตุผล

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยนั้น สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) กล่าวว่าไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะเน้นกระบวนการคิดให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพจัดการประเมินผู้เรียนควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษา การพูดเป็นทักษะในการสื่อความหมายซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐาน ที่บอกแน่นอนว่าจะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร การจัดโครงสร้างของสิ่งที่พูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้ต่อเนื่อง และสอดคล้องกันการเลือกวิธีนำเสนอ และสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การเรียบเรียงความคิดทั้งหมดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิดด้วยการพูด เช่น น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง จังหวะการพูดตามที่เรียบเรียงไว้เพื่อนำเสนอความคิดของตนออกมาตามลำดับต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญและมีรายละเอียดครบถ้วน โดยใช้วิธีที่เหมาะสมทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี : 2540 :33) การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าพูด ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางการพูด

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว โดยให้เด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เลือกประเด็นที่ตนเองสนใจ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ศึกษาหาความรู้ โดยเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข ให้อิสระเด็กในการเรียนรู้ การซักถาม พูดคุย และการแสดงความคิดเห็น

หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาค้นคว้าหาคำตอบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจอยากรู้ อยากเห็น จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้ลงมือปฏิบัติจริง
2. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนทุกด้าน
3. สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ อาทิ ในห้องทดลอง ภาควิชา สวนสัตว์ สวนพืช เป็นต้น
4. กำหนดแหล่งเรียนรู้ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน ใกล้บริเวณโรงเรียน ตลอดจนสถานที่สำคัญในจังหวัด หรือสิ่งที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. นักเรียนสามารถศึกษา ซักถาม จากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เป็นผู้รู้ในสาขาวิชา
6. ใช้กิจกรรมการประเมินที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการประเมิน ได้รับการประเมินในสิ่งที่เรียนและสามารถทำได้
7. ครูสามารถวิเคราะห์กิจกรรมระหว่างการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ซักถามและตอบคำถามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นกระบวนการที่รู้จักเด็กและสามารถแนะนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดได้

แนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง แนวการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ประกอบด้วย

บทบาทครู

1. ครูต้องมีหลักการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญโดยให้เด็กปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
2. ในการสอน ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า ในด้านการศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็ก ความรู้เนื้อหาในเรื่องที่เด็กจะศึกษา รวมทั้งบริบทต่างๆ ที่จะเอื้อครูในการสอนในเรื่องที่เด็กอยากเรียนรู้
3. ในการจัดกิจกรรม ครูต้องเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย การสอนไม่ควรวางกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผน ควรสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติ ให้มากที่สุด สร้างความอบอุ่นใจ หลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งโดยไม่จำเป็น
4. ในการสอนควรใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ให้เด็กได้ลงมือศึกษา ค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
5. สังเกตความก้าวหน้า บันทึกข้อมูลการเรียนรู้ของเด็ก
6. ขณะสอน ครูส่งเสริมให้เด็กแสดงความสนใจในเรื่องที่อยากรู้อยากเห็น ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสในการดำเนินการศึกษาค้นหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ภายใต้การดูแลช่วยเหลือแนะนำของครู
7. สร้างบรรยากาศทุกขณะและทุกกิจกรรม ให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เด็กสามารถบอกเหตุผลของการเรียนรู้และสิ่งที่ได้รับที่สำคัญ เด็กๆ จะรู้สึกสนุกสนาน ไม่เบื่อและได้ความรู้ ช่วยในการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กเป็นสิ่งสำคัญ
8. จัดการเรียนการสอน ตามแผนการสอนที่วางไว้ ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทเด็ก

1. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเสนอหัวข้อเรื่องที่สนใจที่จะเรียนรู้
2. ร่วมกันวางแผนกับครูในการออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
3. กำหนดกติกาในการทำกิจกรรมและร่วมกันปฏิบัติตาม
4. ศึกษาแหล่งเรียนรู้หลากหลาย
5. เลือกประเด็นที่ตนเองสนใจจากแหล่งเรียนรู้
6. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และจากกิจกรรมที่ครูจัดให้ศึกษาหาความรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ดังนี้

1. ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่สนใจ
2. ขั้นเด็กค้นคว้าหาความรู้
3. ขั้นการประเมินผล

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการพูด

การศึกษาครั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 40-50 นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ คือ การวางแผนการสอนของครู โดยเป็นการวางแผนการสอนที่ครูใช้หลักการจัดยึดความต้องการเด็กเป็นสำคัญ ในการเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้ ครูเป็นผู้วางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยง บูรณาการประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็ก และการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยครูกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก จากนั้นพาเด็กศึกษาแหล่งเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความสามารถทางการพูด ให้เด็กเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ตั้งประเด็นคำถามความสนใจของเด็ก ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเลือกเรื่องที่จะศึกษาตามความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งทำแผนที่ความคิด ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า ขีดเขียน จดบันทึกเรื่องที่เรียนรู้ สนทนา ซักถาม พูดคุย จัดกิจกรรมให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และให้เด็กสรุป จัดทำผลงานความรู้และให้เด็กนำเสนอสืบค้นและแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นที่ 3 การประเมินผล ครูใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุย การจดบันทึก เพื่อทำการประเมินความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย คือการจัดการจัดกิจกรรมให้เด็กมีประสบการณ์ตรง ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล วัตถุ สิ่งของและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กต้องการเรียนรู้ โดยเด็กจะมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ และศึกษาอย่างลึกซึ้งตามวิธีการของเด็กเอง โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้การแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็ก ชื่นชมและให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวกในการทำงานของเด็ก

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนการสอนและการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้น ซึ่งมี 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็ก นักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1. ขั้นทบทวนเลือกหัวเรื่อง (1 วัน)	1. สร้างสถานการณ์ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การหาหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยการตั้งคำถาม อะไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้เด็กได้คิดและได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด 2. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่กลุ่มต้องการเรียนรู้ 3. สังเกตและจดบันทึกในหัวเรื่องที่เด็กต้องการศึกษาเรียนรู้ 4. เลือกหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้มากที่สุด 5. นำหัวข้อที่เด็กต้องการเรียนรู้เชื่อมโยงให้เข้ากับจุดประสงค์ เนื้อหาในหลักสูตร 6. วางแผนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก
2. ขั้นศึกษาค้นคว้าวิจัย (4 วัน)	1. กำหนดแหล่งเรียนรู้ตามหัวเรื่องที่จะเรียนรู้ 2. พาเด็กศึกษาสถานที่จริง และให้เด็กเลือกที่จะศึกษาตาม

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบเด็ก นักวิจัย	กระบวนการจัดการเรียนรู้
3. ขั้นการประเมินผล (3 วัน)	ความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก 3. ใช้คำถาม และพูดกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ 4. เด็กและครูร่วมกันเลือกเรื่องที่สนใจโดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กพูดหัวข้อที่สงสัยจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้ไปศึกษา มา 5. ทำแผนผังความคิดของเด็กตามหัวข้อที่เด็กสงสัย ครูพูดคุยประเด็นในหัวข้อกับเด็กเพื่อช่วยกันหาคำตอบ โดยครูใช้คำถาม กระตุ้นให้คิดเพื่อให้เกิดคำตอบเพื่อพัฒนาการพูด 6. เตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะศึกษา 7. ส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงเรื่องที่เด็กกำลังเรียนรู้ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับเด็ก 8. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากผู้ปกครอง หรือจากแหล่งที่อื่นที่เด็กได้เรียนรู้มาเพิ่มเติมและสรุปกระตุ้นให้เด็กมีความภาคภูมิใจในเรื่องที่ตนเองศึกษาไปใช้ประโยชน์ ให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตน แล้วกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ต่อไป สังเกตพฤติกรรมของเด็ก ทักษะการเรียนรู้ต่างๆ และผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของเด็ก ความสามารถทางด้านการพูดของเด็ก การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว

ตัวอย่างแผนกำหนดการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

สัปดาห์	วัน	เรื่อง	การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย : (กิจกรรมเกิดจากความต้องการของเด็ก)		
			ขั้นตอน	ความสามารถ ทางการพูด	กิจกรรม
1	จันทร์	ต้นไม้แสนรัก	ขั้นที่ 1 ทบทวน ความรู้ เลือกหัวข้อ ที่น่าสนใจ	- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค	ร่วมกันกำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษา - สนทนา พูดคุย - แสดงความคิดเห็น - อภิปราย ชักถามประสบการณ์เดิม ในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้
	อังคาร		ขั้นที่ 2 ค้นคว้า วิจัยหา ความรู้	- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค	แหล่งเรียนรู้ ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ใน บริเวณโรงเรียน วัด - สนทนาพูดคุย ชักถาม ศึกษาจากหนังสือ - สนทนาพูดคุย ชักถาม ศึกษาลักษณะส่วนประกอบ ของต้นไม้ - สนทนาพูดคุย ชักถาม ศึกษาวิธีดูแลรักษาต้นไม้ - สนทนาพูดคุย ชักถาม
	พุธ			- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค	
	พฤหัสบดี			- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค	
2	จันทร์	ต้นไม้แสนรัก	ขั้นที่ 3 ประเมินผล	- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค - การพูดเป็นเรื่องราว	ร่วมกันคิดทำกิจกรรมผลงาน - สนทนาพูดคุย - แสดงความคิดเห็น
	อังคาร			- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค - การพูดเป็นเรื่องราว	ลงมือปฏิบัติเพื่อทำกิจกรรมผลงาน - สนทนาพูดคุย ชักถาม
	พุธ			- การพูดคำศัพท์ - การพูดเป็นประโยค - การพูดเป็นเรื่องราว	นำเสนอผลงานและทบทวนความรู้ - เล่าเรื่องจากผลงาน - สรุปเรื่องราวที่ได้จากการเรียนรู้ ร่วมกัน
	พฤหัสบดี			- การพูดเป็นเรื่องราว	

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เรื่อง ต้นไม้แสนรัก

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสามารถทางการพูด
 - การพูดคำศัพท์
 - การพูดเป็นประโยค
 - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อให้เด็กศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้
3. เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้

เนื้อหา

ต้นไม้มีหลายชนิด หลายพันธุ์ มีคุณค่าต่อมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด ต้นไม้ประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ เราทุกคนต้องช่วยกันดูแลและรักษาต้นไม้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อเนื้อหาที่น่าสนใจ

ร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา สนทนา พูดคุย แสดงความคิดเห็น อภิปราย ชักถาม ประสพการณ์เดิมในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ โดยเน้นการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าวิจัยหาความรู้

ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน วัด ค้นหาจากหนังสือในห้องสมุด ศึกษาลักษณะส่วนประกอบของต้นไม้ ศึกษาวิธีดูแลรักษาต้นไม้ โดยการสนทนาพูดคุย ชักถาม แสดงความคิดเห็นโดยเน้นการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยคและนำไปสู่การพูดเป็นเรื่องราว

ขั้นที่ 3 ประเมินผล

ร่วมกันคิดทำกิจกรรมผลงาน ลงมือปฏิบัติ นำเสนอผลงานและร่วมกันทบทวนความรู้ ในขั้นนี้จะเน้นการพูดเป็นเรื่องราว

การประเมินผล

1. การนำเสนอผลงานโดยการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว
2. สังเกตการร่วมกิจกรรม
3. สังเกตการสนทนาพูดคุย

ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยเรื่อง : ต้นไม้แสนรัก

สัปดาห์ที่ 1

ครั้งที่ 1 วันจันทร์

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้จะเลือกหัวเรื่องที่นำเสนอ : การกำหนดหัวข้อ

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ - ส่งเสริมให้เกิดความสามารถทางการพูด การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว - เล่าเรื่องจากประสบการณ์เดิมได้ - แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจต้องการเรียนรู้ได้ ขั้นนำ - ทักทายเด็กด้วยการร้องเพลง “สวัสดี” - พูดคุยสนทนากับเด็ก ขั้นจัดการเรียนรู้ - ครูคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องสิ่งมีชีวิตรอบตัวเด็กโดยใช้คำถาม - บริเวณรอบๆ โรงเรียนมีอะไรบ้างที่เป็นสิ่งมีชีวิต - พูดคุยจนกระทั่งได้หัวข้อที่เด็กสนใจ คือเรื่อง “ต้นไม้” - เด็กและครูร่วมกันทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับต้นไม้ เพื่อนำมาวางแผนในการหาแหล่งศึกษาค้นคว้าได้ถูกต้อง - ครูถามเด็ก ๆ ว่ารู้จักต้นไม้อะไรบ้าง - เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและพูดคุยกับเพื่อน ขั้นสรุป ให้เด็กออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับต้นไม้ให้ครูและเพื่อนฟัง สื่อวัสดุอุปกรณ์ - เพลง “สวัสดี” - เครื่องเคาะจังหวะ	ครูตั้งคำถามกับเด็กว่าบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนของเราเด็ก ๆ เห็นอะไรบ้างที่เป็นสิ่งมีชีวิต คำตอบของเด็กคือ คน ต้นไม้ หมา แมว นก ปลา จากนั้นครูก็สนทนากับเด็กและให้เด็กยกมือเลือกหัวข้อที่เด็กต้องการเลือกเรียนมากที่สุด จากการเลือกของเด็กเรื่องที่ได้บอกอยากเรียนมากที่สุดคือเรื่องต้นไม้ หลังจากนั้นเด็กก็ช่วยกันตั้งชื่อเรื่องจนได้ชื่อเรื่องว่า “ต้นไม้แสนรัก” สรุป จากการสนทนาพูดคุยแสดงความคิดเห็นเด็กจะร่วมกันเลือกหัวเรื่องจนได้ชื่อเรื่อง คือ ต้นไม้แสนรัก ได้ฝึกพูดคำศัพท์และการพูดเป็นประโยค

ครั้งที่ 2 วันอังคาร

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าหาความรู้ : ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในบริเวณโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ 1. ให้เด็กศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์จริง 2. ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการพูดจากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ขั้นนำ 1. ทักทายเด็กคำคล้องจอง “ต้นไม้ที่รัก” 2. สนทนากับเด็กและบอกเด็กว่าวันนี้เราจะออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียน 3. ตกลงกับเด็กเรื่องการปฏิบัติตนในการลงไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ขั้นจัดการเรียนรู้ 1. พาเด็กออกไปสำรวจภายในบริเวณโรงเรียน และให้เด็กบอกชื่อต้นไม้ต่างๆ ภายในโรงเรียน 2. ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้สนใจ เกิดความคิดและคำตอบด้วยตนเอง - เด็กๆ ดูซิว่าต้นไม้มีสีอะไร - เด็กๆ สังเกตดูซิว่าต้นไม้มีลักษณะอย่างไร - เด็กๆ รู้จักชื่อต้นไม้อะไรบ้าง - ต้นไม้มีใบสีอะไร 3. เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกัน และซักถาม 4. เด็กและครูช่วยกันตั้งคำถามที่สงสัยเกี่ยวกับต้นไม้ที่เด็ก ๆ ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม 5. ทำแผนผังความคิดเด็กในประเด็นต่างๆ ที่เด็กสงสัย ขั้นสรุป ใช้คำถามเพื่อฝึกให้เด็กเกิดความสามารถทางการพูด - ถ้าไม่มีต้นไม้จะเกิดอะไรขึ้น - เด็ก ๆ รู้จักต้นไม้อะไรบ้าง สื่อวัสดุอุปกรณ์ 1. กระดาษบรื๊ฟแผ่นใหญ่ 2. คำคล้องจอง “ต้นไม้ที่รัก”	เด็ก ๆ เดินดูรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนและคุยกันว่า นั่นต้นอะไร นี่ต้นอะไร และก็บอกกันว่า ไม่รู้ต้นอะไร แต่มันมีใบสีเขียวนะ น้องนิวบอกกับเพื่อนว่าเดี๋ยวเราถามครูดีกว่าว่าต้นอะไร “คุณครูคะต้นนี้เขาเรียกว่าต้นอะไรพร้อมกับชี้มือไปที่ต้นไม้ให้เพื่อนและครูดู ครูบอกว่าต้นตีนเป็ด และต้นถัดไปต้นอะไรครับน้องดริมถาม คุณครูบอกว่า ต้นชงโค เป็นต้นไม้ประจำโรงเรียนเรา มีดอกสีม่วง จากนั้นเด็กก็เดินดูต้นไม้อื่นๆ คุณครูบอกเด็กว่า พรุ่งนี้คุณครูจะพาเด็ก ๆ เข้าห้องสมุดเราจะไปศึกษาต้นไม้ต่างๆ จากห้องสมุดกัน สรุป เด็ก ๆ ได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในบริเวณโรงเรียน ได้รู้จักชื่อต้นไม้ ได้พูดคำศัพท์ และได้พูดเป็นประโยค

ครั้งที่ 3 วันพุธ

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าหาความรู้ : ศึกษาจากแหล่งเรียนจากหนังสือในห้องสมุด

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ - ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูด คำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว - สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ขั้นนำ เตรียมพร้อมเด็กให้มีความพร้อมในการศึกษาเรียนรู้จาก เพลง “กิ้ง ก้าน ไบ” ขั้นจัดการเรียนรู้ - ให้เด็กศึกษาค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุดเกี่ยวกับต้นไม้ชนิดต่าง ๆ - เปิดโอกาสให้เด็กเลือกที่จะศึกษาด้วยตนเอง - เปิดโอกาสให้เด็กสงสัยทำไมถึงต้องมีต้นไม้ แล้ว แลกเปลี่ยนคำตอบกันจากเพื่อน - เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าสิ่งที่สนใจจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง - บันทึกพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ขั้นสรุป เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกันแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น และนำเสนอโดยการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว สื่อวัสดุอุปกรณ์ - หนังสือเกี่ยวกับต้นไม้ชนิดต่าง ๆ - เพลง “กิ้ง ก้าน ไบ”	ครูประสานกับเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดได้ให้เจ้าหน้าที่เตรียม หนังสือเกี่ยวกับต้นไม้ให้เด็ก เด็ก ๆ ก็ได้ไปเรียนรู้ที่ห้องสมุด ทุกคนเลือกเบาะรองนั่งและก็นั่ง อ่านหนังสืออย่างตั้งใจ น้องปลื้ม พูดว่า “คุณครูครับหนูอ่าน หนังสือได้หนูอ่านจบแล้ว” ครู บอกน้องว่า น้องปลื้มเก่งมาก น้องปลื้มบอกคุณครูชื่อน้องปลื้ม อ่านจบแล้วน้องปลื้มรู้จักต้นไม้ อะไรบ้าง “ต้นมะม่วง มะขาม มะพร้าว และชมพูครับ” จากนั้น เด็ก ๆ ก็พากันสนใจรูปภาพใน หนังสือเปิดหนังสือและนั่งคุยกัน ไป ชี้ให้ดูภาพต้นไม้หลายๆ ชนิด เมื่อกลับถึงห้องเรียนครูให้เด็ก ออกมาเล่าประสบการณ์ที่ได้ เรียนรู้มา ก็มีอาสาสมัครคือน้องเจ ออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง “ต้นไม้มี เยอะแยะเลยในหนังสือ ต้นไม้มีสี เขียว มีทั้งต้นสูงและเตี้ย สรุป เด็กได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ใน ห้องสมุดได้รู้จักชื่อต้นไม้เพิ่มเติม เด็กได้พูดคำศัพท์และพูดเป็น ประโยค

ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าหาความรู้ : ศึกษาส่วนประกอบของต้นไม้จากแหล่งเรียนรู้ภายในบริเวณวัด

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ 1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง 2. ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการพูด กล่าวคิด กล่าวแสดงออก ขั้นนำ 1. เตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ” 2. เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาจากเพลง ขั้นจัดการเรียนรู้ 1. ให้เด็กสำรวจต้นไม้ต่างๆ ภายในบริเวณวัด 2. เด็กสนทนาพูดคุยกับเพื่อน 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันในระหว่างศึกษาเรียนรู้ 4. เด็กและครูร่วมกันสนทนาสิ่งที่เรียนรู้ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นเด็ก ขั้นสรุป 1. ให้เด็กวาดภาพระบายสีตามจินตนาการ 2. เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดถึงลักษณะต้นไม้ของตนเองที่จินตนาการออกมา 3. เด็กเล่าถึงต้นไม้ของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง สื่อวัสดุอุปกรณ์ 1. ต้นไม้ต่าง ๆ 2. กระดาษ A4 3. สีไม้ 4. สีเทียน 5. เพลง “กิ้ง ก้าน ใบ”	ครูนำเด็กเดินดูต้นไม้บริเวณวัด เด็กสนุกสนานมากเมื่อได้ออกมาที่บริเวณวัด เด็กวิ่งดูต้นไม้ ตรงนั้น ตรงนี้ และคุยกันว่าเห็นผีเสื้อด้วย มีผึ้งด้วย และต้นไม้มีสีเขียวระหว่างเดินไปก็มีลูกแมงสาบตัววิ่งตาม เด็กๆก็สนุกสนานที่ได้เห็นลูกแมงสาบ และไปดูบัวและปลาหางนกยูงที่อ่างข้างโบสถ์ ครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กสนใจดูต้นไม้ และตั้งคำถามกับเด็กว่า ต้นไม้ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ส่วนประกอบของต้นไม้มีอะไรบ้าง เมื่อกลับเข้ามาที่ห้องเรียนครูนำภาพต้นไม้มาให้เด็กดูแล้วเด็กก็ช่วยกันตอบว่า ส่วนประกอบของต้นไม้ประกอบไปด้วย “ใบ ลำต้น ราก” ครูต้องช่วยเสริมยังมีกิ่งซึ่งแยกออกไปจากลำต้น ครูถามเด็กๆว่า รากของต้นไม้อยู่ที่ไหน เด็กตอบว่า “อยู่ในดินครับ ค่ะ” สรุป เด็กได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภายในบริเวณวัด เด็กบอกลักษณะส่วนประกอบของต้นไม้ได้ เด็กได้พูด คำศัพท์ พูดเป็นประโยคและสามารถนำมาเล่าเป็นเรื่องราวได้

สัปดาห์ที่ 2

ครั้งที่ 5 วันจันทร์

ขั้นที่ 2 ขั้นค้นคว้าหาความรู้ : ศึกษาวิธีดูแลรักษาต้นไม้บริเวณโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ - ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูด คำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว - สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ขั้นนำ - เตรียมความพร้อมเด็กด้วยคำคล้องจอง “ต้นไม้ที่รัก” - สนทนากับเด็กเกี่ยวกับการเรียนรู้เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ขั้นจัดการเรียนรู้ - เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวิธีดูแลรักษาต้นไม้ - เปิดโอกาสให้เด็กคิดและพูดคุยกันได้ - ครูให้เด็กรดน้ำต้นไม้ พรวนดินต้นไม้ ขั้นสรุป ให้เด็กออกมาเล่าถึงวิธีดูแลรักษาต้นไม้ โดยการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สื่อวัสดุอุปกรณ์ - บัวรดน้ำ - ปุ๋ยสำหรับใส่ต้นไม้ - พรวนพรวนดิน	ครูและเด็กไปเรียนรู้วิธีดูแลต้นไม้ที่หลังโรงเรียน ครูถามเด็กว่า เราจะมีวิธีดูแลต้นไม้อย่างไร เด็กตอบว่า “รดน้ำครับ” ครูถามต่อว่า ถ้าต้นไม้ไม่ถูกรดน้ำเลยจะเป็นอย่างไร เด็กตอบว่า “ต้นไม้จะเหี่ยวและตายค่ะ” ครูถามต่อว่า นอกจากรดน้ำแล้วเราจะทำอย่างไรอีก น้องผักบุงบอกว่า “ใส่ปุ๋ยค่ะ” แล้วมีอะไรอีกไหม เด็กตอบว่า “ไม่ตัดต้นไม้ และไม่เด็ดใบไม้” ครูก็เลยเสริมให้เด็กเราต้องมีการพรวนดินด้วยนะ จากนั้นเด็ก ๆ ก็ช่วยกันใส่ปุ๋ย พรวนดิน และรดน้ำต้นไม้ สรุป เด็กบอกวิธีการรักษาดูแลต้นไม้ได้ เด็กได้พูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และได้พูดเป็นเรื่องราว

ครั้งที่ 6 วันอังคาร

ขั้นที่ 3 การประเมินผล : ร่วมกันคิดทำกิจกรรมผลงาน

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ - ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูด คำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว - สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ขั้นนำ - เตรียมความพร้อมเด็กด้วยเพลง “ต้นไม้” - สนทนากับเด็กเกี่ยวกับการเรียนรู้เมื่อวานนี้ ขั้นจัดการเรียนรู้ - เด็กและครูร่วมกันคิดกิจกรรมเกี่ยวกับต้นไม้ตามที่เด็กต้องการทำโดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็ก ๆ คิดอยากทำกิจกรรมอะไรบ้างเกี่ยวกับต้นไม้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา - เปิดโอกาสให้เด็กคิดและพูดคุยกันได้ - เด็กช่วยกันคิดกิจกรรมร่วมกับครู มีกิจกรรมฝึนสีเทียนจากใบไม้ ฉีกปะกระดาษ วาดภาพระบายสี - เด็กนำอุปกรณ์ที่จะทำกิจกรรมมาจากที่บ้านบ้างเป็นบางส่วนร่วมกับครู ขั้นสรุป - ให้เด็กวาดภาพต้นไม้ตามจินตนาการ - เด็กนำผลงานมานำเสนอโดยการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สื่อวัสดุอุปกรณ์ - กระดาษ A4 - สีเทียน - เพลง “ต้นไม้” - ใบไม้	เด็กและครูร่วมกันคิดทำกิจกรรมผลงานโดยคุณครูถามว่า เราสามารถทำอะไรได้บ้างเกี่ยวกับต้นไม้ เด็กบอกว่า “วาดภาพ ระบายสี ฉีกปะ ต่อเติมภาพ พับกระดาษ ขยำกระดาษ” ครูถามเด็กว่าใบไม้กับสีเทียนสามารถนำมาทำอะไรได้บ้างเด็กตอบว่า “หนูเคยเห็นพี่เขาเอากระดาษพับใบไม้และเอาสีเทียนมาระบายคะ” ครูบอกว่าเราเรียกว่า “ชุดสีเทียนจากใบไม้ นะคะเด็ก ๆ” จากนั้นเด็ก ๆ และครูตกลงทำกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ ชุดสีเทียนจากใบไม้ ฉีกปะกระดาษภาพต้นไม้ และวาดภาพระบายสี สรุป เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นตามความสนใจของตนเองได้ เด็กได้ฝึกการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว

ครั้งที่ 7 วันพุธ

ขั้นที่ 3 การประเมินผล : ลงมือปฏิบัติเพื่อทำผลงาน

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ 1. ให้เด็กมีความสามารถทางการพูด 2. ให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ขั้นนำ 1. เตรียมความพร้อมเด็กด้วยเพลง “เก็บของ” 2. แนะนำกิจกรรมที่เกี่ยวกับต้นไม้ที่ช่วยกันคิดได้ ขั้นจัดการเรียนรู้ 1. แนะนำกิจกรรมว่ามีอะไรบ้างที่จะทำในห้องเรียนโดยมีกิจกรรมฝึกลีขียนจากใบไม้ กิจกรรมฉีกปะกระดาษ กิจกรรมวาดภาพระบายสี 2. แนะนำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม 3. ให้เด็กลงมือปฏิบัติเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองชอบโดยครูจัดโต๊ะสำหรับทำกิจกรรมทั้งหมด 3 โต๊ะ โต๊ะละ 1 กิจกรรม ขั้นสรุป 1. เปิดโอกาสให้เด็กนำเสนอผลงานกับเพื่อนในกลุ่มหรือกลุ่มข้างเคียงเกี่ยวกับผลงานของตนเอง 2. เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรม สื่อวัสดุ/อุปกรณ์ 1. กระดาษ A 2. สีเทียน 3. ใบไม้ชนิดต่าง ๆ 4. กระดาษหนังสือพิมพ์	ครูอธิบายกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมพร้อมกับสาธิตให้ดู จากนั้นเด็กๆ ก็เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน ระหว่างทำกิจกรรมก็มีการสนทนาพูดคุย และการนำผลงานมาให้เพื่อนดูด้วยว่าทำสวยไหม น้องอ๊ปปนำผลงานมาให้ครูดูแล้วถามคุณครูว่า “คุณครูขา น้องอ๊ปปทำสวยไหมคะ” คุณครูบอกว่าสวยค่ะ และก็มีเด็กอีกหลายคนนำผลงานของตัวเองมาให้คุณครูดู เด็กๆ ทุกคนทำงานอย่างตั้งใจ และสนุกสนาน มีการสนทนาพูดคุย ชักถามกัน สรุป เด็กได้ลงมือปฏิบัติทำผลงานตามความสนใจ ภูมิใจในผลงานของตนเองและชื่นชมในผลงานของผู้อื่น ได้สนทนา พูดคุย

ครั้งที่ 8 วันพฤหัสบดี

ขั้นที่ 3 การประเมินผล : นำเสนอผลงานและทบทวนความรู้

การจัดการเรียนรู้	สถานการณ์
จุดประสงค์ - ส่งเสริมให้เด็กเกิดความสามารถทางการพูด ได้แก่ การพูด คำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว - ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ขั้นนำ - เตรียมความพร้อมเด็กโดยการเล่านิทาน “ต้นไม้น้อย” - เด็กและครูสนทนาเนื้อเรื่องเกี่ยวกับนิทาน ขั้นจัดการเรียนรู้ - ให้เด็กนำเสนอผลงานทุกคน - เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามและพูดคุย ขั้นสรุป - ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลงาน - ครูและเด็กร่วมกันจากการเรียนรู้เรื่องต้นไม้ - จัดบันทึกการเล่าผลงานของเด็ก สื่อวัสดุ/อุปกรณ์ - นิทานเรื่อง “ต้นไม้น้อย” - ผลงานของเด็ก	เด็กแต่ละคนผลัดกันออกมาเล่าผลงาน ทุกคนตั้งใจเล่าผลงานของตนเองอย่างภาคภูมิใจ และเด็กแต่ละคนก็ชื่นชมผลงานของเพื่อนด้วย บางคนก็สามารถเล่าเป็นเรื่องราวได้ยาว บางคนก็พูดได้เป็นประโยค ส่วนน้องเปาออกมาแล้วก็ยิ้ม และพูดเป็นคำเนื่องจากยังไม่กล้าแสดงออกนัก แต่ส่วนใหญ่เด็กจะเล่าผลงานเป็นเรื่องราวได้ดี เช่น น้องพลอยเล่าว่า “การฉีกกระดาษเป็นต้นไม้ เราต้องฉีกกระดาษสีเขียวเป็นชิ้นเล็กๆ ก่อน จากนั้นก็นำมาทากาวแล้วติดลงไปกระดาษ” จากนั้นครูและเด็กร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้เรียนมาเกี่ยวกับต้นไม้ สรุป เด็กสามารถนำเสนอผลงานของตนเองโดยการพูดเป็นเรื่องราวได้ รวมทั้งได้ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้ไปเรียนรู้มา

ภาคผนวก

เพลงสวัสดี

(คณะครูโรงเรียนจิตรลดา)

สวัสดีวันนี้เราพบกัน สุขใจพลันฉันได้พบเธอ
โอลันลา....ลันลา....ลันลา....โอลันลา...ลันลา...ลันลา (ซ้ำ)

เพลงเก็บของ

เก็บของไว้ให้ถูกที่ เก็บของดี ๆ อย่าวิ่งซุกซน
มาช่วยกันเก็บทุกคน(ซ้ำ) หนู ๆ อย่าชนช่วยกันคนดี(ซ้ำ)

เพลงต้นไม้

ลองทายดูซิว่า	ตัวฉันนั้นน่าจะเป็นอะไร
กินอาหารทางราก	ฉันไม่มีปากพูดไม่ได้
หายใจได้ทางใบ	ลมพัดไหวเอนไปเอนมา

เพลง กิ่ง ก้าน ใบ

กิ่ง ก้าน ใบ	ชะ ชะ ใบ ก้าน กิ่ง
ฝนตกลงมาแรงจริง ๆ (ซ้ำ)	ชะ ชะ กิ่ง ก้าน ใบ

คำคล้องจองต้นไม้ที่รัก

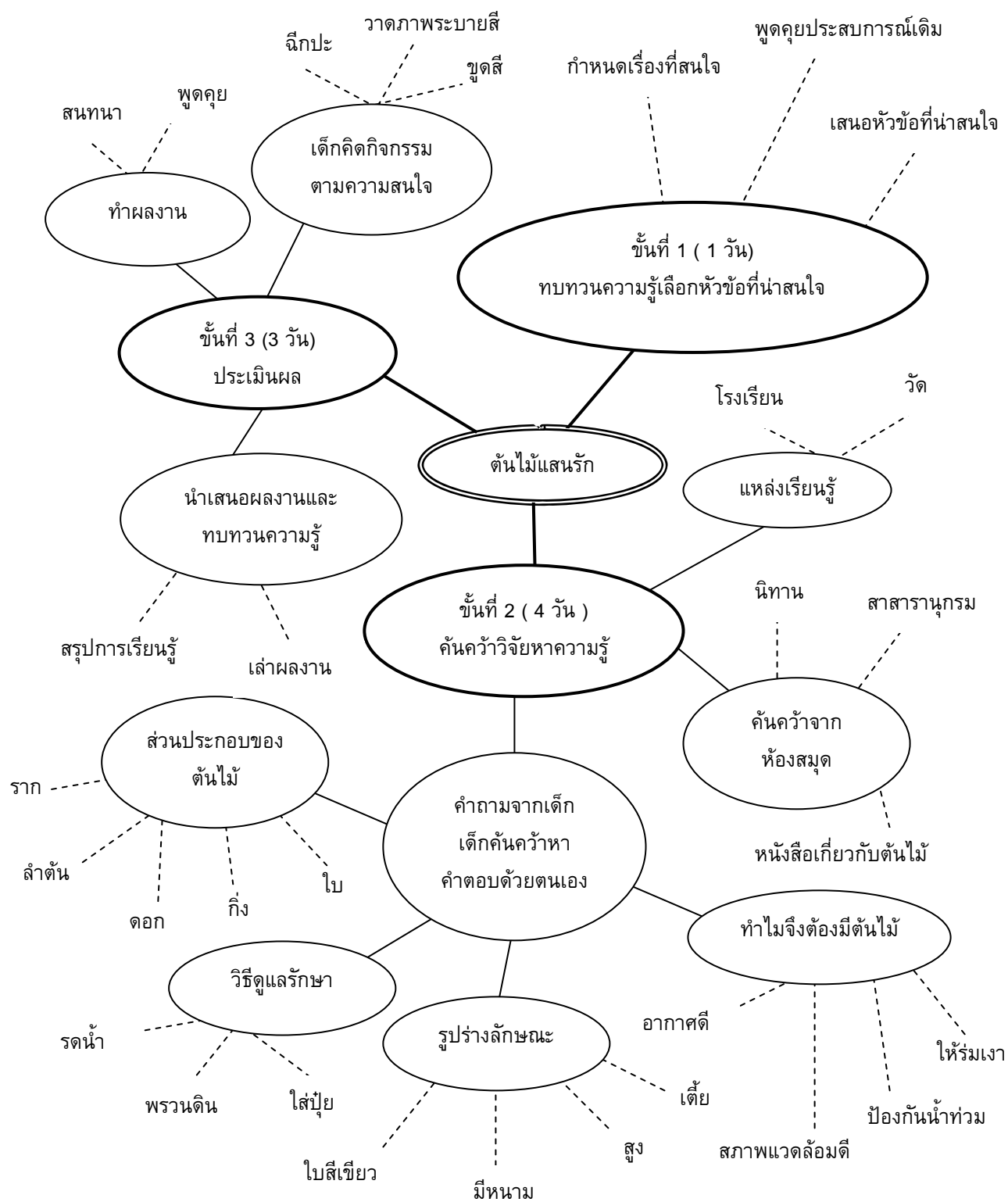
ต้นไม้ช่วยโลกสวย	เรามาช่วยกันรักษา
รดน้ำ พรวนดิน ดายหญ้า	ต้นไม้มีค่า อย่าทำลาย

นิทานเรื่องต้นไม้ห้อย

(พิชญ์รัตน์ แสงเดช)

ฉันคือต้นไม้ห้อยที่เติบโตมาจากเมล็ดพืชเล็ก ๆ มีคนใจดีนำฉันมาปลูกไว้ที่โรงเรียน ฉันได้ยินคุณครูบอกเด็ก ๆ ว่า “ต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง เพราะต้นไม้มีการเจริญเติบโต ต้นไม้ต้องการอาหารและอากาศ นอกจากนี้ต้นไม้ยังสามารถขยายพันธุ์ได้อีกด้วย” ดังนั้นเด็ก ๆ จึงผลัดเปลี่ยนกันมาให้อาหารแก่ฉันด้วยการรดน้ำในตอนเช้าและตอนเย็น ฉันได้รับแสงแดดช่วยในการปรุงอาหาร และได้รับอากาศบริสุทธิ์ในการหายใจ ทำให้ฉันเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ออกดอกออกผลมากมาย ต่อมามีคนนำเมล็ดพันธุ์จากผลของฉันไปเพาะเป็นต้นไม้ห้อยต่อไป

แผนภูมิแสดงการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยส่งเสริมความสามารถทางการพูด

ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่ส่งเสริมความสามารถ ทางการพูด

การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เป็นรูปแบบที่พัฒนาวิธีการสอนขึ้นโดย รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันต์ เป็นการมุ่งที่ส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสูงสุด เป็นคนดี และมีความสุข ตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนโดยยึดหลักการที่ว่าทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และพัฒนาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้อย่างสมดุลกัน การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง(สิริมา ภิญโญอนันต์.2545) ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ สัปดาห์นี้เป็นสัปดาห์แรกที่ครูจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย เด็กจะยังไม่ค่อยกล้าคิดกล้าแสดงออกมากนัก ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดก่อนที่จะตอบ เพราะเด็กบางคนต้องการเวลาคิด และควรกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้ เด็กสามารถค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง รับรู้และเรียนรู้จากการศึกษาศึกษาค้นคว้า โดยครูให้อิสระในการค้นคว้า เด็กตื่นเต้นที่ได้ออกไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รอบๆ บริเวณโรงเรียนและวัด ระหว่างที่ศึกษาค้นคว้าเด็กจะซักถาม ครูต้องคอยแนะนำและคอยชี้แนะ และการจัดการเรียนการสอนควรมีการยืดหยุ่นไปตามความสนใจของเด็ก ครูควรกระตุ้นให้เด็กได้พูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยคและสามารถนำไปเล่าเป็นเรื่องราวเมื่อกลับเข้าสู่ห้องเรียน

ขั้นที่ 3 ประเมินผล ในขั้นนี้เด็กได้ช่วยกันคิดกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน เด็กลงมือทำผลงาน จากนั้นเด็กนำเสนอผลงานแต่ละคนออกมาเล่าผลงานอย่างตั้งใจแต่มีบางคนอายไม่กล้าออกมาเล่าผลงาน ครูควรกระตุ้นให้เด็กได้นำเสนอผลงานทุกคน เพราะเด็กจะได้ฝึกการพูด

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คำแนะนำ

แบบทดสอบนี้ผู้ดำเนินการทดสอบจะทดสอบนักเรียนได้ที่ละคน โดยผู้ดำเนินการทดสอบจะอ่านแบบทดสอบให้นักเรียนฟังโดยนักเรียนจะเปิดแบบทดสอบและดูภาพตามคำสั่งของผู้ดำเนินการทดสอบ แล้วทำแบบทดสอบตามคำสั่งที่ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านให้ฟัง ผู้ดำเนินการทดสอบบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนน

ตอนที่ 1 ความสามารถทางการพูดคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 นาที) หากนักเรียนทำเสร็จก่อนผ่านไปข้อต่อไปได้เลย)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 1

คะแนน 0 ถ้าตอบไม่ได้ หรือตอบผิด

คะแนน 1 ถ้าตอบถูก

ตอนที่ 2 ความสามารถทางการพูดเป็นประโยค จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 นาที)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 2

คะแนน 0 ถ้าไม่พูด หรือพูดไม่เป็นประโยค

คะแนน 1 ถ้าพูดเป็นประโยคได้สอดคล้องกับภาพ

ตอนที่ 3 ความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ ไม่เกิน 2 นาที)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 3

คะแนน 0 ถ้าไม่พูด หรือพูดโดยไม่มีเนื้อหาจากภาพเลย

คะแนน 1 ถ้าพูดเล่าเรื่องจากภาพได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้ถูกต้อง

ได้และสามารถพูดสร้างเรื่องต่อเติมจากภาพได้

วิธีดำเนินการก่อนทดสอบ

1. ตรวจจำแนกแบบทดสอบให้ครบถ้วนและเขียนชื่อของผู้รับการทดสอบเตรียมไว้ให้พร้อม
2. ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมดจนเกิดความชำนาญในการใช้แบบทดสอบ
3. จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับผู้รับการทดสอบ
4. เตรียมอุปกรณ์ในการทดสอบ ดังนี้
 - 4.1 แบบทดสอบและคู่มือทดสอบ อย่างละ 1 ชุด
 - 4.2 ดินสอที่มีคุณภาพดี สีเข้มเห็นชัดเจน
5. ก่อนทำการทดสอบจัดให้ผู้รับการทดสอบ ดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

6. ผู้ดำเนินการทดสอบต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้ได้รับการทดสอบไม่กังวล มีความมั่นใจ และร่วมมือทำแบบทดสอบเป็นอย่างดี

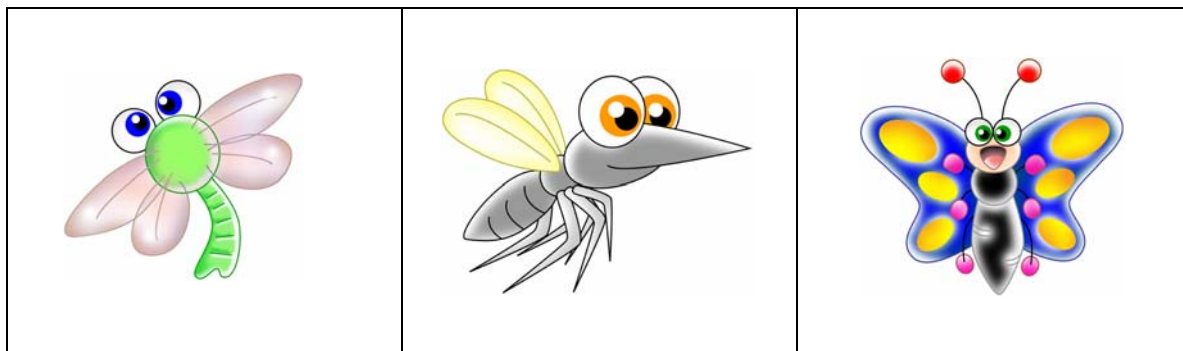
วิธีดำเนินการทดสอบ

1. ใช้เวลาในการดำเนินการทดสอบจำนวน 2 วัน และทำการทดสอบเด็กทีละคน
2. ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านคำสั่ง ข้อละ 2 ครั้ง โดยใช้เวลาในการทดสอบ ดังนี้
 - 2.1 แบบทดสอบการพูดคำศัพท์ใช้เวลาข้อละ 1 นาที
 - 2.2 แบบทดสอบการพูดเป็นประโยคใช้เวลาข้อละ 1 นาที
 - 2.2 แบบทดสอบการพูดเป็นเรื่องราวใช้เวลาข้อละ ไม่เกิน 2 นาที

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์

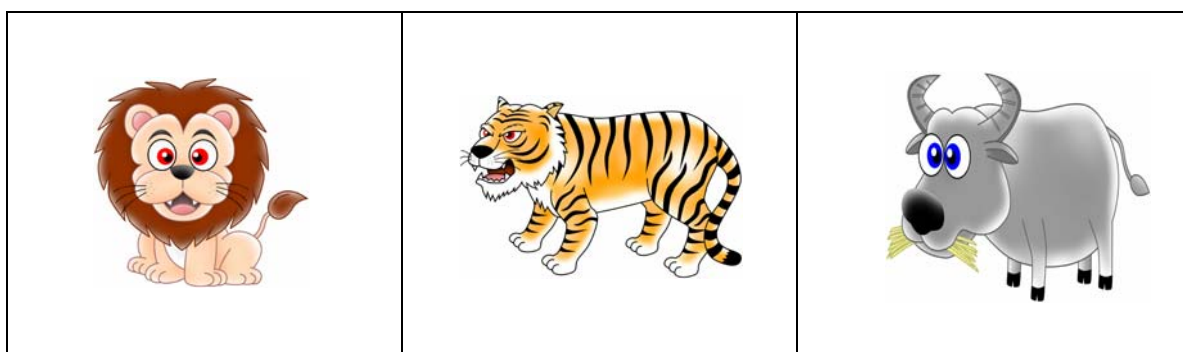
ข้อ ภาพต่อไปนี้เป็นภาพอะไรบ้าง

ข้อ ภาพต่อไปนี้เป็นภาพอะไรบ้าง

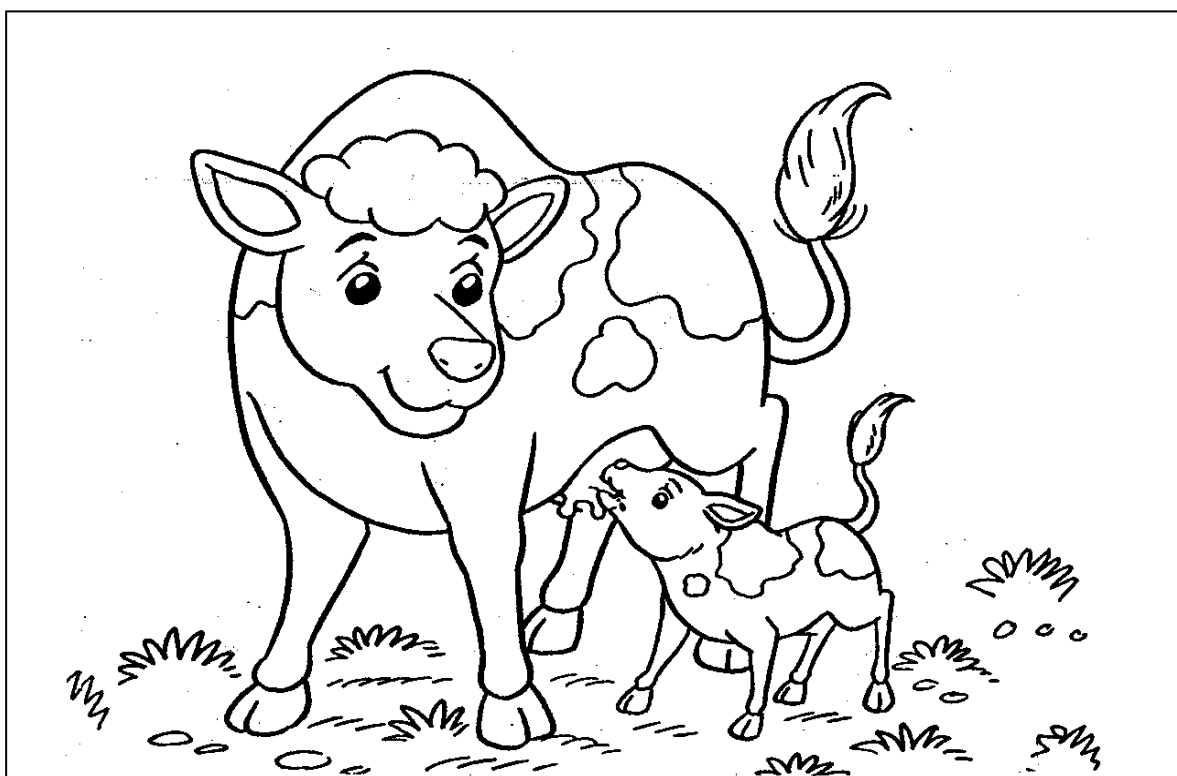
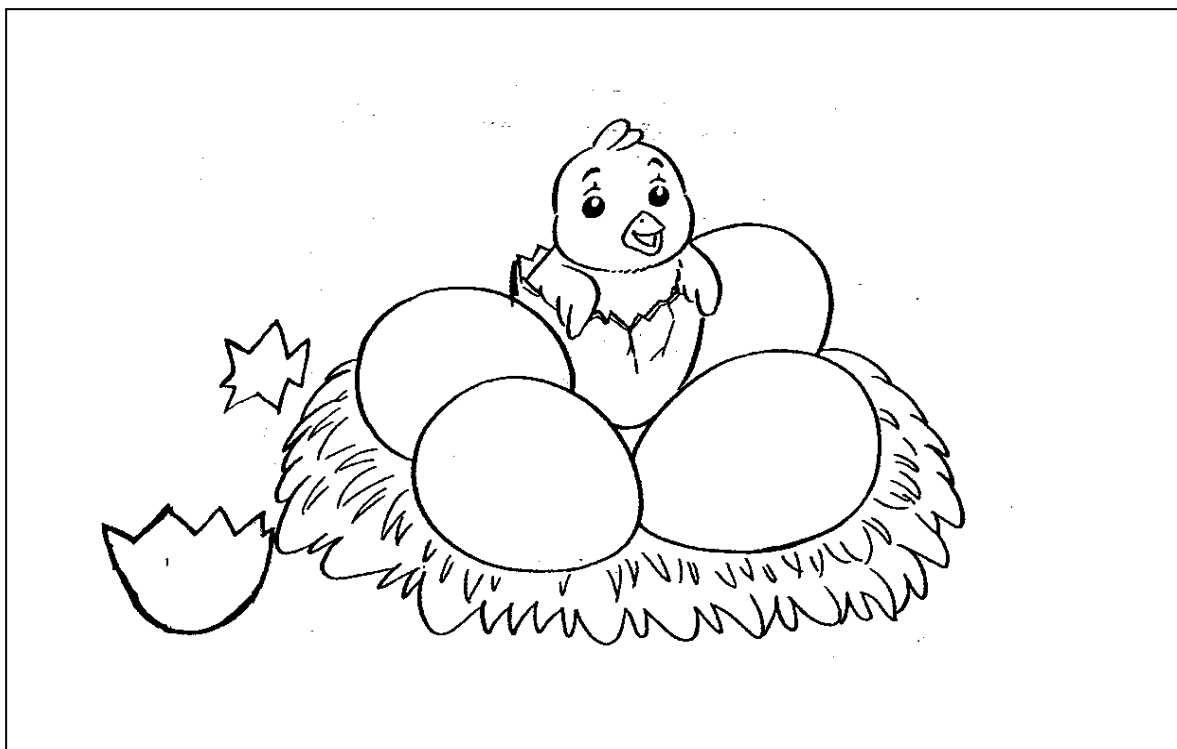

ข้อ ภาพต่อไปนี้เป็นภาพอะไรบ้าง

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยค

คำสั่ง ให้นักเรียนดูภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้องกับภาพ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว

คำสั่ง ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วเล่าเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับภาพ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน)

ภาคผนวก ค

- ภาพตัวอย่างการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ตัวอย่างการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้และเลือกหัวข้อที่น่าสนใจ เด็กสนทนาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และเสนอหัวข้อที่ตนเองสนใจ จากนั้นเด็กๆ ก็ช่วยกันเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจมากที่สุด

ขั้นที่ 2 เด็กค้นคว้าวิจัยหาความรู้

เด็กๆ ศึกษาต้นไม้จากแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน วัด และศึกษาค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุด

ขั้นที่ 3 ประเมินผล

เด็กทำผลงานเกี่ยวกับต้นไม้ และนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก ง

- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
- ตารางผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ(สถานการณ์)	ผู้เชี่ยวชาญ					MR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์							
ข้อปู	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อปลา	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อกบ	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อหอยทาก	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อเปิด	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อกว้าง	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อเห็ด	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อนกกระจอกเทศ	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อเต่าทอง	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อนกฮูก	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อผึ้ง	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ข้อหนอน	+1	+1	0	+1	0	3	0.6
ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค							
ข้อปลาฉาว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อนกแพนกวิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อแมงมุม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อนก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อยีราฟ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อมดแดง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อปลาหมึก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อปลาปักเป้า	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อต้นหอม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อตัวกิ้งมด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อข้อปูเสฉวน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อหนู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ(สถานการณ์)	ผู้เชี่ยวชาญ					MR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว							
ข้อค้ำคาว	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
ข้อปลาวาฬ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
ข้อเม่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อช้าง	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
ข้อวัวกระทิง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อหมีแพนด้า	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อแอบเบิ้ล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อไอศกรีม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อมะเขือเทศ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
ข้อกีตาร์	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8
ข้อลูกบอล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
ข้อม้าโยก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

หมายเหตุ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 อาจารย์สนอง สุทธาอามาตย์
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 อาจารย์ ดร.อดุลย์ ไบกุหลาบ
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 อาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 อาจารย์ไพบูลย์ อุปันโน

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
เกณฑ์การคัดเลือกใช้ค่า p ระหว่าง 5.2-7.6 และค่า r ระหว่าง 0.2-0.6

ข้อ	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	หมายเหตุ
ตอนที่ 1 การพูดคำศัพท์			
ปู	.600	.399	ตัดไว้
ปลา	.760	.299	ตัดไว้
กบ	.440	.417	ตัดไว้
หอยทาก	.680	.094	ปรับปรุง
เปิด	.640	.422	ตัดไว้
กว้าง	.720	.538	ตัดไว้
เห็น	.560	.523	ตัดไว้
นกกระจอกเทศ	.680	-.072	ตัดออก
เต้าทอง	.680	.488	ตัดไว้
นกฮูก	.600	.435	ตัดไว้
ผึ้ง	.560	.547	ตัดไว้
หนอน	.520	.472	ตัดไว้
ตอนที่ 2 การพูดเป็นประโยค			
ปลาดาว	.680	-.131	ตัดออก
นกแพนกวิน	.600	.375	ตัดไว้
แมงมุม	.640	.349	ตัดไว้
นก	.600	.519	ตัดไว้
ยีราฟ	.720	.512	ตัดไว้
มดแดง	.680	.388	ตัดไว้
ปลาหมึก	.600	.222	ตัดไว้
ปลาปักเป้า	.760	.434	ตัดไว้
ต้นหอม	.760	.627	ตัดไว้
ตัวกินมด	.800	-.162	ตัดออก
ปูเสฉวน	.600	.471	ตัดไว้
หนู	.760	.448	ตัดไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	หมายเหตุ
ตอนที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว			
ค้างคาว	.560	.487	คัดไว้
ปลาวาฬ	.680	.425	คัดไว้
เม่น	.520	.603	คัดไว้
ช้าง	.680	.227	คัดไว้
วัวกระทิง	.560	.357	คัดไว้
หมีแพนด้า	.640	.459	คัดไว้
แอบบีล	.560	-.030	ตัดออก
ไอศกรีม	.720	.330	คัดไว้
มะเขือเทศ	.560	.416	คัดไว้
กีตาร์	.600	.399	คัดไว้
ลูกบอล	.680	.564	คัดไว้
ม้าโยก	.640	.483	คัดไว้

ภาคผนวก จ
บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแผนการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย
 - 1.1 ดร.ดาร์รัตน์ อุทัยพยัคฆ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จังหวัดราชบุรี
 - 1.2 อาจารย์รุ่งนภา รัตสา
ครูชำนาญการ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนบางมด (ตันเปาว์วิทยาการ) เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
 - 1.1 อาจารย์ลำดวน เพ็ชรรอด
ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูด
 - 2.1 ดร. อุดลย์ ไบกุหลาบ
นักวิชาการการศึกษา 6 งานทะเบียนนิสิตและประเมินผล กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 - 2.2 อาจารย์ไพบุลย์ อุปันโน
อาจารย์ประจำภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 2.3 อาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 2.4 อาจารย์สนอง สุทธาอามาตย์
ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
 - 2.5 อาจารย์สมศรี ปาณโตชะ
อาจารย์ระดับ 7 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวพลสุข สุขเสริม
วัน เดือน ปี เกิด	4 กุมภาพันธ์ 2515
สถานที่เกิด	58 หมู่ที่ 12 ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	45 ถนนธรรมคุณากร ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลวัดติกมหาราม(สมุทรคุณากร) ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย
พ.ศ. 2537	ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน) จากวิทยาลัยครูเลย
พ.ศ. 2541	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) จากสถาบันราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2551	กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย)จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ